

La sostenibilitat del turisme en espais naturals protegits: Evolució i propostes de planificació per al Parc Natural del Delta de l'Ebre
Gómez Iranzo, Rosa

**UNIVERSITAT
JAUME·I**

GRAU EN TURISME

**LA SOSTENIBILITAT DEL TURISME EN
ESPAIS NATURALS PROTEGITS:**

*EVOLUCIÓ I PROPOSTES DE PLANIFICACIÓ PER AL
PARC NATURAL DEL DELTA DE L'EBRE*

Alumna: Gómez Iranzo, Rosa

Tutor: Ferreres Bonfill, Juan Bautista

Assignatura: TU0944 – Treball Final de Grau

Curs: 2020 – 2021

PRÒLEG

El següent Treball de Final de Grau ha estat elaborat per l'autora i alumna del Grau en Turisme a la Universitat Jaume I de Castelló de la Plana, Rosa Gómez Iranzo, qui mitjançant la labor del tutor Juan Bautista Ferreres Bonfill ha pogut completar la investigació sobre La Sostenibilitat del turisme en els espais naturals protegits: evolució i propostes de planificació per al Parc Natural del Delta de l'Ebre, amb èxit.

Agraïments

Transmetre el meu més sincer agraïment a tots aquells que han estat presents al llarg d'aquesta etapa i hi han col·laborat en aquesta investigació.

En primer lloc, al meu tutor el Dr. Juan Bautista Ferreres Bonfill, per la seva constant ajuda, paciència, dedicació, suport, consells i ànims en l'elaboració d'aquest Treball de Final de Grau.

En segon lloc, a tota la meva família. En especial, als meus pares, Elena Iranzo Garcia i José Manuel Gómez Mollet, i al meu germà, Marc Gómez Iranzo, per l'estima i la motivació diària, animant-me a seguir endavant durant tota la meva carrera. Així com als meus amics i les meves amigues per la seva empatia i ajut perpetu.

En tercer lloc, al professorat i alumnat que, durant aquests quatre anys, han estat al meu costat i han forjat els fonaments de la meva formació acadèmica i personal.

També, expressar el meu més sentit agraïment a la Universitat Jaume I per acollir-me dins les seves aules i fer-me sentir com a casa. Després d'aquest període d'investigació, escric aquest apartat per finalitzar el meu Treball de Final de Grau i prosperar en el meu aprenentatge.

Reservo l'últim paràgraf per aquells que ja no hi són i han vetllat pel meu futur des de dalt. Gràcies per haver cregut en mi i donar-me forces per seguir endavant. Sense el vostre suport tot el camí recorregut hauria sigut impossible.

A tots vosaltres, mil gràcies.

Amposta, 7 de Juny de 2021

RESUM

Aquesta investigació de caràcter exploratori persegueix un doble objectiu. En primer lloc, examinar i analitzar les presents pràctiques sostenibles que es duen a terme en els espais naturals protegits, concretament, al Parc Natural del Delta de l'Ebre, i en segon lloc, presentar un ventall de propostes de planificació per fomentar la gestió turística sostenible de l'àrea d'estudi. Per aconseguir ambdós objectius, s'aplicarà una metodologia quantitativa i qualitativa, la qual possibilitarà submergir-se en la incidència de la normativa i els instruments de planificació vigents en el Parc Natural del Delta de l'Ebre sobre la sostenibilitat, la gestió i els impactes del turisme. Els resultats obtinguts es contrastaran amb la informació qualitativa i quantitativa que aporten les entrevistes aplicades al sector públic i privat, i les enquestes a la societat civil de l'àrea d'estudi. Aquesta anàlisi permetrà detectar possibles millores i dur a terme una introspecció sobre les figures públiques i privades que participen activament en el desenvolupament i l'explotació turística sostenible de l'espai natural, proposant així fórmules i instruments que garanteixen la durabilitat d'aquest.

Paraules clau: Turisme, sostenibilitat, parc natural, planificació i gestió.

ABSTRACT

This exploratory research pursues a dual purpose. Firstly, to examine and analyse the present sustainable practices that are carried out in the protected natural areas, specifically in the Delta de l'Ebre Natural Park, and secondly, to present a range of planning proposals to promote sustainable tourism management in the study area. To achieve both objectives, a quantitative and qualitative methodology will be applied, which will make it possible to immerse oneself in the impact of the regulations and planning instruments in force in the Delta de l'Ebre Natural Park on sustainability, the management and impacts of tourism. The results obtained will be contrasted with the quantitative and qualitative information provided by the interviews applied to the public and private sector, and the surveys to the civil society of the area of study. This analysis will make it possible to identify possible improvements and to carry out an introspection on public and private figures who are actively involved in the development and sustainable exploitation of the natural space, thus proposing formulas and instruments to ensure its durability.

Keywords: Tourism, sustainability, Natural Park, planning and management.

ABREVIATURES

Taula 1. Abreviatures emprades.

ABREVIATURA	SIGNIFICAT
AEATDE	Associació d'Empreses i Activitats Turístiques del Delta de l'Ebre
AECE	Associació d'Empreses de les comarques de l'Ebre
AEE	Associació d'Ecoturisme a Espanya
AEEDE	Associació d'Empreses d'Ecoturisme del Delta de l'Ebre
AENATE	Associació d'Empresaris d'Activitats Nàutiques de les TTEE
ANETA	Associació d'Empreses de Turisme Actiu
ATUREBRE	Associació de Turisme Rural de les Comarques de l'Ebre
CETS	Carta Europea de Turisme Sostenible
CMMAD	Comissió Mundial de Medi Ambient i del Desenvolupament
DAFO	Debilitats, Amenaces, Fortaleses i Oportunitats
DTI	Destinació Turística Sostenible
EDEN	Destinació Europea d'Excel·lència
EURECAT	Centre Tecnològic de Catalunya
ICGC	Visor Cartogràfic de Catalunya
LIC	Llocs d'Importància Comunitària
MICE	Meetings, incentives, conventions and exhibitions
MITECO	Ministeri per la Transició Ecològica
ODS	Objectiu de Desenvolupament Sostenible
OMT	Organització Mundial de Turisme
PDUSC	Pla Director Urbanístic del Sistema Costaner
PEIN	Pla d'Espais d'Interès Natural
PORN	Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals
PRUG	Pla Rector d'Ús i Gestió
PUP	Pla d'Ús Públic
TIC	Tecnologies de la Informació i la Comunicació
UAT	Unitat Ambiental Turística
ZEC	Zona d'Especial Conservació
ZEPA	Zona d'Especial Protecció per les Aus

Font: Elaboració pròpia.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	7
2. OBJECTIUS DE L'ESTUDI	8
2.1. Finalitat	8
2.2. Objectius	8
3. MARC TEÒRIC	9
3.1. Espai natural protegit	9
3.1.1. Concepte	9
3.1.2. Parc Natural del Delta de l'Ebre.....	10
3.2. Sostenibilitat	11
3.2.1. Concepte	11
3.2.2. Evolució dels principis de sostenibilitat al PNDE (Agenda 2030 i ODS) 11	
3.3. Planificació i gestió	13
3.3.1. Concepte	13
3.3.2. Planificació i gestió del Parc Natural del Delta de l'Ebre	14
3.4. Producte turístic	14
3.4.1. Concepte	14
3.4.2. Productes disponibles al Parc Natural del Delta de l'Ebre	15
4. METODOLOGIA	18
5. ANÀLISI DEL PARC NATURAL DEL DELTA DE L'EBRE	20
5.1. BLOC I: Aspectes bàsics	20
5.1.1. Anàlisi del suport territorial.....	20
5.1.2. Anàlisi del sistema turístic.....	22
5.2. BLOC II: Demanda	28
5.2.1. Perfil del visitant.....	28
5.2.2. Motivacions del visitant	28
5.3. BLOC III: Empreses turístiques	30
5.4. BLOC IV: Gestió del Parc Natural del Delta de l'Ebre i les institucions . 32	
5.4.1. Parc Natural del Delta de l'Ebre.....	33
5.4.2. Consells comarcals	33
5.4.3. Taula de Consens pel Delta	34
5.4.4. Carta Europea de Turisme Sostenible	34

6. DIAGNÒSTIC TURÍSTIC INTEGRAT	35
6.1. Resultats de les entrevistes aplicades al sector públic i privat.....	35
6.1.1. Sostenibilitat	36
6.1.2. Oferta i demanda	37
6.1.3. Impactes.....	37
6.1.4. Gestió turística i Parc Natural del Delta de l'Ebre	38
6.2. Resultats de l'enquesta aplicada a la població local	39
6.3. Matriu DAFO	44
7. ELS PRODUCTES TURÍSTICS ACTUALS.....	48
8. PROPOSTES I LÍNIES ESTRATÈGIQUES.....	51
8.1. Estratègia – 1: Planificació i ordenació territorial	51
8.2. Estratègia – 2: Producte turístic.....	53
8.3. Estratègia – 3: Gestió.....	54
8.4. Estratègia – 4: Sostenibilitat	56
9. CONCLUSIONS I LÍNIES FUTURES.....	57
10. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.....	58
10.1. Referències bibliogràfiques	58
10.2. Webgrafia	60
11. ANNEXOS.....	61
11.1. Annex – 1: Figures, gràfics i taules	61
11.2. Annex – 2: Entrevistes	67
11.2.1. Agents públics	67
11.2.2. Agents privats	81
11.3. Annex – 3: Enquestes.....	94

1. INTRODUCCIÓ

El Treball Final de Grau que desenvolupa la temàtica dedicada a la sostenibilitat del turisme en els espais naturals protegits: evolució i propostes de planificació per al Parc Natural del Delta de l'Ebre, neix com una iniciativa motivada per l'interès personal de l'autora, donada la procedència d'aquesta. Així doncs, l'àrea d'estudi constitueix un territori significatiu conegut com l'hàbitat aquàtic més important del Mediterrani occidental i la zona humida més extensa de Catalunya. La confluència del seu medi, afavoreix una elevada diversitat d'espècies i presenta una riquíssima varietat ambiental. La unió d'aquests components, aconseguix despertar emocions i estimular la confecció d'estratègies que vetllen per la seva prosperitat.

Aquesta recerca pretén d'una banda estudiar els principis de sostenibilitat aplicats als espais naturals protegits, concretament, el seu desenvolupament dins el PNDE¹. Amb això, es vol, d'altra banda, fomentar la dinamització turística des d'una perspectiva sostenible i presentar un ventall de propostes per a incorporar-se a l'instrument de planificació més eficaç de la zona, la CETS². Per això, es planteja una anàlisi evolutiva sobre la planificació territorial i la gestió turística sostenible aplicada al cas del PNDE. Tot plegat, resulta un exercici imprescindible per restablir les accions viables enfocades a la implantació de l'activitat turística i aporta un doble benefici a l'hora de delimitar les condicions òptimes d'una activitat socioeconòmica tant potencial com és el turisme.

Cal remarcar que la justificació de la planificació, ordenació i gestió dels espais naturals protegits està estretament relacionada amb l'incapacitat dels mecanismes del mercat per preveure i reparar els desequilibris territorials o externalitats que han evolucionat durant els anys (González i Antón, 2016). Entre aquests, es poden esmenar els danys i perjudicis existents i previsibles al Delta de l'Ebre, com ara: l'impacte meteorològic i la irrupció d'una massificació turística (Franquet, Albacar i Tallada, 2017). Precisament aquesta sinergia d'elements que tenen com a territori el Parc Natural del Delta de l'Ebre i a causa de l'actual preocupació científica-social sobre el futur incert que li augura, el transformen ineludiblement en l'objecte d'estudi idoni per ser abordat des d'una perspectiva transversal i multidisciplinària.

¹ PNDE: Parc Natural del Delta de l'Ebre.

² CETS: Carta Europea de Turisme Sostenible.

2. OBJECTIUS DE L'ESTUDI

2.1. Finalitat

Aquesta investigació se sustenta en un estudi exhaustiu sobre els antecedents i instruments implementats al Parc Natural del Delta de l'Ebre, per tal d'efectuar una valoració general sobre l'evolució de l'espai natural protegit i, de manera particular a l'activitat turística, presentar una sèrie de propostes viables al Dossier de Candidatura a la Carta Europea de Turisme Sostenible (2022 – 2026), que permetin vetllar per una millora en la planificació, l'ordenació i la gestió del territori en matèria de turisme sostenible.

2.2. Objectius

Per consegüent i en consonància amb la finalitat del projecte, és molt important dur a terme una planificació turística sostenible i integrada que pugui incidir en resoldre les darreres problemàtiques produïdes i respondre a les necessitats de la demanda canviant. Per dur-lo a terme, és fonamental proposar uns objectius als quals atendre's i desenvolupar-los mitjançant l'aplicació d'una metodologia de treball i la resta de fases subsegüents.

D'aquesta manera, es considera que l'**objectiu general** gira entorn una anàlisi exhaustiva de l'àrea d'estudi per tal d'exposar un ventall de propostes viables enfocades a la planificació, l'ordenació i la gestió turística sostenible del Parc Natural del Delta de l'Ebre. Amb això, es pretén demostrar l'eficiència i les bases futures dels instruments de planificació, afavorir la dinamització socioeconòmica i el desenvolupament sostenible del territori.

Així mateix i partint de l'objectiu general, es tracen una sèrie d'**objectius específics** que dirigiran el desenvolupament de les accions futures. En primer lloc, es pretén que la planificació incideixi i s'orienti en fomentar l'activitat turística sostenible, doncs, es tindrà en consideració no tan sols el caràcter endogen del desenvolupament integrat, sinó també la possible aplicació d'algunes fites dels ODS que es relacionin amb l'activitat turística, ja que el turisme suposa una base notable per la consecució de destinacions sostenibles.

Un altre dels objectius específics que es vol aconseguir és enfortir la dinamització turística mitjançant per la millora de la gestió i la política turística en el conjunt del Parc. Per això,

es pretén fer efectiva la governança turística, de manera que la col·laboració entre entitats públiques i privades generi una xarxa o òrgan que permeti gestionar eficientment l'activitat turística. El següent objectiu va destinat a la situació actual del territori i paisatge, reforçant així l'anterior perspectiva, en la qual l'espai natural protegit no actua com un simple suport de l'activitat turística, sinó que intrínsecament forma part d'aquesta, influint en la seva planificació i gestió sostenible.

Amb això, l'últim objectiu específic recau en la millora de la qualitat del medi ambient en el model turístic del Parc Natural del Delta de l'Ebre. Amb això, es tindrà en consideració la sensibilització i conscienciació en matèria de sostenibilitat per poder fer front a la crisi climàtica i altres problemàtiques que s'estan produint.

3. MARC TEÒRIC

Dins del marc teòric de la investigació, s'aborden els conceptes principals sobre els quals s'estructura el treball i què es troben vinculats a l'espai natural protegit, la sostenibilitat, la planificació i gestió aplicada al PNDE, i per últim, el producte turístic.

3.1. Espai natural protegit

3.1.1. Concepte

“Els espais naturals protegits són territoris declarats legalment amb la finalitat primordial de la conservació de la natura. D'altra banda, aquests espais no constitueixen un fi en si mateixos, sinó que són eines per: la conservació de la biodiversitat i dels processos ecològics essencials, l'aplicació de models de desenvolupament sostenibles perquè les poblacions que viuen en el seu interior o àrea d'influència millorin la seva qualitat de vida, la planificació integral del territori, la promoció de l'educació, la investigació i el seu gaudiment pels ciutadans” (Guzmán i de Andrés, s.d., p. 17).

Els objectius principals dels espais naturals protegits són aconseguir l'harmonia entre la protecció i la conservació dels seus recursos naturals i culturals, el progrés econòmic i social de les seves poblacions, garantint els seus drets històrics, les seves activitats econòmiques i el seu benestar social. Així mateix, aquests espais han de garantir l'accés públic i el gaudi dels ciutadans al seu medi ambient, dret reconegut a l'article 45 de la Constitució Espanyola, així com als Estatuts d'Autonomia de les Comunitats Autònomes. Tanmateix, escau mencionar la seva funció com enclavaments per la conservació i desenvolupament sostenible. D'aquesta manera, es reconeix el seu paper com territoris des d'on promoure activitats tradicionals o noves baix el paraigua del desenvolupament

sostenible, i on precisament el turisme de natura està jugant un paper important. Per tot això, als espais naturals protegits, els plans de desenvolupament socioeconòmic o sostenible tenen com a objectiu fonamental compatibilitzar la conservació amb el progrés socioeconòmic, activant el teixit social i empresarial del territori.

D'altra banda, escau fer una introspecció i analitzar el concepte del turisme als espais naturals protegits, el qual ve definit per l'expert en matèria Diego López Olivares com "un gran espai social, en el que intervenen diferents actors, on es plantegen diversos usos i es desenvolupen diferents tipus d'activitats, entre elles el turisme, l'oci i la recreació. Per tant, els espais naturals han passat de ser simples suports de les activitats turístiques a ser fonamentals en l'experiència turística d'acord amb els seus recursos" (López, 2014, p. 22). Per consegüent, el turisme en aquests espais pot ser una eina excel·lent per la conservació i, si s'empra de forma adequada, ajudarà a augmentar la sensibilització dels visitants cap als valors de l'espai i la necessitat de la seva conservació, i al mateix temps, es podran generar ingressos que ajudin a millorar la qualitat de vida de les poblacions locals. No obstant això, si no existeix una planificació i gestió adient, el turisme pot contribuir al deteriorament de l'espai natural protegit i a llarg termini els seus costos socials, culturals i ecològics poden ser considerables. A més a més, pot influir negativament en l'experiència del visitant i la viabilitat de les empreses turístiques.

Així doncs, "la promoció d'ús i gaudiment dels valors naturals i culturals és un dels principals objectius dels espais naturals protegits i, per això, compten amb serveis i equipaments d'ús públic que complementen i aporten un valor afegit a l'oferta turística d'aquests territoris" (Guzmán i de Andrés, n.d., pp. 26 i 27).

3.1.2. Parc Natural del Delta de l'Ebre

Després de definir el concepte d'espai natural protegit i esmenar la complementarietat de l'activitat turística en aquest, la investigació té com a àrea d'estudi el Parc Natural del Delta de l'Ebre. Aquest es localitza al sud de Catalunya i disposa d'una àrea de 320 km², representant una de les principals zones humides del Mediterrani occidental, per la seva extensió i importància ecològica. Com la gran majoria de deltes, el de l'Ebre s'ha desenvolupat al llarg dels darrers 5.000 i 7.000 anys, a conseqüència de la progradació sedimentaria. Fins a principis del segle XX, el delta va anar guanyant territori al mar, en la mesura de crear lòbuls a partir de l'avanç dels canals. A més a més, els arrossars es van establir i expandir durant el segle XIX sobre antics aiguamolls naturals, generant la tercera major producció anual dins la Unió Europea. No obstant això, durant les últimes dècades, alguns trams de la costa deltaica han sofert processos de regressió i s'ha posat

en dubte la continuïtat de l'espai (Romagosa, Chelleri, Trujillo i Breton, 2013). A fi de fer possible l'harmonia entre els valors naturals de la zona i la seva explotació per part dels humans, i a instàncies dels seus hàbitats, la Generalitat de Catalunya va construir el 1983 el Parc Natural del Delta de l'Ebre sota el decret 357/1983 de declaració –arran les protestes per la protecció del Canal Vell (Balada, 2000)–, i fou ampliat el 23 d'octubre de 1986 pel Decret 332/1986. En el seu conjunt, ofereix un marc natural incomparable, únic i singular amb una riquesa biològica que aplega una diversitat faunística i florística d'un valor incalculable (Parc Natural del Delta de l'Ebre, s.d.). Una sinergia d'extensos arrossars, grans llacunes i sòls salins com a platges dominen la fisonomia del Delta, generant aquesta unicitat de l'espai natural protegit que justifica la seva declaració com a parc natural i la possibilitat d'explotar-lo turísticament seguint mesures sostenibles per la seva futura preservació.

3.2. Sostenibilitat

3.2.1. Concepte

El concepte de la sostenibilitat sorgeix com un resultat de les anàlisis de la situació insostenible que amenaça greument el futur de la humanitat. Així doncs, a l'informe Brundtland de la Comissió Mundial de Medi Ambient i del Desenvolupament (CMMAD, 1998) s'introdueix una definició del **desenvolupament sostenible** com aquell “desenvolupament que pretén satisfer les necessitats del present sense comprometre la capacitat de les generacions futures per satisfer les seves pròpies necessitats”. Així doncs, l'activitat turística sostenible és un enfocament normatiu que reflecteix les opinions i creences sobre com ha d'evolucionar el turisme i la presa de decisions entorn aquest desenvolupament (Bramwell, 2010). Al mateix temps, escau una reflexió crítica sobre les destinacions turístiques on ha impactat negativament el desenvolupament del turisme i s'ha detectat una mancança general com és la planificació vital del turisme basada en filosofies de la sostenibilitat amb un enfocament que compensi els impactes negatius en la destinació (Ruhanen, 2004).

3.2.2. Evolució dels principis de sostenibilitat al PNDE (Agenda 2030 i ODS)

El Delta de l'Ebre és l'exemplificació d'un ecosistema sotmès a un conjunt de pressions que amenacen la seva pròpia sostenibilitat a mitjà i llarg termini. Les evidències de les actuacions presents mostren com se segueix apostant pel model de desenvolupament actual, suavitzant els impactes ambientals i climàtics mitjançant la protecció i la renaturalització de la franja litoral, mesures que a causa del factor de la incertesa, no són

suficients arrelades per garantir una prosperitat. Així doncs, la protecció ambiental del litoral, el control de la urbanització i la monitoratge ambiental són eines necessàries i fonamentals, sempre que es desenvolupin amb altres instruments de planificació per una organització de la governança i presa d'accions futures.

Els seus últims antecedents apunten cap a un delta insostenible que sofreix diverses problemàtiques, com ara: “la disminució del cabal hídric i desaparició dels sediments que influeixen en la regressió costanera; el deteriorament de la qualitat de les aigües del riu, l'estuari, les llacunes i les badies; el retrocés en la pesca provocat pe deteriorament de la qualitat de les aigües; la pèrdua de zones humides i altres ecosistemes naturals a causa de l'acció humana; la subsidència de la plana deltaica i una falta d'acreció que comporta a l'enfonsament d'algunes zones i la intrusió salina als aquífers; i per últim, les futures prediccions que apunten a un ascens accelerat del nivell del mar influenciat per les condicions meteorològiques” (Romagosa, Chelleri, Trujillo i Breton, 2013).

Per consegüent, una eina que permetrà avançar en l'evolució sostenible del PNDE és l'Agenda 2030, la qual fou firmada el 25 de setembre de 2015 pels caps d'Estat i de Govern dels països membres de les Nacions Unides. Aquesta representa el compromís internacional per “afrontar els reptes socials, econòmics i mediambientals de la globalització i pretén avançar cap a societats amb un creixement econòmic inclusiu i una major cohesió i justícia social, en pau i amb un horitzó mediambiental sostenible” (Ministerio de Asuntos Exteriores, Unión Europea y Cooperación, s.d.). Per aquest motiu, s'adopten un conjunt d'objectius globals per eradicar la pobresa, protegir el planeta i garantir la prosperitat de tots. Així doncs, l'1 de gener de 2016 entra en vigor l'Agenda 2030 de Nacions Unides i es fixen 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS³) per aplicar accions inclusives i línies estratègiques futures en un marge de quinze anys (Generalitat Valenciana, 2019).

En el cas del Parc Natural del Delta de l'Ebre, cal enfocar-se específicament en els ODS 11 (ciutats i comunitats sostenibles), 13 (acció pel clima) i 17 (aliances per aconseguir els objectius). Quant a l'**ODS 11 (ciutats i comunitats sostenibles)**, el món cada cop es troba més urbanitzat i les ciutats o àrees metropolitanes són centres neuràlgics del creixement econòmic. No obstant això, la ràpida urbanització està donant com a resultat un nombre creixent d'habitants, infraestructures i serveis inadequats o sobrecarregats (ONU, 2015). Aquestes circumstàncies s'estan començant a donar al PNDE i és el moment d'actuar

³ ODS: Objectius de Desenvolupament Sostenible.

aplicant metodologies o instruments que vetllin per una millora en la planificació i l'ordenació sostenible. D'aquesta manera, aplicant un pla territorial i invertint estratègicament en equipaments com les TIC⁴, podria fer-se del Delta de l'Ebre una destinació turística intel·ligent i convertir-se en un model referent.

Pel que fa a l'**ODS 13 (acció pel clima)**, el canvi climàtic està afectant greument a tots els territoris i alterant les economies mundials, així com els sistemes meteorològics que generen fenòmens cada cop més extrems (ONU, s.d.). En el cas del PNDE, els darrers seixanta anys s'ha produït una tendència canviant i en lloc de créixer està retrocedint a un ritme alarmant. Els causants d'aquesta regressió són el canvi climàtic i la pujada del nivell del mar, la subsidència per la seva composició amb sorra i la compactació anual d'uns mil·límetres, i per últim, la manca de sediments que es queden retinguts als nombrosos envasaments del riu. Així doncs, es creu que l'any 2100 un 50% de la superfície del Delta pot desaparèixer sota les onades (Camp d'Aprenentatge del delta de l'Ebre, 2021) i és necessari prendre mesures urgents per abordar l'emergència climàtica amb la finalitat de salvar vides i garantir una subsistència.

En darrer lloc i comentant l'**ODS 17 (aliances per aconseguir els objectius)**, el turisme té la capacitat de reforçar les associacions publicoprivades i d'involucrar a múltiples agents interessats a contribuir als ODS. Per consegüent, la governança del PNDE ha de construir aliances per la sostenibilitat turística al territori i desenvolupar polítiques alineades amb la resta d'objectius (Azcarate, Benayas, Nerilli i Justel, 2019).

3.3. Planificació i gestió

3.3.1. Concepte

La **planificació** turística, es percep com el “conjunt de pràctiques de reflexió i estudis prospectius o de prefiguració del futur per la definició de mitjans i cursos d'acció que es desenvoluparan darrere de l'emplenament de determinats objectius amb el propòsit d'intervenir en certa realitat” (Kuper, Ramírez i Troncoso, 2010).

Així mateix, la planificació turística pot abordar-se des de quatre perspectives diferents:

- **Planificació turística de caràcter territorial:** Instrument d'ordenació del territori que classifica, ordena i regula l'activitat turística en una àrea.
- **Planificació turística de caràcter estratègic:** Es fonamenta en el potencial del turisme pel desenvolupament del destí, lligat a la participació dels *stakeholder* i l'orientació estratègica de propostes.

⁴ TIC: Tecnologies de la Informació i les Comunicacions.

- **Planificació turística sostenible:** S'asseu en plans que tenen a veure amb la reducció del consum de recursos, el manteniment de la diversitat, el suport a les economies locals, la implantació de les comunitats en el desenvolupament del turisme, la participació de la societat en la presa de decisions i el màrqueting turístic responsable.
- **Planificació turística de caràcter sectorial:** Parteix de la consideració del territori com un suport de l'activitat i no com el principal recurs sobre el qual se sustenta l'activitat turística (Vera, 2011; González i Anton, 2016).

La **gestió** pública es pot definir com una àrea de coneixement que recull reflexions provinents de disciplines diverses i proposen millores en els dissenys organitzatius, les estructures, els processos o les tècniques de gestió. En relació amb la matèria turística, es tractaria d'observar, investigar i proposar millores de gestió per diverses organitzacions (Velasco, 2016).

3.3.2. Planificació i gestió del Parc Natural del Delta de l'Ebre

En el cas del Parc Natural del Delta de l'Ebre, "la planificació territorial del turisme resulta un exercici imprescindible per millorar els resultats de la implantació de l'activitat turística, aportant així un doble benefici a l'hora de delimitar les condicions òptimes per la posada en marxa d'una activitat econòmica com és el turisme" (González i Antón, 2016). D'aquesta manera, s'apliquen diversos instruments i eines de gestió que vetllen per una planificació turística sostenible.

Així doncs, el PNDE es troba adherit al referent d'escala territorial, la CETS⁵ que neix com una iniciativa de la Federació EUROPARC amb "l'objectiu global promoure el desenvolupament del turisme en clau de sostenibilitat en els espais naturals protegits d'Europa" (EUROPARC, s.d.). Tanmateix, escau un òrgan o un ens encarregat de reforçar la governança publicoprivada del Delta de l'Ebre i regular les condicions socioeconòmiques, polítiques i ambientals més àmplies de la societat (Bramwell, 2010).

3.4. Producte turístic

3.4.1. Concepte

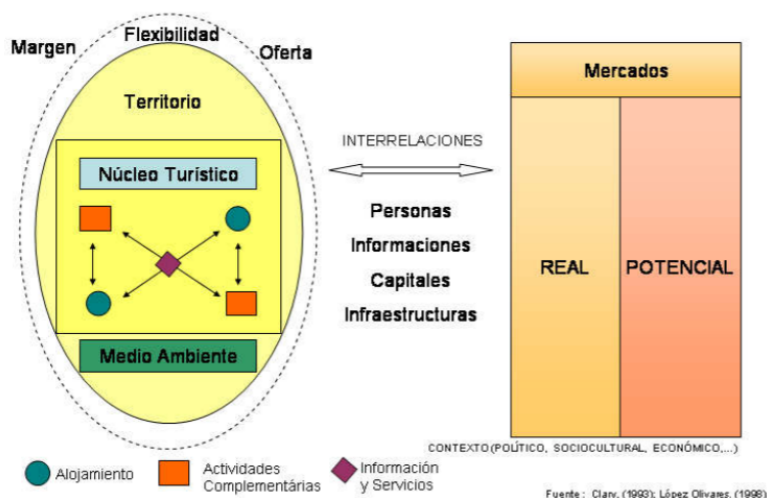
Les actuals motivacions de la demanda junt amb la competitivitat més gran de les destinacions, formen el denominador comú de l'actual desenvolupament turístic. Això ha generat canvis reflectits en els hàbits del turista, el qual ha passat a tenir comportaments més individualitzats, i a la vegada la seva major experiència turística l'ha convertit en

⁵ CETS: Carta Europea de Turisme Sostenible.

més exigent amb els productes; generant així una major necessitat en les destinacions de diversificar l'oferta (Vera, 2011).

D'allí que l'activitat turística s'ha d'entendre des d'una perspectiva global amb uns components fonamentals com: els recursos, la demanda, els factors que incideixen en l'oferta i les empreses turístiques. Entre aquests components destaca el tractament especial que han de tenir els recursos en un sentit ampli, els quals junts amb la demanda són elements clau del sistema turístic. Sobre aquests han d'actuar les Institucions com garants dels principals factors que incideixen en l'oferta, facilitant la seva integració en productes, i de manera paral·lela generant infraestructures i serveis que els valorin a favor de la societat a la qual pertanyen. Així doncs, el producte turístic s'estructura en els recursos, els equipaments d'allotjament i l'oferta complementària, els serveis, les infraestructures, els transports, entre altres. En aquest sentit, el producte turístic participa en la seva estructuració del territori i la socioeconomia, presentant-se com una dinàmica socioeconòmica en la destinació (López, 2014).

Figura – 1. El producte turístic.

Font: Clary, (1993); López Olivares, (1998).

3.4.2. Productes turístics disponibles al Parc Natural del Delta de l'Ebre

Quant a l'oferta turística disponible al Parc Natural del Delta de l'Ebre, aquesta es troba arrelada a diverses tipologies pel component de versatilitat en l'espai natural protegit.

En primer lloc, es troba una tendència que engloba gairebé tots els productes disponibles del parc, és a dir, l'**ecoturisme** com "un tipus d'activitat turística basada en la naturalesa, en la qual la motivació essencial del visitant és observar, aprendre, descobrir, experimentar i apreciar la diversitat biològica i cultural, amb una actitud responsable, per

protegir la integritat de l'ecosistema i fomentar el benestar de la comunitat local" (OMT, 2019, p. 33).

Seguidament s'exposen els principals productes turístics. En primer lloc el **turisme actiu**, que d'acord amb l'Associació d'Empreses de Turisme Actiu (ANETA) es pot definir com "un conjunt d'activitats recreatives basades en els recursos que ofereix la mateixa naturalesa en el medi en què es desenvolupen, sent aquest aeri, terrestre, tant de superfície com subterrani, aquàtic o subaquàtic, i a les que és inherent un nivell de risc que exigeix certes condicions psicofísiques, així com certa destresa, habilitat o coneixements tècnics per la seva pràctica" (Institut Universitari d'Investigacions Turístiques, 2017, p. 199). Per la seva part, el **turisme de natura** "té com principals motivacions la realització d'activitats recreatives i d'esplai, la interpretació o coneixement de la natura, amb diferent grau de profunditat i la pràctica d'activitats esportives de diferent intensitat física i risc que usen expressament el medi natural de forma específica, garantint la seguretat del turista, sense degradar o esgotar els recursos. En conseqüència, i a causa de l'entorn natural en el qual es desenvolupen les activitats de turisme actiu i de natura, la diferenciació no sempre és clara". Pel que respecta a una variant del turisme de natura i que s'ha definit com una tendència potencial i significativa al PNDE, escau mencionar el **turisme ornitològic** (conegut també com a *birdwatching*). Avui dia, les definicions disponibles no són molt variades i no existeix una generalment acceptada, ja que es tracta d'una modalitat emergent i relativament recent. Els experts en matèria la descriuen com "aquella modalitat turística que presenta com motivació principal l'observació i reconeixement d'espècies d'aus, albirades en el seu entorn natural" (Fernández, de Ceballos, Carmona i Maynar, 2008).

Quant al **turisme de sol i platja** i seguint la definició del Llibre Blanc del Turisme de la Comunitat Valenciana, "és un tipus de turisme que es dona a les localitats costaneres en què existeixen platges, amb condicions climàtiques en les quals predomina el temps solejat i les temperatures suaus (de 25 a 30 °C)" (Institut Universitari d'Investigacions Turístiques, 2017, p. 154). Així doncs, constitueix una tipologia predominant associada a l'oci i els termes de descans, diversió i entreteniment, coneguts com els tres S (angleses): *sand, sea, sun*. Encara que al territori s'ha apostat per un segment diferenciat al de la resta de línia costanera mediterrània.

En referència al **turisme esportiu** "és un tipus d'activitat turística que es refereix a l'experiència viatgera del turista que o bé s'observa com espectador, o bé participa activament en un esdeveniment esportiu que implica en general activitats comercials i no

comercials de naturalesa competitiva” (OMT, 2019, p. 55). Una branca d'aquesta tipologia és el **cicloturisme**, el qual ha guanyat un gran renom dins el PNDE on, fins i tot, s'han atorgat segells a municipis com Amposta per la importància d'aquesta activitat. Així doncs, a l'article sobre “*El desarrollo del cicloturismo como una modalidad turístico sostenible*” (2016) de María Moral, es defineix com “el ciclisme que es realitza per motius d'oci i en períodes de temps inferiors a les 24 hores entre un lloc d'origen i una destinació concreta”. D'altra banda, també existeix un subtipus de turisme esportiu que gairebé no es té en compte, però suposa una part de l'oferta que s'ofereix en certes àrees del PNDE, com és el **turisme cinegètic** vist com una activitat tradicional que desenvolupa un caçador esportiu nacional o estranger que visita destinacions o àrees on es permet la pràctica de la caça de fauna silvestre en el seu entorn natural. Com és el cas de la caça controlada en el PNDE, percebut com un element cultural, social i econòmic de gran importància pel Delta, on actualment s'estimen uns 5.000 caçadors (Vidal, 2021).

Altrament, cal mencionar una de les tipologies turístiques més demandades per la presència i elaboració de plats emprant el producte km 0, el **turisme gastronòmic**. Aquest ve definit per la OMT com “un tipus d'activitat turística que es caracteritza pel fet que l'experiència del visitant quan viatja estigui vinculada amb el menjar i amb els productes i activitats afins. A més d'experiències gastronòmiques autèntiques, tradicionals o innovadores, el turisme gastronòmic pot implicar també altres activitats afins com ara la visita a productes locals, la participació en festivals gastronòmics i l'assistència a classes de cuina” (OMT, 2019, p. 44).

Així doncs, també es percep un **turisme cultural**, motivat per la presència de recursos que plasmen els orígens i rememoren el patrimoni del PNDE, el qual s'explica com “aquell tipus d'activitat turística en què la motivació essencial del visitant és aprendre, descobrir, experimentar i consumir els atractius/ productes culturals, materials i immaterials, d'un destí turístic” (OMT, 2019, p. 31).

D'altra banda, una part dels productes turístics estan enfocats a tipologies no tan explotades, com ara el **turisme slow** definit com un temps de vacances per la recuperació i la recreació properes a l'entorn natural on la lentitud i tranquil·litat juguen un paper fonamental para aconseguir el concepte de benestar” (Matos, 2002). Així com, el **turisme MICE** (*Meetings, incentives, conventions and exhibitions*), reconegut com “un tipus d'activitat turística en la qual els visitants viatgen per un motiu específic professional o de negoci a un lloc situat fora del seu lloc de treball i residència per tal d'assistir a una reunió, una activitat o un esdeveniment” (OMT, 2019, p. 43).

Per últim, el **turisme de salut** o *wellness*, el qual “cobreix aquells tipus de turisme que tenen com a motivació primordial la contribució a la salut física, mental o espiritual gràcies a activitats mèdiques i de benestar que incrementen la capacitat de les persones per satisfer les seves pròpies necessitats i funcionar millor com individus en el seu entorn i en la societat” (OMT, 2019, p. 39).

4. METODOLOGIA

La investigació sobre la sostenibilitat del turisme en el Parc Natural del Delta de l'Ebre, precisa, per aconseguir els objectius establerts, aplicar una metodologia mixta, basant-se en la utilització de fonts d'investigació secundàries (recopilació i anàlisi de plans, dossiers, documents cartogràfics, estadístics) i fonts d'investigació primàries mitjançant l'aplicació d'entrevistes i enquestes; i d'acord amb els objectius, s'articula en cinc fases diferents. Tanmateix, escau una aproximació als conceptes clau per tal de traçar un fil conductor i matisar la base de l'estudi enfocada a: l'espai natural protegit, el producte turístic, la sostenibilitat del medi físic (Agenda 2030 i ODS) i la gestió mitjançant la governança. D'aquesta manera, dins el marc teòric s'examinen els fonaments de la investigació definint els criteris principals i analitzant la seva evolució dins el PNDE. Amb això, es corrobora la validesa i la convicció del mètode de treball basat en la planificació turística sostenible.

Així, pel que fa a la primera de les fases, aquesta es correspon amb l'anàlisi general del Parc Natural del Delta de l'Ebre. En aquest sentit, es procedirà a l'estudi de la base territorial i socioeconòmica en qüestió. En consonància, s'aplica un criteri funcional mitjançant la zonificació i delimitació prèvia de l'espai natural protegit enfocant als elements fisiconaturals: el relleu, el clima i la hidrografia de l'espai, anàlisi pel qual s'utilitzaran fonts d'informació indirectes com mapes topogràfics, visors cartogràfics i censos de població obtinguts de l'INE⁶. Així mateix, en aquesta fase s'integrarà l'anàlisi dels elements del sistema turístic, en primer lloc l'inventari dels recursos turístics, el valor jeràrquic i la delimitació de l'UAT⁷. A continuació l'anàlisi de la demanda, que permetrà conèixer el perfil del visitant i les seves principals motivacions. Seguidament, es presenta un bloc dedicat a l'anàlisi de les empreses turístiques que ofereixen serveis al PNDE, així com les accions o iniciatives que apliquen en matèria de sostenibilitat. Per últim, el darrer

⁶ INE: Institut Nacional d'Estadística.

⁷ UAT: Unitat Ambiental Turística.

bloc s'enfoca en la gestió del PNDE i les institucions públiques que el conformen (consells comarcals, CETS i Taula de Consens pel Delta).

La segona fase es dedica al diagnòstic turístic integrat dels diferents factors que conformen la base territorial i el sistema turístic de l'àrea d'estudi. Per a elaborar-la s'utilitzen en primer lloc fonts d'investigació directes que proporcionen informació tant qualitativa com quantitativa. Aquestes es divideixen en tres seccions, en la primera d'elles es proposa aplicar quatre entrevistes semiestructurades a agents públics i privats del parc i amb vinculació amb l'activitat turística, mitjançant quatre blocs de variables: sostenibilitat, oferta i demanda, impactes i gestió turística i PNDE. A més a més dels agents públics i privats, es considera necessari conèixer la valoració del parc per la població local i la seva conscienciació sobre la sostenibilitat de l'àrea d'estudi, per la qual cosa, es proposa dissenyar i aplicar una enquesta. Per últim, s'aplica la tècnica DAFO, la qual resulta una eina idònia per conèixer els punts dèbils a corregir per millorar la destinació turística, i també, per determinar quins punts forts la caracteritzen i en els quals s'haurà de basar el desenvolupament turístic. A més a més, aquesta ferramenta permetrà descobrir quines oportunitats es poden aprofitar donada la posició de l'àrea d'estudi, així com les amenaces que s'hauran d'evitar per revertir els danys causats al PNDE.

Quant a la tercera fase, aquesta fa referència als productes disponibles dins del PNDE, on apareixen les principals tipologies turístiques dictaminades per *La caracterització de la demanda turística a la plana deltaica* (2019) i els resultats tant de les entrevistes com l'enquesta enfocada a la població local. Així mateix, es mostra l'oferta de productes turístics que gira entorn de les mateixes tipologies.

Més endavant, es troba la quarta de les fases que estructura la investigació de la sostenibilitat del turisme en el Parc Natural del Delta de l'Ebre, aquesta correspon a la presentació de propostes i definició de les línies estratègiques. Així, a partir dels resultats obtinguts en les primeres fases, es definiran els eixos d'acció de planificació turística de l'àrea objecte d'estudi. I amb aquesta finalitat, es plantejaran diferents objectius específics que hauran d'emprendre's a través de les estratègies exposades, les quals s'hauran de basar a generar una oferta diferenciada que incideixi en la sostenibilitat, millorar la gestió – governança del sector turístic i, per últim potenciar la planificació turística sostenible per aconseguir una ordenació i desenvolupament integrat del turisme per potenciar la planificació turística sostenible. D'aquesta manera, cada una de les quatre estratègies que es proposaran, es concretaran en diferents programes específics que, al

La sostenibilitat del turisme en espais naturals protegits: Evolució i propostes de planificació per al Parc Natural del Delta de l'Ebre

Gómez Iranzo, Rosa

mateix temps, contemplaran diverses accions a desenvolupar a curt, mitjà i llarg termini, augmentant així l'eficàcia i l'ús racional dels recursos disponibles des dels principis de sostenibilitat.

Per concloure amb el Treball de Final de Grau, a l'última fase es fa una reflexió general per tal d'analitzar el compliment i assoliment dels objectius plantejats. Així com l'exposició de les futures línies d'investigació per seguir millorant i ampliant l'espectre que es produeix a l'espai natural protegit.

5. ANÀLISI DEL PARC NATURAL DEL DELTA DE L'EBRE

5.1. BLOC I: Aspectes bàsics

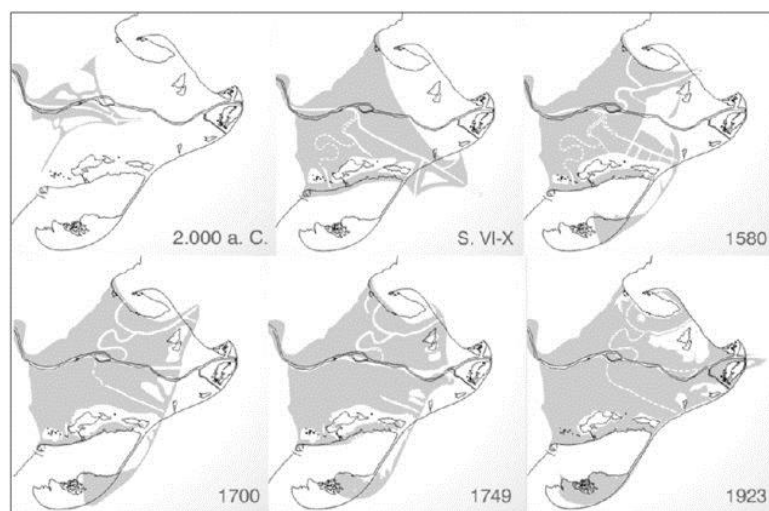
5.1.1. Anàlisi del suport territorial

Dins del primer bloc principal, s'incideix en l'anàlisi dels aspectes bàsics del medi físic natural del PNDE, tractant variables com el relleu, el clima i la hidrografia. Posteriorment, es determina l'anàlisi del sistema turístic, detectant i classificant els recursos territorials turístics de la zona, així com el seu valor jeràrquic i la delimitació dins la Unitat Ambiental Turística.

5.1.1.1. *Relleu*

La configuració del relleu és fonamental per comprendre i analitzar tant la història com les potencialitats actuals i futures del territori (Querol, 2004). L'estudi del medi natural del Parc Natural del Delta de l'Ebre parteix de l'anàlisi de la plana deltaica, la qual fou creada a partir de l'acumulació de sediments portats a través de les aigües del riu Ebre durant els seus 1.000 km de recorregut.

Figura 2. Evolució històrica del Delta de l'Ebre.

Font: Parc Natural del Delta de l'Ebre (a partir de Canicio).

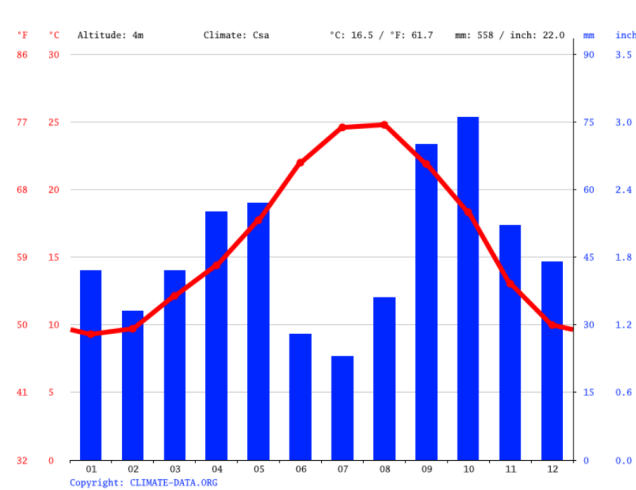
El gran estuari de la desembocadura del riu Ebre és relativament jove, ja que com pot observar-se a la figura sobre l'evolució històrica del Delta de l'Ebre, aquest fou format entre els segles XIV i XVIII, augmentant la seva extensió progressivament. Així doncs, aquest es caracteritza per tenir una longitud de 30 km en forma de lletra grega delta (D) i per aquest motiu adopta la designació. D'aquesta manera, la gran superfície plana es conforma per 320 km² amb diferents unitats morfoestructurals i es troba a 1 metre d'altura sobre el nivell del mar, convertint-la en la principal zona humida de Catalunya (Desnivel, 2001). En l'actualitat, els usos del sòl dels municipis que conformen el PNDE han avançat inexorablement cap a una perspectiva socioeconòmica amb la creació d'infraestructures que acullen la recepció de visitants i ofereixen activitats vinculades al turisme.

5.1.1.2. Clima

El territori del Delta de l'Ebre adopta un clima sota la influència directa de la Mediterrània de tipus litoral sud. Segons la classificació climàtica de Köppen és un clima Csa (mediterrani típic), és a dir, un clima de les zones temperades del planeta amb uns hiverns suaus i poc plujosos i amb uns estius secs i força calorosos. Els períodes equinoccials com la primavera i la tardor són els que aporten una major inestabilitat a la Mediterrània, i per tant, són els més plujosos, en particular la tardor per les característiques físiques i morfològiques de la Mediterrània occidental, adoptant una precipitació mitjana anual entre els 550 mm i 600 mm a bona part de la comarca (Querol, 2004).

Respecte a les temperatures, la mitjana anual és de 16,7 °C i se situa dintre de la regió geogràfica del Delta. El cicle oscil·la entre un estiu on la calor és forta, però no excessiva i es registren temperatures entre els 20 °C i 25 °C, mentre que per a l'hivern es donen valors més baixos amb mitjanes de 5 °C a 11 °C (Servei Meteorològic de Catalunya, s.d.).

Figura 3. Climograma d'Amposta.

Font: Climate-Data.org.

A causa de la divisió del Parc Natural del Delta de l'Ebre en dues comarques, s'opta per analitzar un climograma de Gausсен del municipi d'Amposta, representant les condicions característiques de la zona. Tot plegat, destaca el mes de juliol com el més sec de l'any (23 mm) i octubre amb el pic més elevat de precipitacions (76 mm). Així doncs, la plana deltaica pertany a un clima típic mediterrani, amb influències de la costa que faciliten el desenvolupament de l'activitat turística; i amb un grau d'atracció tant a escala nacional com internacional. Aquest clima és, per tant, un evident factor de localització, ja que diversos nuclis urbans, com per exemple Riumar, es van instaurar a la zona costanera precisament per la influència climàtica que permet ampliar l'oferta turística.

5.1.1.3. *Hidrografia*

Després d'analitzar la climatologia de la plana deltaica, pot observar-se que la xarxa hidrogràfica del territori és prou cabalosa a causa de la presència de pluges torrencials en èpoques de tardor o primavera, mentre que la resta de l'any es deixa entreveure el tipus d'hidrografia del territori, així com les superfícies o recursos altament inundables com: les platges, les llacunes, els aiguamolls i els ullals. Per consegüent, es detecta certa perillositat geomorfològica localitzada i aquestes inundacions principalment tenen lloc a les zones costaneres i urbanitzades dels municipis litorals pels temporals marítims (Glòria i Filomena), podent arribar a provocar la desaparició de platges amb caràcter regressiu com ocorre amb les platges del Trabucador i la Marquesa o l'extinció de llacunes com l'Encanyissada i la Tancada per la regressió costanera. Parlant sobre la mateixa, escau apuntar la present problemàtica vinculada a la no arribada de sediments perquè estan retinguts als pantans i la no arribada de cabal perquè se l'emporten els transvasaments. També, escau mencionar la presència d'instruments que intenten contrarestar aquests efectes, com ara el Pla Hidrològic Nacional o el Pla Hidrològic de la Demarcació Hidrogràfica de l'Ebre.

5.1.2. Anàlisi del sistema turístic

5.1.2.1. *Recursos turístics*

Abans de presentar un inventari sobre els diferents recursos turístics de l'àrea d'estudi, adjudicar-li un valor jeràrquic i delimitar la UAT⁸, escau indicar la conceptualització d'un **recurs turístic**, el qual ve definit com tot aquell "element material o immaterial que té capacitat per si mateix o en combinació amb altres d'atreure visitants a un determinat

⁸ UAT: Unitat Ambiental Turística.

La sostenibilitat del turisme en espais naturals protegits: Evolució i propostes de planificació per al Parc Natural del Delta de l'Ebre
Gómez Iranzo, Rosa
espai; i quan aquella visita respon a motius estrictament de turisme, oci i recreació”
(López, 2014, p. 38).

5.1.2.1.1. Inventari dels recursos turístics

El primer pas en l'aplicació metodològica de l'anàlisi dels recursos turístics, és la realització de l'inventari, temàtica que aborda les problemàtiques i complexitats reflectides en els diferents estudis, les quals incrementen al valorar recursos diversos. Així doncs, es precisa la realització d'un inventari que garanteixi la utilitat i la protecció dels recursos turístics” (López, 2014, p. 111). En aquest cas, tant l'inventari dels recursos turístics de l'àrea d'estudi (Annex 1: Taula 1) com la seva quantificació i distribució (Annex 1: Taula 2) es troben recollits a la primera secció de l'annex. Allí, es percep el predomini de recursos turístics de categoria A (atractiu o recurs natural i paisatgístic) amb un total de 39.

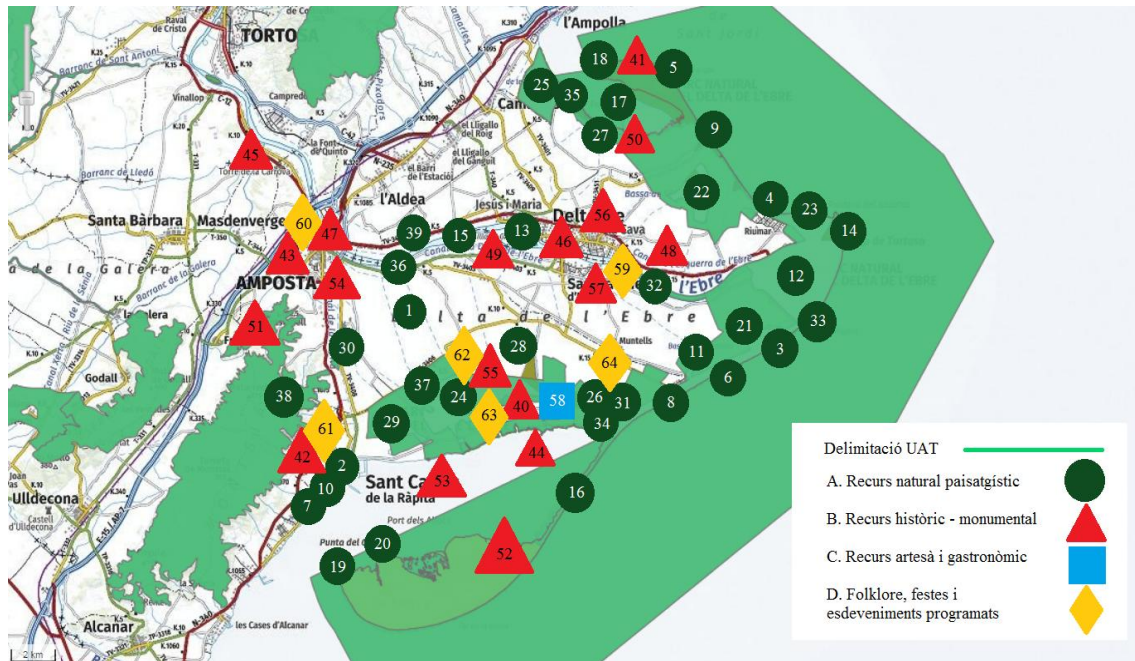
5.1.2.1.2. Jerarquia i valor jeràrquic

“L'objectiu de l'avaluació analítica i integrada consisteix a determinar la jerarquia del recurs en funció dels components del sistema turístic, partint del desenvolupament d'una sèrie de factors i variables que, al mateix temps considerant un conjunt d'indicadors, permetran concretar el valor actual dels recursos turístics. Així, sobre una base de valor jeràrquic màxim de 50 s'avaluen per una part els factors interns del recurs, al que s'assigna un valor jeràrquic màxim de 30, i per altra els factors externs, amb un total de valor jeràrquic de 20 punts” (López, 2014, p. 135). Així doncs, la distribució de la jerarquització dels recursos turístics (Annex 1: Taula 3) i el seu valor jeràrquic (Annex 1: Taula 4) es troben localitzats als annexos. En aquest cas, el valor jeràrquic preminent és 3 amb 23 recursos naturals – paisatgístics.

5.1.2.1.3. Delimitació de la UAT (Unitat Ambiental Turística)

“La Unitat Ambiental Turística (UAT) respon a un espai que acull un recurs turístic bàsic o en el seu defecte reuneix un mínim de recursos complementaris que possibiliti la dinamització turística d'aquest territori” (López, 1998 i 2012).

Figura 4. UAT – Parc Natural del Delta de l'Ebre

Font: Elaboració pròpia i mapa del ICGC (Visor Cartogràfic de Catalunya).

Taula 2. Recursos turístics ubicats a la Unitat Ambiental Turística.

Nombre	Nom del recurs	Categoria	Tipus	Subtipus 1	Subtipus 2	Jerarquia
1	Arrossars	A	1.2	1.2.2	-	3
2	Platja de Garbí	A	1.1	1.1.1	1.3.1.1	3
3	Platja de Migjorn	A	1.3	1.3.1	1.3.1.1	2
4	Platja de Riumar	A	1.3	1.3.1	1.3.1.1	3
5	Platja del Fangar	A	1.3	1.3.1	1.3.1.1	3
6	Platja del Serrallo	A	1.3	1.3.1	1.3.1.1	3
7	Platja del Suís	A	1.3	1.3.1	1.3.1.1	3
8	Platja dels Eucaliptus	A	1.3	1.3.1	1.3.1.1	3
9	Platja de la Marquesa	A	1.3	1.3.1	1.3.1.1	3
10	Platja de les Delícies	A	1.3	1.3.1	1.3.1.1	3
11	Platjola	A	1.3	1.3.1	1.3.1.1	2
12	Illa de Buda	A	1.3	1.3.3	1.3.3.4	3
13	Illa de Gràcia	A	1.3	1.3.3	1.3.3.4	2
14	Illa de Sant Antoni	A	1.3	1.3.3	1.3.3.4	2
15	Illa de Sapinya	A	1.3	1.3.3	1.3.3.4	2
16	Barra del Trabucador	A	1.3	1.3.3	1.3.3.5	3

La sostenibilitat del turisme en espais naturals protegits: Evolució i propostes de planificació per al Parc Natural del Delta de l'Ebre

Gómez Iranzo, Rosa

17	Badia del Fangar	A	1.3	1.3.3	1.3.3.6	3
18	Punta del Fangar	A	1.3	1.3.3	1.3.3.7 Punta	3
19	Punta de la Banya	A	1.3	1.3.3	1.3.3.7 Punta	3
20	Punta del Galatxo	A	1.3	1.3.3	1.3.3.7 Punta	2
21	Alfacada	A	1.4	1.4.2	-	2
22	Canal Vell	A	1.4	1.4.2	-	3
23	El Garxal	A	1.4	1.4.2	-	3
24	Encanyissada	A	1.4	1.4.2	-	4
25	Les Olles	A	1.4	1.4.2	-	3
26	Tancada	A	1.4	1.4.2	-	3
27	Aiguamolls d'Illa de Mar	A	1.4	1.4.5	1.4.5.1	2
28	Aiguamolls de l'Embut	A	1.4	1.4.5	1.4.5.1	2
29	Erms de Casablanca	A	1.4	1.4.5	1.4.5.1	2
30	Ullals de Baltasar	A	1.4	1.4.5	1.4.5.1	3
31	Antigues Salines de Sant Antoni	A	1.4	1.4.6 Salines	-	3
32	Riu Ebre	A	1.5	1.5.1	-	4
33	Gola de Migjorn	A	1.5	1.5.7 Desembocadura	-	2
34	Món Natura	A	1.8	1.8.2	1.8.2.2	4
35	Lo Goleró	A	1.8	1.8.4	1.8.4.2	2
36	Camí de Sirga	A	1.8	1.8.7 Ruta natura	-	3
37	Ruta de les llacunes	A	1.8	1.8.7 Ruta natura	-	4
38	Ruta GR – 92	A	1.8	1.8.7 Ruta natura	-	3
39	Ruta GR – 99	A	1.8	1.8.7 Ruta natura	-	3
40	Poble Nou del Delta	B	2.1	2.1.2	2.1.2.5	4
41	Far del Fangar	B	2.1	2.1.2	2.1.2.6 Far	3
42	Mercat Municipal	B	2.1	2.1.2	2.1.2.6 Mercat	3
43	Ruta modernista	B	2.1	2.1.2	2.1.2.6 Villes	3

La sostenibilitat del turisme en espais naturals protegits: Evolució i propostes de planificació per al Parc Natural del Delta de l'Ebre

Gómez Iranzo, Rosa

44	Torre de Sant Joan	B	2.1	2.1.3	2.1.3.3	3
45	Torre de la Carrova	B	2.1	2.1.3	2.1.3.3	3
46	Pont lo Passador	B	2.2	2.2.1	2.2.1.1	3
47	Pont Penjant d'Amposta	B	2.2	2.2.1	2.2.1.1	3
48	Canal de l'Esquerra de l'Ebre	B	2.2	2.2.1	2.2.1.3 Canal	3
49	Canal de la Dreta de l'Ebre	B	2.2	2.2.1	2.2.1.3 Canal	3
50	Port d'Illa de Mar	B	2.2	2.2.2	2.2.2.1	2
51	Barraca de l'Ametller	B	2.3	2.3.1	-	3
52	Salines de la Trinitat	B	2.4	2.4.9 Salines	-	3
53	Muscleres	B	2.4.	2.4.10 Muscleres	-	3
54	Museu de les Terres de l'Ebre	B	2.5	2.5.1	-	3
55	Casa de Fusta	B	2.5	2.5.7	-	3
56	Ecomuseu	B	2.5	2.5.7	-	3
57	Centre d'Interpretació de les Barraques	B	2.7	2.7.1 Habitatge rural	-	3
58	Arròs	C	3.1	3.1.12	3.1.12.6	3
59	Jota	D	4.1	4.1.3	-	3
60	Festa del Mercat a la Plaça	D	4.2	4.2.2	-	3
61	Festes Majors	D	4.2	4.2.2	-	3
62	Festa de la Plantada	D	4.2	4.2.3	-	3
63	Festa de la Sega	D	4.2	4.2.3	-	3
64	Delta Birding Festival	D	4.4	4.4.1	4.4.1.3	3

Font: Elaboració pròpia.

Unitat Ambiental Turística: Parc Natural del Delta de l'Ebre

S'ubica a la part més meridional de Catalunya, dins la província de Tarragona i entre les comarques del Montsià i del Baix Ebre, concretament, a la plana deltaica conformada pels municipis d'Amposta, l'Aldea, Camarles, Deltebre, Sant Carles de la Ràpita i Sant Jaume d'Enveja (Figura 4). El seu enquadrament estructural es caracteritza per una superfície de 330,31 km² i un predomini d'un terreny pràcticament pla, el qual es troba a 1 m d'altura sobre el nivell del mar. La seva orografia condiciona l'accessibilitat, unint les fronteres entre les CCAA de Catalunya i la Comunitat Valenciana. Aquesta es veu reduïda a carreteres com la N-340 que actuen com principals vies d'accés al Parc Natural del Delta de l'Ebre, així mateix, aquesta infraestructura es complementa amb la presència de l'AP7 que connecta Barcelona i València.

D'altra banda, l'anàlisi dels recursos territorials turístics reflexa, des del punt de vista quantitatiu, el predomini de la categoria A (recurs natural – paisatgístic), amb un total de 39 que representen el 60,94%; a aquesta li segueix la categoria B, dedicada als recursos històric – monumentals, tècnics, etnològics i artístics, amb un resultat de 18 que concentren el 28,13%. En canvi, la categoria C (recursos artesans i gastronòmics) i la categoria D (folklore, festes i esdeveniments programats), es redueixen a 1 (1,56%) i 6 (9,37%) recursos respectivament.

Des de la perspectiva qualitativa, la seva potencialitat turística ve marcada pels resultats de l'avaluació analítica i integrada que determina la jerarquia del recurs. Destaca el predomini de la jerarquia 3, és a dir, aquells recursos que motiven a corrents turístiques regionals, pertanyent la resta a les jerarquies 2 (motivant corrents turístiques locals) amb 28 recursos disponibles i 4 (atractiu a escala nacional) amb 5 recursos potencials. Amb relació a la tercera, sobresurten recursos de la categoria A, com ara: les diverses platges (Eucaliptus, Marquesa, Fangar, etc.), l'illa de Buda, les puntes (Fangar i Banyà). Així mateix, respecte als recursos de la categoria B, destaquen la tipologia relacionada amb les edificacions i monuments, com ara: el far del Fangar, el Poble Nou del Delta, les torres (Carrova i Sant Joan) i els ponts (Penjant i Passador). Al contrari, dins els recursos artesans i gastronòmics així com de folklore, festes i esdeveniments programats, els resultats de l'avaluació analítica i integrada reflecteixen que l'actual grau d'atracció turística és pràcticament mínim, la qual cosa condueix a la necessitat intrínseca de potenciar ambdues categories donada la valoració tan alta que atorga la demanda.

5.2. BLOC II: Demanda

Igual que la morfologia de la plana deltaica, la demanda turística del PNDE també ha evolucionat, percebent així un visitant amb un perfil característic i unes motivacions cada cop més exigents. Per consegüent i després de diversos anys, la mateixa administració del parc juntament amb EURECAT⁹, ha elaborat un dossier dedicat a la caracterització de la demanda turística a la plana deltaica, el qual fou redactat per presentar-se l'any 2019, però malgrat la pandèmia i les recents aflüències turístiques s'haurà d'actualitzar per ser el més concís possible. Així mateix, amb els resultats d'aquest estudi de la demanda turística, s'analitzarà tant el perfil com les motivacions del visitant.

5.2.1. Perfil del visitant

Pel que fa a les darreres estadístiques registrades i publicades pel Departament d'Innovació Turística d'Eurecat corresponents a 2019, el perfil del visitant potencial que arriba a la destinació es descriu segons unes variables sociodemogràfiques com un turista d'entre 35 i 44 anys que prové de Catalunya, concretament, de l'àrea metropolitana de Barcelona (36,8%), mentre que la resta pertany a altres províncies o comunitats autònomes. Cal destacar la presència d'un visitant estranger que majoritàriament viatja des de França o Alemanya i, tot plegat, forma part d'una classe social relativament mitjana (deixant una despesa de 172,2 €). Altrament, el turista que visita la zona per primera vegada indica que va conèixer la destinació a través de recomanacions d'amics i/o parents (26,6%) o per casualitat (18,5%). En referència a la distribució per durada d'estada al municipi, els turistes pernocten una mitjana d'1 a 2 nits (37,3%). Així, analitzant els acompanyants del viatge, predominen dos segments, un que comunament va acompanyat de la seva parella (41,6%), en concret, aquesta té més de 36 anys; i l'altre que viatja en família (31,2%) amb nens de 6 a 12 anys. Els turistes que s'han allotjat a l'àrea d'estudi principalment han arribat mitjançant vehicle particular o de lloguer, representant el 74,2% de la mostra, seguit per una tendència que actualment es troba en auge, l'autocaravana (17,6%).

5.2.2. Motivacions del visitant

Quant a les motivacions de la demanda turística que visita l'àrea d'estudi (Departament d'Innovació Turística d'Eurecat, 2019) per primer cop, són causades per les vacances (11,3%), per atzar i casualitat (10,6%) i realitzar turisme (9,3%). Mentre que les

⁹ EURECAT: Centre Tecnològic de Catalunya.

motivacions que han manifestat els visitants durant l'any 2019, foren per percebre el territori com una destinació no massificada (12,2%), per la diversitat del paisatge i l'entorn natural (11%) i per les vacances (10,4%). Aquest perfil arriba a la destinació organitzant-se el viatge per Internet (46,9%), a diferència de quasi un 30% de la mostra que arriba de forma esporàdica i directa. Quant a la fidelitat que presenta cap al destí, la gran majoria de visitants ja hi han estat més vegades a la plana deltaica i escolliren repetir el viatge. Durant l'estada, les tres principals activitats que realitzen foren passejar (68,8%), degustar la gastronomia (68,7%) i relaxar-se o descansar (62,2%). Així doncs, la mostra tendeix a visitar l'espai natural protegit, és a dir, el Parc Natural del Delta de l'Ebre (63,8%) que hi tenen al seu abast. A diferència d'un 27,3% que decideix aprofitar la proximitat i les vies de comunicació per desplaçar-se fins a la resta de comarques de Tarragona (27,3%).

En el seu conjunt, es presenta una valoració general del destí des de diferents aspectes. En primer lloc, com a destinació rep una puntuació de 4,3 punts sobre 5 pel conglomerat que suposa el tracte local, els serveis, l'entorn i les infraestructures. Tanmateix, s'apunta cap a una millora de les xarxes de transport públic. En segon lloc, es valoren els aspectes vinculats a la restauració, rebent una puntuació de 4,1 per la qualitat dels productes i l'atenció al client. Seguidament, el visitant atribueix una sèrie de significats que defineixen la destinació, on ha guanyat la "calma", seguida per la natura i la gastronomia.

D'altra banda i relacionant el turista amb el Parc Natural del Delta de l'Ebre, aquest milloraria les senyalitzacions i vies públiques. En canvi, pel que fa a la destinació, en general els turistes voldrien que es millorés el soroll (5,2%) i la neteja (3,4%). Respecte als recursos turístics de l'espai natural més visitats, destaquen la desembocadura de l'Ebre, la platja del Trabucador –la qual no està protegida pel Parc, però és un punt àlgid i freqüentat de la zona–, l'illa de Buda i la Punta del Fangar. Així mateix, també visiten centres d'interpretació i/o museus del Delta de l'Ebre, com la Casa de Fusta, l'Ecomuseu i MónNatura. Quant a la conscienciació amb els problemes mediambientals que afecten la Plana del Delta, es posiciona en primer lloc l'aparició d'espècies invasores, variable que necessita ser actualitzada per la regressió del Delta i les platges. Per últim, s'analitza la coneixença d'acreditacions turístiques de sostenibilitat ambiental, sent la Reserva de la Biosfera la més coneguda, seguida per Green Destination i la CETS. No obstant això, escau posar l'accent en la sensibilització del visitant, ja que la gran majoria no en coneix cap.

5.3. BLOC III: Empreses turístiques

En aquest apartat entra l'anàlisi dels agents privats que conformen la plana deltaica, és a dir, les empreses turístiques que habiliten l'oferta del Parc Natural del Delta de l'Ebre i tracten de cooperar conjuntament per la seva preservació.

A causa de la diversitat d'empreses turístiques que hi ha a tot el PNDE i l'impossibilitat de definir-les totes, amb les fonts d'informació disponibles, s'ha imposat un filtre que permet facilitar la classificació d'aquestes. Així doncs, mitjançant l'instrument de la CETS es presenta un mapa del Delta de l'Ebre on es geolocalitzen les empreses adherides a aquesta.

Figura 5. Empreses turístiques del PNDE i la plana deltaica adherides a la CETS.

Font: Google My Maps – Empreses amb la CETS.

Amb això, el territori que conforma l'àrea d'estudi, compta amb un total de 50 empreses adherides a la CETS. Aquestes representen un segment de l'oferta turística del PNDE que s'especialitza en la implementació de mesures sostenibles, entre elles destaquen algunes empreses pioneres del Delta de l'Ebre, com ara: l'Algadir del Delta, Casa Nuri i Creuers Delta de l'Ebre, DeltaPolet, MónNatura, etc.

Per consegüent i analitzant l'activitat empresarial turística, aquesta pot desglossar-se en quatre blocs: allotjaments (25), restauració (8), serveis (14) i empreses manufactureres (3). Així doncs, consten recollides en el següent llistat, sent Musclarium la darrera entitat adherida el darrer 2020.

Taula 3. Empreses turístiques del territori adherides a la CETS.

ALLOTJAMENTS	RESTAURACIÓ	SERVEIS	EMPRESSES MANUFACTURERES
Apartaments Ornis	Càmping Eucaliptus	4 camins	Arròs Molí de Rafelet
Apartament Turístic d'Irismondriu	Can Batiste	Cruceros Delta del Ebro	Kensho sake
Barraca Vilbor	Casa lo Vivet	Deltacleta	Miradors Badia
Can Batiste	Deltaic	Deltanatur 4x4	
Càmping Ampolla Playa	Delta Hotel	DeltaPolet	
Càmping Eucaliptus	Hotel l'Algadir del Delta	Delta Touristic and Rent	
Casa lo Vivet		Escola del Parc, educació ambiental, interpretació del patirmoni i ecoturisme	
Casa Rural Cal Gassó	Restaurant Casa Nuri		
Casa Rural l'Esquerra de Gabriel	Restaurant la Barraca		
Casa Rural "Lo Segador"		Fundació Plegadis	
Caseta Morritos		Hostal Cling 43	
Casetes del Delta		MónNatura Delta de l'Ebre	
Deltaic		Musclarium	
Delta Hotel		Planetagua	
Hostal Cling 43		Riu a l'Ebre	
Hotel l'Algadir del Delta		Rutes Muntanya	
Hotel del Port			
Hotel Rull			
La barraca Gran i de Salvador			
Mas de Bernis			
Mas de Masdeu			
Mas del Tancat			
Mas Sans			
Masia rural la iaia Mercè			
Masia Tinet			

Font: Elaboració pròpia.

Pel que respecta a l'adhesió de les empreses turístiques a la Carta Europea de Turisme Sostenible, aquestes "han de ser conscients de com afectaria el seu negoci que l'espai natural protegit no disposés d'informació, senders o altres serveis pels seus clients; totes aquestes actuacions són desenvolupades pels gestors dels espais naturals. Per tant, l'afiliació a la CETS implica un compromís mutu de col·laboració entre l'ENP¹⁰ i els empresaris turístics, suposant així importants beneficis per ambdós. Els gestors de l'espai natural protegit aconseguiran els seus objectius de conservació a llarg termini mitjançant l'ús sostenible del territori, i l'empresa que voluntàriament s'adhereixi podrà millorar la seva activitat sent reconeguda i distingida a escala europea, millorar la seva relació i comunicació amb l'espai natural protegit, desenvolupar noves oportunitats comercials, augmentar la satisfacció dels visitants i aconseguir la fidelització dels seus clients a l'hora que reforça la qualitat de l'oferta i la reducció dels costos operatius" (Guzmán i de Andrés, s.d., pp. 57 i 58)

Per consegüent, l'empresari turístic ha de ser responsable, professional i bon coneixedor del territori, sent capaç de dissenyar la seva oferta renunciant a les activitats que puguin causar majors impactes o provocar una degradació sobre l'espai natural protegit. També, ha de presentar els seus serveis als llocs menys fràgils i amb més capacitats o accessibilitat, aplicant accions sostenibles que vetllin per la protecció del PNDE.

D'altra banda, el territori disposa de diverses associacions d'empresaris turístics que lluiten pels seus drets laborals i remen cap a la mateixa direcció per tal de convertir el Delta de l'Ebre en una DS¹¹, entre aquestes es troben: l'AEATDE (Associació d'Empreses i Activitats Turístiques del Delta de l'Ebre), l'AECE (Associació d'Empreses de les comarques de l'Ebre), l'AEEDE (Associació d'Empreses d'Ecoturisme del Delta de l'Ebre), l'AENATE (Associació d'Empresaris d'Activitats Nàutiques de les Terres de l'Ebre), l'Associació d'Hostaleria de Tarragona amb la Federació d'Hostaleria i Turisme de les Terres de l'Ebre, l'ATUREBRE (Associació de Turisme Rural de les Comarques de l'Ebre), la Taula de Consens pel Delta, la Taula Interjeccional de les TTEE i TUREBRE (Agrupació Empresarial Innovadora d'Ecoturisme Responsable).

5.4. BLOC IV: Gestió del Parc Natural del Delta de l'Ebre i les institucions

Dins del darrer bloc enfocat a la gestió del Parc Natural del Delta de l'Ebre i les seves institucions o instruments que s'implementen, es presenta una anàlisi general sobre els

¹⁰ ENP: Espai Natural Protegit.

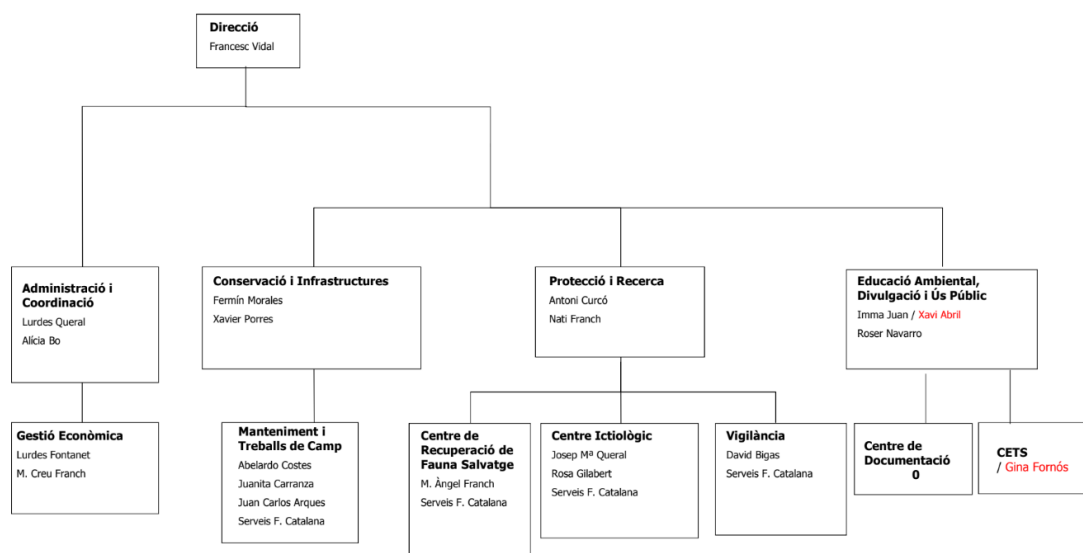
¹¹ DS: Destinació sostenible.

consells comarcals, la Taula de Consens pel Delta i la Carta Europea de Turisme Sostenible.

5.4.1. Parc Natural del Delta de l'Ebre

Per començar, escau fer una introspecció de la principal figura administrativa i òrgan gestor, és a dir, el mateix Parc Natural del Delta de l'Ebre. Aquest, com ja s'ha esmentat amb anterioritat, fou declarat amb la finalitat de protegir i preservar els recursos que conformen l'espai natural. Així doncs, l'organització està formada per un grup d'experts en matèria que exerceix diferents funcions vinculades amb la direcció, presidida per Francesc Vidal; l'administració i coordinació (gestió econòmica); la conservació i les infraestructures (manteniment i treballs de camp); la protecció i recerca (centre de recuperació de fauna salvatge, centre ictiològic, vigilància); l'educació ambiental i l'ús públic (centre de documentació i CETS).

Figura 6. Organigrama del Parc Natural del Delta de l'Ebre.

Font: Vidal, 2021.

5.4.2. Consells comarcals

El Delta de l'Ebre és una confluència que està dividida per dues comarques, el Baix Ebre i el Montsià, a causa de la incisió hidrogràfica que suposa la presència del riu Ebre. Per consegüent, és un territori administrativament dividit, al qual se li sumen els ajuntaments locals i les empreses turístiques de cada municipalitat. Així doncs, l'únic òrgan general que uneix aquesta dualitat és el Parc Natural del Delta de l'Ebre, el qual té la finalitat d'assolir una eficaç preservació dels sistemes naturals compatibilitzada amb el manteniment i la millora de les activitats tradicionals agrícoles, pesqueres i cinegètiques i el foment de la coneixença i gaudi dels atractius turístics de la destinació.

Davant la present crisi climàtica que està sofrint el Delta de l'Ebre, els dos consells comarcals i les seves respectives presidències es van reunir per tal de presentar la seva disconformitat cara l'inacceptable Pla de Protecció del Delta de l'Ebre, publicat pel Ministeri per la Transició Ecològica (MITECO) del govern de l'Estat espanyol. Amb això, es demana activar els mecanismes de col·laboració entre l'Estat i la Generalitat per actuar de manera coordinada i col·laborar en la seva protecció, especialment davant els grans reptes que implica el canvi climàtic i l'impacte al Delta. La retirada de la línia de domini públic en un espai de 832 hectàrees és injustificable quan la regressió i la inundació del Delta de l'Ebre és conseqüència de l'acció humana, deixant a banda els efectes climàtics com l'erosió marina que també provocaran greus conseqüències i incidiran en la seva desaparició (Marfanta, 2021). Altrament, també s'han reunit a escala regional amb les figures representants de Terra Alta i Ribera d'Ebre per cercar solucions i traçar una estratègia unitària per fer front a les problemàtiques. D'aquesta manera, treballant conjuntament les accions seran més efectives i les Terres de l'Ebre podrà gosar del reconeixement que es mereix (Ebre Digital, 2020).

5.4.3. Taula de Consens pel Delta

A causa d'aquesta mena de problemàtiques, el 14 de novembre de 2018 es va constituir oficialment la Taula de Consens pel Delta, de la qual formen part la Comunitat General de Regants del Canal de la Dreta de l'Ebre, la Comunitat de Regants Sindicat Agrícola de l'Ebre, els alcaldes dels set municipis del Delta de l'Ebre (Amposta, Deltebre, Sant Carles de la Ràpita, Sant Jaume d'Enveja, Camarles, l'Aldea i l'Ampolla). Aquesta té com a principal objectiu lluitar contra la regressió del Delta, convertir-se en l'interlocutor del territori davant les administracions públiques i en l'espai de debat per confrontar solucions. Així doncs, suposa un òrgan eficient que podria millorar la governança entre els diferents agents publicoprivats i vetllar per una planificació, ordenació i gestió turística sostenible (Comunitat General de Regants del Canal de la Dreta de l'Ebre, 2018).

5.4.4. Carta Europea de Turisme Sostenible

La Carta Europea de Turisme Sostenible és una iniciativa de la Federació EUROPARC per avançar de manera efectiva en l'aplicació dels principis del turisme sostenible als espais naturals protegits. A banda d'un distintiu de qualitat és un mètode de treball, una eina de planificació, un compromís concret entre els gestors del parc, les empreses turístiques i els agents del territori, un procés d'avaluació i una marca europea d'excel·lència en desenvolupament turístic sostenible. Així doncs, al Delta de l'Ebre té

una doble missió sota els espais naturals protegits, per un costat, la conservació dels valors naturals i humans d'un territori, i per l'altre, l'ús i gaudi d'aquest per part dels visitants. En consonància, s'apliquen sis línies estratègiques per abordar les diverses actuacions: reforçar la coordinació i participació entre els agents, conservar i valorar el patrimoni del Delta de l'Ebre, millorar la imatge turística del Delta de l'Ebre, crear, promocionar i comercialitzar el producte turístic sostenible, donar suport al sector agroalimentari i, per últim, formar i sensibilitzar en la sostenibilitat turística.

Malgrat el potencial que té com a eina, el territori està cridant auxili per un òrgan que afronti aquest conglomerat d'accions en matèria de turisme sostenible i la proposta d'un pla territorial estratègic que millori la planificació i l'ordenació de l'espai. Aquesta mancança és provocada per la ineficàcia del PEIN (Pla d'Espais d'Interès Natural), una eina que resulta imprescindible pel PNDE i que després de diversos anys encara no ha actuat com equivalent al PORN (Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals), PRUG (Pla Rector d'ús i Gestió) i PUP (Pla d'Ús Públic) sota la normativa catalana.

Per concloure, cal recapitular i veure que si no existeix una planificació i gestió eficient, l'activitat turística pot contribuir en el deteriorament de l'espai natural protegit i produir efectes irreversibles, els quals a llarg termini suposaran costos ecològics, socials i culturals considerables. A més a més, pot influir negativament en la mateixa experiència del visitant, el destinatari de l'oferta turística del territori i, per tant, en la viabilitat de les empreses turístiques.

6. DIAGNÒSTIC TURÍSTIC INTEGRAT

6.1. Resultats de les entrevistes aplicades al sector públic i privat

Per tal de contrastar les presents pràctiques sostenibles aplicades en els espais naturals protegits, concretament, dins el Parc Natural del Delta de l'Ebre, amb els resultats de l'anàlisi del territori i dels elements del sistema turístic, i considerant la metodologia del treball, es contempen una sèrie d'entrevistes a agents seleccionats que pertanyen als àmbits públic i privat del turisme. Per consegüent, es valora la situació actual de la sostenibilitat al PNDE, així com la seva activitat turística, amb la finalitat de generar noves propostes que puguin afavorir la planificació sostenible de l'àrea protegida.

Així doncs, coneixent la implicació dels experts en l'àrea d'estudi, s'han escollit dues figures de cada sector per participar en la investigació. Amb això, s'ha aplicat una anàlisi qualitativa que permetrà estudiar els resultats de les entrevistes, contrastar les opinions

dispars i determinar els punts en comú. D'una banda, per la mostra de l'àmbit públic s'han escollit les figures administratives a escala supramunicipal i local de Gina Fornós Bo i Pep Simó i Parra, d'altra banda i representant als agents privats, destaquen els empresaris turístics Josep Bertomeu i Josep Lluís Garcia Muñoz. Amb l'objectiu d'extreure un diagnòstic turístic integrat i una visió transversal del turisme, s'ha destil·lat la informació recollida en quatre blocs: sostenibilitat, oferta i demanda, impactes i gestió turística i parc.

6.1.1. Sostenibilitat

En referència al primer bloc enfocat a la **sostenibilitat**, s'extreu la informació de les preguntes 5, 9 i 14 de les entrevistes (Annex 2). Així doncs, tant els agents públics com privats apliquen mesures en matèria de sostenibilitat mitjançant diferents iniciatives (difusió per xarxes socials, infografies per sensibilitzar la ciutadania i els visitants, oferir tallers, jornades i cursos per conscienciar sobre la delicadesa de l'espai protegit, construcció d'infraestructures ecològiques, reaprofitament dels terrenys edificats actuals i vinculació als instruments de planificació sostenible com la CETS o la Reserva de la Biosfera), tanmateix, escau subratllar la cita textual del regidor Pep Simó i Parra, el qual discerneix en el concepte de sostenibilitat com un fet real que necessita ser fomentat amb accions i anar més enllà de meres certificacions. Quant a la gradació sobre qui té més en compte les mesures establertes pel PNDE, s'ha produït certa disparitat d'opinions. Els agents públics s'han posicionat de manera autocrítica i proclamat la darrera posició, ja que pensen que l'incompliment de les mesures recau en les seves figures com a responsables. En canvi, els agents privats han coincidit posicionant-se en primer lloc per la seva constant cura i implicació, ja que els seus negocis depenen estretament de la conservació del territori i segueixen cultures empresarials ecològiques. Tots plegats sol·liciten una constant supervisió i major penalització sobre les negligències que produeixen tant la població local com els visitants, així com un òrgan que uneixi el PNDE i generi governança. Pel que fa a la visió futura que li espera al PNDE, tots els agents concorden en una actuació ràpida i meditada basada en un instrument com la CETS o la creació d'un òrgan encarregat de determinar les prioritats del territori i actuar conjuntament en la mateixa direcció, per tal de reconvertir el Delta de l'Ebre en un paradís percebut com una de les destinacions turístiques més importants en l'àmbit nacional i europeu.

6.1.2. Oferta i demanda

Pel que concerneix l'**oferta** i la **demanda** turística del PNDE, la informació recollida prové de les preguntes 3 i 4 de les entrevistes. En primer lloc, de les tipologies turístiques més potencials detectades al Parc, destaca l'ecoturisme com la que millor engloba les activitats físiques generals i les de caràcter contemplatiu percebudes al PNDE. Amb això, representa tot aquell turisme que encaixa amb el territori i no implica una degradació de l'espai físic. Per la qual cosa, s'han fundat diverses associacions territorials que vetllen per aquesta pràctica que genera ingressos al comerç local. A més a més, arran de la pandèmia, és una tendència que es troba en auge i sorgeix una perillositat per l'arribada de visitants no sensibilitzats amb l'espai natural protegit. Comentant altres tipologies turístiques predominants, han sorgit respostes inesperades com el turisme escolar o l'IMSESO, els quals ajuden a desestacionalitzar la destinació turística i promoure visites en èpoques no massificades. En segon lloc i quant a la motivació de la demanda, el perfil del visitant que acudeix a la destinació majoritàriament és català, en concret, de l'àrea metropolitana de Barcelona a causa del mercat emissor que es té a l'abast, propiciant així un turisme de proximitat i territorial enfocat a un *target* familiar o de parelles. Tanmateix, cal mencionar l'arribada de visitants provinents de la resta d'Espanya (València, Aragó, Madrid, Navarra, País Basc, Valladolid i Salamanca), els quals es desplacen en temporada estival. D'altra banda, la principal motivació del visitant ve impulsada pel punt de trobada tan extens que constitueix el Delta, així com les característiques del seu ecosistema: l'autenticitat de la zona, el clima, la pau, la gastronomia, la fauna i la flora. No obstant això, s'ha d'apuntar vers la mutabilitat del perfil potencial i les seves motivacions, ja que anteriorment acudia un turista amb un biaix conscienciat sobre el territori, i malgrat la crisi sanitària i la imatge negativa que s'ha atorgat al Delta de l'Ebre, ha propiciat el desplaçament d'una onada de visitants menys sensibilitzats amb els espais naturals protegits.

6.1.3. Impactes

Respecte als **impactes** que es produeixen al PNDE, s'analitzen les preguntes 7, 11 i 13 ubicades a les entrevistes dels annexos. Primerament i comentant els problemes o les mancances ecològiques detectades durant els darrers anys en el PNDE, aquests se sucumbeixen en l'impacte ambiental i turístic. Amb això, s'apunta cap a una regressió costanera comportada per la retenció dels sediments als pantans i la no arribada de cabal pels transvasaments. S'espera que el Delta de l'Ebre pugui regenerar-se amb una dinàmica natural, però aquest també es troba influenciat per factors meteorològics com

els temporals i l'augment del nivell del mar pel desglaç dels pols. Quant a l'impacte turístic, arran la popularització de la destinació, vista com idònia per viatjar en temps de COVID-19, s'ha desencadenat una afluença turística insospitada per la qual s'han de buscar fórmules que actuïn com a barrera (control de la capacitat de càrrega del PNDE mitjançant eines com les TIC i taxes de pagament, sensibilització dels visitants i ciutadans amb l'espai natural protegit, penalització d'actes incívics, creació d'un pla territorial específic, etc.). Tanmateix, escau mencionar que la massificació turística ocasionada ha estat un reflex d'una tendència que es podia prevenir i remeiar.

Davant les presents amenaces es proposen una sèrie d'accions i iniciatives per revalorar el PNDE, encara que el problema principal neix quan el mateix territori peca d'autoestima i no es consideren els atractius ni la importància de la zona, ja que el delta constitueix una de les zones més atractives i valorades que sempre surt dignificada com un exemple de gestió ecoturística de l'espai natural protegit a escala nacional i internacional. Així doncs, tots els agents coincideixen a l'hora d'assenyalar la presència d'un òrgan o consorci que actuï conjuntament com a territori i en una mateixa direcció, com ara la Taula de Consens pel Delta (formada pel PNDE, les administracions públiques i la comunitat de regants). Per tant, escau prendre mesures urgents encapçalades per experts en matèria i presentar propostes o dèries que contraresten les problemàtiques presents com: el camí de guardar costaner per millorar la resiliència ambiental o la transformació de les masies del canal en cases rurals per augmentar la capacitat d'allotjaments sense generar un impacte en el territori i contribuït a la riquesa local posant en valor recursos endògens. D'altra banda, escau conscienciar a la població local sobre els beneficis de la recepció turística, ja que el delta és un entorn privilegiat on els visitants estan predisposats a pagar més pels productes de la zona, creant així un fil conductor intrínsecament lligat entre els sectors agrari i turístic. No obstant això, escau l'habilitació d'infraestructures per la recepció dels mateixos i augmentar l'enduriment de les penalitzacions enfront l'incompliment de les normatives.

6.1.4. Gestió turística i Parc Natural del Delta de l'Ebre

Per concloure amb l'anàlisi dels resultats de les entrevistes, s'acudeix a les qüestions 6, 8, 10 i 12 vinculades amb la **gestió turística i del Parc**. Durant els darrers anys s'han barallat propostes sobre l'aplicació de les TIC per millorar la presa de decisions i convertir el PNDE en una DTI. En aquest sentit, s'intentarà treballar conjuntament amb la resta d'agents per aplicar programes com platges intel·ligents (Wi-Fi, control d'aparcaments i gestió d'aforaments), revisió de la qualitat de l'aigua, habilitar carrils bici, recollida de

dades dels visitants, instal·lació de peatges per aplicar taxes i vigilància d'autocaravanes descontrolades. No obstant això, hi ha empreses que ja estan aplicant-les i inverteixen part de les seves fonts d'ingressos en aquests equipaments. Amb tot, s'espera poder sol·licitar subvencions i presentar projectes per reconèixer el PNDE com una futura destinació turística intel·ligent. D'altra banda, cal comentar la diversitat administrativa tan complexa que predomina al Delta de l'Ebre, ja que el territori està dividit en dos consells comarcals, diversos ajuntaments, la comunitat de regants i el Parc Natural o la Taula de Consens pel Delta com a òrgans que intenten traçar una via fluida per la gestió i planificació territorial turística.

Altrament i comentant la coneixença de les darreres normatives, plans, certificacions i iniciatives vigents instaurades al PNDE, ambdós agents es troben adherits a la CETS o la Reserva de la Biosfera. Així, els agents públics constaten l'acreditació de certificats i denominacions com EDEN, Xarxa Natura 2000 ZEPA, ZEC i LIC, etc. Tanmateix, es necessita un conglomerat de figures publicoprivades dirigides per un òrgan i aplicar accions efectives que vetllin per la sostenibilitat. Els agents privats, a banda de formar part de la CETS i estar guardonades amb diversos premis per la seva eficiència, també formen part d'associacions d'empreses privades implicades en l'ecoturisme. Respecte a la qualificació dels instruments de planificació i gestió, es detecta una mancança general per no disposar d'una eina tan imprescindible com seria el pla de gestió territorial (Pla Especial d'Espais d'Interès Natural) i en matèria de subvencions no es rep gairebé cap ajuda econòmica per abordar nous projectes. Es creu que si el PNDE anés acompanyat del suport de les administracions locals i es creés una marca turística s'apostaria per l'espai natural. Quant a les noves mesures que s'estan posant sobre la taula en matèria de turisme, generalment no es pensa que sigui per una finalitat lucrativa, sinó que es vetlla per una planificació i ordenació sostenible de l'espai, però hauria d'haver-hi la presència d'un òrgan independent o consorci responsable d'aquestes pràctiques que implanti un instrument de gestió conjunta.

6.2. Resultats de l'enquesta aplicada a la població local

Dins del diagnòstic turístic integrat del TFG¹², i un cop aplicades les entrevistes als agents públics i privats, es considera necessari, per a completar aquesta visió integradora, fer partícip a la població local mitjançant una enquesta. Per això en aquest apartat es presenten els resultats recopilats de l'enquesta aplicada a la població local. En aquest

¹² TFG: Treball de Final de Grau.

sentit, s'ha emprat una metodologia d'investigació quantitativa i qualitativa, concretament, una enquesta *online* mitjançant l'eina digital de Google Forms.

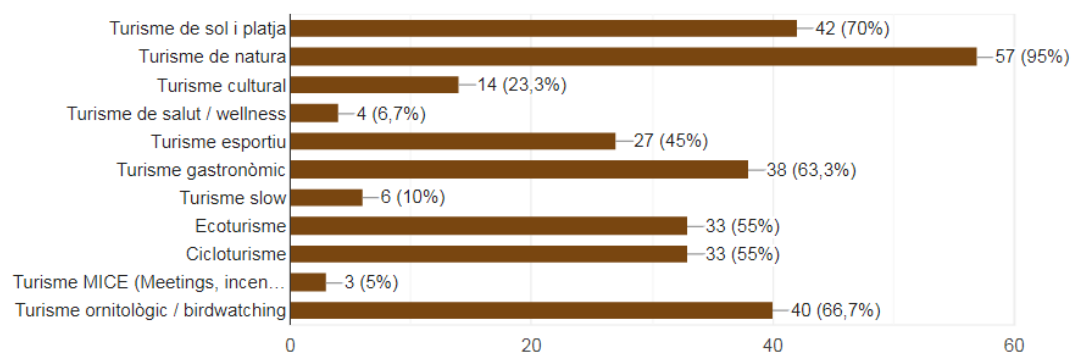
L'enquesta compta amb un total de 16 preguntes, de les quals 7 són tancades, 4 obertes, 3 de selecció múltiple i 2 emprant l'escala Likert (1 – 5). Amb això, el qüestionari fou emplenat per 60 enquestats, una mostra directa per interpretar la visió general de la població local. Aquest ha estat distribuït a un segment aleatori que complia amb la variable residencial dins d'algun dels municipis pertanyents al PNDE. Al mateix temps, la seva difusió fou immediata a través de les xarxes socials (Facebook, Whatsapp, Instagram i LinkedIn) amb una recepció i participació activa. Consegüentment, es constata la fiabilitat de la mostra, ja que a excepció de dues respostes on l'entrevistat va contestar amb incertesa pel desconeixement de l'objecte d'estudi, generalment s'han comprès les preguntes i interpretat el missatge degudament. Per últim, s'ha pogut fer una explotació estadística rigorosa extraient conclusions a través dels diversos gràfics de barres i circulars, així com la recopilació de propostes generades per la mateixa plataforma de Google Forms.

Així doncs, a l'hora d'analitzar el perfil de la mostra, s'observen les dues primeres qüestions vinculades al sexe (Annex 3: Gràfic 1) i l'edat (Annex 3: Gràfic 2). En consonància amb les respostes, es detecta com l'enquesta ha arribat a un públic majoritàriament femení (68,3%) i el 31,7% restant és masculí. En referència a l'edat, aquesta empata amb un públic que ronda els 18 i els 65 anys (38,5%), mentre que el 21,7% correspon a un segment de més de 65 anys.

Gràfic 1. Tipus de turisme que rep el PNDE (Annex 3: Gràfic 3).

Quin tipus de turisme rep el Parc Natural del Delta de l'Ebre?

60 respostes

Font: Elaboració pròpia.

Respecte a les tipologies turístiques més potencials al Parc Natural del Delta de l'Ebre, pot observar-se al gràfic 4 de l'annex 3, trobant-se en primera posició el turisme de natura (95%) com una tipologia que engloba majoritàriament tota l'oferta turística disponible a l'espai natural protegit, seguida pel turisme de sol i platja (70%) que a causa de l'afluència de visitants a platges emblemàtiques com: els Eucaliptus, el Fangar, la Marquesa, etc. També, es considera la recepció d'un turisme ornitològic o *birdwatching* enfocat a l'albirament d'aus i zones de nidificació, activitat complementada amb infraestructures com miradors habilitats. Seguidament, el turisme gastronòmic (63,3%) representa un dels pilars del territori per la disposició de productes km 0 i de qualitat. Empaten l'ecoturisme i el cicloturisme (55%), donada l'oferta turística enfocada a aquests dos segments i la presència de carrils bici amb diversos itineraris. Resta el turisme cultural (23,3%), una tipologia que segueix motivant als visitants que desitgen conèixer els orígens del territori a través dels recursos culturals. Per últim, cal mencionar les tendències turístiques menys votades: el turisme *slow* (10%) perquè es desconeix el concepte, el turisme de salut/*wellness* (6,7%), ja que hi ha una escassa oferta i el turisme MICE¹³ per la puntualitat d'algun esdeveniment de negocis.

En referència a la següent pregunta sobre com es percep al visitant que arriba al PNDE (Annex 3: Gràfic 5), els entrevistats posicionen en primer lloc al turista explorador (70%), el qual cerca experiències i espais que no estan gaire explotats. En segona posició, es troba el turista fora de ruta (46,7%) que busca línies paral·leles al turisme de massa. Després, es detecta una tipologia que ara està en auge a causa de la pandèmia, el turista *charter* (36,7%), el qual vol conèixer la destinació sense riscos i amb familiaritat. A continuació, el turista de massa inicial (35%) que visita un lloc que no està desenvolupat per rebre grans masses de gent. Darrerament, les tres últimes tipologies corresponen als turistes insòlits (25%) que apareixen en llocs on no s'esperen visitants, el turista de massa (5%) que visita un lloc desenvolupat per rebre grans masses de gent i el turista d'elit (3,3%) que destaca per la seva diferenciació econòmica i visita destins específics.

Quant a la quinta pregunta sobre si s'està produint *overtourism* o massificació en el PNDE (Annex 3: Gràfic 6), s'ha detectat certa disparitat en les opinions dels enquestats perquè un 78,3% pensa que sí i el 21,7% creu que no, assimilant així l'afluència turística com un cas puntual. En correlació amb l'anterior resposta afirmativa, la mostra havia de presentar solucions que remeiessin aquesta mena de problemàtiques (Annex 3: Taula 1). D'entre

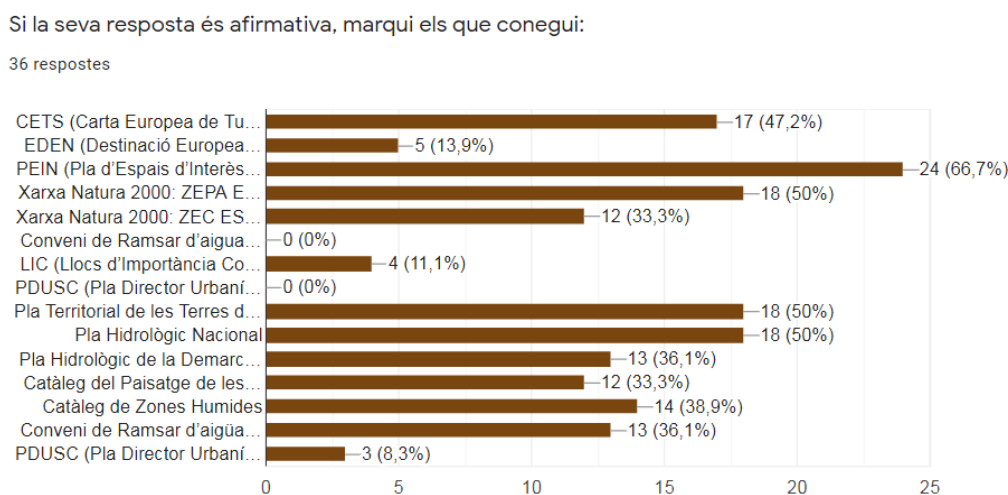
¹³ MICE: Meetings, incentives, conventions and exhibitions.

aquestes propostes, s'agrupen en: controlar la capacitat de càrrega construint sistemes de peatge i aplicar una taxa general pels visitants –excloent als residents de les poblacions locals del PNDE–, desenvolupar infraestructures sostenibles i incidir en la sensibilització ambiental, termes que coincideixen amb les entrevistes.

Comentant la setena qüestió (Annex 3: Gràfic 7), la gran majoria de la mostra creu que és necessari sensibilitzar a la població local sobre les pràctiques sostenibles del turisme en els espais naturals protegits, mentre que un 6,7% considera que els residents ja estan suficientment conscienciats. D'altra banda, la següent pregunta és la mateixa però vinculada a la sensibilització dels visitants (Annex 3: Gràfic 8), on s'ha detectat unanimitat absoluta i tots els entrevistats han afirmat la necessitat d'educar als turistes sobre l'entorn natural que visiten.

Les pròximes dues preguntes també es troben relacionades, la primera d'elles amb la coneixença dels instruments de planificació i gestió sostenible que s'empren al PNDE (Annex 3: Gràfic 9), on quasi guanya la resposta negativa (46,7%) enfront de l'afirmativa (53,3%). Això, suposa un indici perquè les institucions posin l'accent en matèries sostenibles per tal d'informar a la població.

Gràfic 2. Instruments de planificació i gestió sostenible del PNDE (Annex 3: Gràfic 10)

Font: Elaboració pròpia.

Quant a la segona d'elles, expressada al gràfic 10 de l'annex 3, on es determina la coneixença dels principals instruments de planificació i gestió turística sostenible, com: el PEIN (66,7%), Xarxa Natura: ZEPA (50%), Pla Territorial de les Terres de l'Ebre (50%), Pla Hidrològic Nacional (50%), CETS (47,2%), Catàleg de Zones Humides (38,9%), Pla Hidrològic de la Demarcació Hidrogràfica de l'Ebre (36,1%), Conveni de Ramsar d'aiguamolls (36,1%), Xarxa Natura: ZEC (33,3%) i Catàleg del Paisatge de les

Terres de l'Ebre (33,3%). Dades que contrasten amb instruments més específics i desconeguts com l'EDEN (13,9%), LIC (11,1%) o PDUSC (8,3%). Amb això, escau una educació ambiental i distingir els òrgans que sustenten el territori.

Tot seguit, analitzant la satisfacció sobre la feina que exerceixen les administracions públiques en la planificació sostenible del PNDE (Annex 3: Gràfic 11), la mitjana que ha eixit és 2 “en desacord” amb un 36,7%, la qual cosa suggereix una millora de les funcions de l'òrgan per part de la població local. En canvi, quan es valora la satisfacció sobre la feina que exerceixen les entitats privades en la planificació sostenible del PNDE (Annex 3: Gràfic 12), el resultat és de 3 “ni d'acord ni en desacord” amb un 50%.

La tretzena pregunta tracta els handicaps o frens que s'identifiquen per la sostenibilitat de l'activitat turística en el Parc (Annex 3: Taula 2), predominen respostes com: la massificació turística, la mancança de recursos econòmics per millorar les infraestructures i les àrees de serveis enfocades a la recepció controlada de visitants, la mala gestió i no governança entre els agents públics i privats, la falta de sensibilització de l'espai i l'aplicació de penalitzacions, i finalment, la vulnerabilitat de l'espai.

Seguidament, es demanen propostes o accions que millorin la planificació i gestió del PNDE (Annex 3: Taula 3), on destaquen: consensuar un pla que vetlli per la planificació i gestió turística sostenible, crear i implementar un ens o consorci que uneixi els agents públics i privats del territori, desplegar un col·lectiu de científics i ecòlegs que avaluïn l'impacte i presentin millores efectives.

Respecte a la qüestió enfocada al fet que l'activitat turística, planificada i gestionada de manera sostenible, pot fomentar la sostenibilitat del PNDE (Annex 3: Gràfic 13), un 93,3% creu que sí, mentre que el 6,7% restant pensa que no solucionarà res.

L'última pregunta fa referència a la visió futura del PNDE (Annex 3: Taula 4), on cal subratllar respostes com: la seva desaparició per la mancança de recursos econòmics i les problemàtiques mediambientals; si es millora la planificació i la gestió organitzada pot arribar a tenir un gran potencial i ser reconegut com un lloc turístic per excel·lència, un ecosistema equilibrat en tots els seus aspectes, previsions que concorden amb les entrevistes.

6.3. Matriu DAFO

El desenvolupament d'aquesta fase del pla de treball dedicada al diagnòstic turístic integrat de l'àrea d'estudi, conclourà amb l'aplicació de la tècnica DAFO, utilitzada per analitzar tant els aspectes externs, ja siguin les oportunitats i les amenaces, com els factors interns, ja siguin les fortaleeses i les debilitats, de la zona d'anàlisi en qüestió. Així, es desenvolupa aquesta tècnica vers altres com podrien ser el PESTEL o el model CANVAS. Aquesta darrera és una eina que defineix un model de negocis, no obstant això, en aquest cas es presenta una anàlisi de la zona en qüestió. Pel que fa a la tècnica PESTEL (polítics, econòmics, socioculturals, tecnològics i ecològics), és una eina d'anàlisi estratègica que, com bé s'observa en les seves sigles, se centra exclusivament en la indagació de l'entorn extern.

En definitiva, és per això que es decideix utilitzar la tècnica DAFO o SWOT, ja que pot observar-se que és molt més completa i permet abordar el caràcter transversal del turisme, analitzant així els diferents factors del Parc Natural del Delta de l'Ebre que més a baix es mencionen. Així doncs, ajudarà en el disseny d'una sèrie d'objectius específics per poder desenvolupar diferents estratègies amb els seus corresponents programes a efectuar. A més a més, és una eina amb capacitat per fomentar la competitivitat front altres zones de característiques semblants. Finalment, cal mencionar els factors del diagnòstic que es desenvoluparan, ja sigui la gestió turística, els recursos turístics, les infraestructures generals, la demanda, el medi ambient, el grau de comercialització, la planificació territorial i l'ordenació urbana, i per últim, l'oferta de productes turístics.

Taula 4. DAFO del Parc Natural del Delta de l'Ebre.

FORTALESES	DEBILITATS
<ul style="list-style-type: none"> • Disposició d'instruments, eines i plans turístics, com la CETS o la Reserva de la Biosfera. • Vertebració de la destinació i diversitat en l'oferta turística. • El pes de l'activitat turística en la socioeconomia del PNDE. • Singularitat de l'ecosistema i existència d'espècies d'especial protecció. • Seguretat i resiliència turística. • Qualitat dels productes locals. • Classificació, conservació i valoració del patrimoni natural i cultural. • Diversificació en la procedència de la demanda (nacional i internacional). • Disposició de punts d'informació i centres d'interpretació. • Inclusió de vies pertanyents al carril bici. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mancança d'un òrgan o ens institucional responsable de la planificació, ordenació i gestió turística sostenible. • Falta d'accessibilitat i comunicació entre els agents públics i privats. • Absència d'infraestructures i serveis. • Capacitat d'acollida. • Massificació i saturació puntual dels recursos turístics. • Manca un pla turístic de caràcter territorial (PRUG, PORN o determinar el PEIN). • Xarxa de connectivitat i línies de transport públic millorables. • Fragilitat i volubilitat del medi natural.
OPORTUNITATS	AMENACES
<ul style="list-style-type: none"> • Potencialitat com a destinació turística sostenible. • Apostar pels instruments, plans i eines de planificació, ordenació i gestió del PNDE. • Impulsar la governança entre els agents públics i privats del turisme. • Creació d'una marca turística conjunta del "Delta de l'Ebre". • Inversions en infraestructures i serveis sostenibles. • Transformació a DTI o Smart Destination mitjançant l'aplicació de les TIC's. • Integració estratègica de l'Agenda 2030 i fites dels ODS (11, 13 i 17). • Diversificació de l'oferta turística. • Revitalització de les activitats primàries tradicionals per la conservació de l'atractiu i unicitat. • Potenciar la sensibilització social i l'educació ambiental. 	<ul style="list-style-type: none"> • Limitació econòmica. • Disparitat d'idees polítiques i socioeconòmiques. • Factors externs (canvi climàtic, catàstrofes naturals i pandèmia mundial). • Estacionalitat i massificació puntual de la demanda turística. • Demanda turística amb escassa educació ambiental. • Mala preservació i ús dels recursos turístics.

Font: Elaboració pròpia.

Després d'elaborar l'anàlisi DAFO sobre el Parc Natural del Delta de l'Ebre, es prossegueix amb una explicació més detallada sobre cadascuna de les seves parts. Quant a les **fortaleses**, en relació amb la disposició d'instruments, eines i plans turístics, cal destacar iniciatives com la Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS) i la Reserva de la Biosfera que pretenen promoure el desenvolupament del turisme als espais naturals protegits en clau de sostenibilitat i mitjançant estratègies que vetllen per una millora en la planificació i la gestió turística integrada. En referència a la vertebració de la destinació i la diversitat de l'oferta turística, l'objecte d'estudi se cenyeix a la creació de productes turístics assegurats en atractius endògens, vetllant per una gestió de reequilibri territorial. També, escau esmenar el pes de l'activitat turística en la socioeconomia del PNDE, ja que després d'haver descartat l'acollida d'alternatives com fàbriques, aquesta suposa un dels motors econòmics més importants de la zona i ajuda a revalorar l'envergadura del sector primari. Així doncs, la singularitat de l'ecosistema i l'existència d'espècies d'especial protecció són components que contribueixen a l'hora de discernir la destinació turística enfront de la competència, ja que el PNDE és una de les zones humides més importants d'Europa i compta amb distincions com la de zona ZEPA, ZEC i LIC. A continuació, la seguretat i la resiliència turística de l'espai natural protegit són factors determinants que recentment han motivat al visitant a escollir el Delta de l'Ebre com una destinació amplia que garanteix la seguretat dels turistes en temps de pandèmia i, al mateix temps, està evolucionant i adaptant-se en situacions de crisi. A això se li suma la qualitat dels productes locals, que suposen un distintiu a l'hora d'avaluar l'oferta turística del destí. Pel que fa a la classificació, conservació i valoració del patrimoni natural i cultural, des del PNDE s'està treballant per garantir aquestes fites. Respecte a la diversificació en la procedència de la demanda, rere les anàlisis es perceben visitants tant nacionals com internacionals amb motivacions similars. Per últim i en referència a la disposició de punts d'informació i centres d'interpretació, així com la inclusió de vies pertanyents al carril bici, són infraestructures que abasteixen al territori de serveis, però que podrien ser millorats.

Comentant les **debilitats** del PNDE, és fonamental subratllar la manca d'un òrgan o ens institucional responsable de la planificació, ordenació i gestió sostenible del parc, funcions que podria assolir la Taula de Consens pel Delta. Per consegüent, es produeix una falta d'accessibilitat i comunicació entre els agents públics i privats, creant una barrera socioeconòmica entre els sectors de cada consell comarcal. També, cal mencionar

l'absència d'infraestructures i serveis a causa de l'amenaça que suposa la limitació econòmica del PNDE. Així mateix, aquesta carència d'equipaments implica una restricció en la capacitat d'acollida de visitants al territori. Per tant, quan aquests arriben descontroladament s'ocasiona certa massificació i saturació puntual als recursos turístics. D'altra banda, manca un pla turístic de caràcter territorial, com ara el PRUG i el PORN, o millorar l'actual PEIN per tal d'articular les directrius de gestió, conservació i desenvolupament urbà del Parc. Quant a la xarxa de connectivitat i les línies de transport públic, aquestes són millorables i suposen un gran handicap tant per la població local com els visitants. En darrer lloc, escau mencionar la fragilitat i la volubilitat del medi natural, que constitueix una debilitat davant altres destinacions consolidades.

Pel que fa a les **oportunitats**, en un futur no molt llunyà el Parc Natural del Delta de l'Ebre podria consolidar-se com una destinació turística sostenible potencial i haurà d'apostar pels instruments, plans i eines de planificació, ordenació i gestió corresponents, com ara l'anteriorment mencionada CETS (Carta Europea de Turisme Sostenible), la Xarxa Natura 2000, l'ETIS (Sistema Europeu d'Indicadors Turístics) i l'ETI (Esquema de Temes Importants). Així doncs, s'ha d'impulsar la governança entre els agents públics i privats del turisme per arribar a un consens comú. Amb això, podria crear-se una marca turística conjunta del "Delta de l'Ebre" i invertir els fons pressupostaris en una acció conjunta que beneficiarà al territori. Conseqüentment, les inversions en infraestructures i serveis sostenibles aconseguirien ampliar la capacitat de càrrega de la destinació. Tot seguit, mitjançant l'aplicació de les TIC's (Tecnologies de la Informació i la Comunicació), podria transformar-se el PNDE en DTI (Destinació Turística Intel·ligent) o *Smart Destination*. A més a més, la integració de l'estratègia de l'Agenda 2030 i la implementació dels ODS (Objectius de Desenvolupament Sostenible) 11, 13 i 17 enfortirien el paper d'aquest. Per un altre costat, es diversificaria l'oferta turística a nous segments de demanda i revitalitzarien les activitats primàries tradicionals que constitueixen un atractiu únic pel territori. Per últim, no pot oblidar-se la incertesa que forneix el parc i convé potenciar tant la sensibilització social com l'educació ambiental per alentir la seva extinció.

Per concloure amb l'anàlisi DAFO i referint-se a les **amenaces**, es troba una limitació econòmica vinculada als pressupostos del parc i les administracions públiques, així com la mancança de subvencions estatals. La qual cosa genera dificulta la governança entre agents i provoca una disparitat d'idees polítiques i socioeconòmiques. Tampoc passen

desapercebuts els factors externs que intervenen en la preservació del PNDE, com ara el canvi climàtic (pujada del nivell del mar, falta de sediments, erosió de la desembocadura, regressió costanera), les catàstrofes naturals (temporals Glòria i Filomena) i la crisi sanitària que ha produït la pandèmia mundial de la COVID-19. Així mateix, recentment s'ha produït certa massificació puntual que desequilibra l'espai i produeix estacionalitat turística. A més a més, l'arribada de visitants amb escassa educació ambiental, genera un desgast en l'espai natural protegit a causa de les seves pràctiques incíviques. Per finalitzar, es desencadena una mala preservació i ús dels recursos turístics que a llarg termini provocaran restriccions o, fins i tot, la seva desaparició.

7. ELS PRODUCTES TURÍSTICS ACTUALS

Després de presentar, dins el marc teòric, la conceptualització de les tipologies turístiques més potencials i constatar la disponibilitat dels productes turístics, s'ha realitzat un inventari, analitzat el valor jeràrquic i definit una delimitació d'unitat ambiental turística en base als recursos turístics que componen el Parc Natural del Delta de l'Ebre, per tant, ara s'extrapola aquesta sinergia d'elements per tal d'establir l'oferta turística actual. Gràcies a la versatilitat i singularitat de l'espai natural protegit, el Parc Natural del Delta de l'Ebre constitueix una destinació turística idònia per practicar multitud de productes turístics i només escau fer una introspecció general per tal de definir les iniciatives vinculades a l'oferta que es troben a l'abast de la ciutadania i els visitants.

Així doncs, en l'oferta turística del PNDE s'identifiquen en 13 productes turístics principals: ecoturisme, turisme actiu, turisme de natura, turisme ornitològic, turisme de sol i platja, turisme esportiu, cicloturisme, turisme cinegètic, turisme gastronòmic, turisme cultural, turisme *slow*, turisme MICE i turisme de salut o *wellness*. Entre aquests, es presenten un total de 30 iniciatives que engloben les activitats, serveis i paquets turístics experiencials disponibles al Parc Natural del Delta de l'Ebre així com a la resta de la plana deltaica.

A continuació, s'exposa una taula amb la categorització de diferents iniciatives i la seva vinculació i/o classificació segons el tipus de producte o productes als quals corresponen (Taula 5). Això permetrà detectar la potencialitat d'aquell producte turístic que millor englobi l'oferta disponible al PNDE i consti d'un major ventall d'activitats, podent assenyalar així aquells productes que requereixin noves iniciatives o hagin de ser més explotats per segmentar nous mercats turístics.

Taula 5. Classificació de les iniciatives vinculades a l'actual oferta de productes turístics del PNDE.

Iniciatives vinculades a l'actual oferta de productes turístics	PRODUCTE TURÍSTIC												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Activitat de pesca esportiva baix llicència								X					
Anellament de flamencs	X		X	X									
Assistir a les festes majors i populars							X						
Atendre el Delta Birding Festival	X		X	X									
Creuer fluvial pel riu Ebre fins la desembocadura.		X	X										
Degustació de la gastronomia tradicional deltaica									X				
Degustació i explicació sobre l'aqüicultura a les muscleres									X				
Descoberta de natura per les llacunes	X		X										
Experiència de pesca a la Pantena i degustació a l'Encanyissada								X	X				
Experimentar la tècnica tradicional de perxar a les llacunes	X	X	X										
Jugar a <i>paintball</i> al parc Deltaventur		X				X							
Observació d'aus a través del miradors	X		X	X									
Participar en les festes de la plantada i la sega de l'arròs	X		X						X	X			
Participar a fires i congressos locals												X	
Pernoctar a una casa rural o una barraca tradicional	X		X								X		
Pernoctar a una zona d'acampada o pàrquing d'autocaravanes	X										X		
Practicar <i>kitesurf</i> a les badies i platges		X			X	X							

Practicar <i>padelsurf</i> a les badies i platges		X			X	X							
Practicar tir amb arc al parc Deltaventur		X				X							
Practicar vela al Port dels Alfacs		X			X	X							
Remar amb caiac o piragua pel riu Ebre i les platges del Delta de l'Ebre		X			X	X							
Rutes a cavall per la platja	X	X	X		X								
Ruta en bicicleta pel Camí de Sirga		X				X	X						
Ruta en bicicleta per les llacunes		X				X	X						
Senderisme per la GR – 92 i la GR – 99		X				X							
Sortida de caça controlada sota llicència								X					
Taller d'antigravat a la platja del Trabucador					X								X
Visita cultural als molins d'arròs amb degustació									X	X			
Visitar els museus i centres d'interpretació del PNDE				X						X			
Visites guiades culturals per conèixer els municipis del Delta de l'Ebre										X			

Font: Elaboració pròpia.

(1) Ecoturisme; (2) turisme actiu; (3) turisme de natura; (4) turisme ornitològic; (5) turisme de sol i platja; (6) turisme esportiu; (7) cicloturisme; (8) turisme cinegètic; (9) turisme gastronòmic; (10) turisme cultural; (11) turisme *slow*; (12) turisme MICE; (13) turisme de salut o *wellness*.

Amb els resultats obtinguts, es pot assenyalar el **turisme actiu** com el producte turístic més potencial del PNDE, ja que posseeix el ventall més ampli d'iniciatives dins l'oferta establerta del PNDE, concretament, un total de 12 vers les 30 exposades. Seguit per tres productes turístics més que empaten amb 9 iniciatives, és a dir, l'**ecoturisme**, el **turisme de natura** i el **turisme esportiu**. D'altra banda, escau impulsar una renovació de l'oferta turística i presentar un nou enfocament que reforci els productes menys consolidats, com són el **turisme de salut**, **MICE** i *slow*.

8. PROPOSTES I LÍNIES ESTRATÈGIQUES

Les estratègies tenen com a objectiu principal generar un desenvolupament integrat del turisme, enfocament que es troba vinculat a la millora de la rendibilitat social, econòmica i mediambiental del sector turístic a l'àrea d'estudi. Així bé, es proposen una sèrie d'estratègies amb diversos objectius específics, programes i accions que giren entorn les mancances i problemàtiques vigents, aportant així diverses propostes pel nou dossier de candidatura per la CETS 2022 – 2026. En aquestes estratègies s'han desenvolupat tota una sèrie de programes, organitzant-se aquests al mateix temps en diferents accions. Així doncs, aquestes accions s'estableixen segons la seva prioritat a curt, mitjà i llarg termini, sent la seva llegenda la següent:

Taula 6. Correspondència de colors per la prioritat de les accions.

PRIORITAT ALTA (Curt termini 1 – 2 anys)	
PRIORITAT MITJÀ (Mitjà termini 3 – 4 anys)	
PRIORITAT BAIXA (Llarg termini 5 – 6 anys)	

Font: Elaboració pròpia

8.1. Estratègia – 1: Planificació i ordenació territorial

Taula 7. Estratègia 1: Millorar la planificació i ordenació territorial.

ESTRATÈGIA 1: Millorar la planificació i ordenació territorial	
Objectius 1. Facilitar l'accessibilitat i la connectivitat intermunicipal. 2. Potenciar les infraestructures i accessos als recursos naturals-paisatgístics. 3. Trobar l'equilibri entre l'ús social i la conservació dels espais naturals.	
PROGRAMES	ACCIONS
1. Planificació territorial i urbana	Elaborar un pla d'acció territorial en matèria de turisme.
	Elaboració i aprovació del PRUG.
	Elaboració i aprovació del PUP.
	Resoldre la problemàtica dels sediments retinguts als pantans i la no arribada de cabal pels transvasaments.
	Valorar l'ús turístic en les construccions aïllades existents a l'espai rural, dinàmica que serviria per evitar edificacions innecessàries mitjançant l'aprofitament d'infraestructures i

	suposaria l'ampliació de l'oferta d'allotjaments.
	Revisió del plantejament urbà dels diversos municipis per tal d'adaptar noves infraestructures d'acord amb un nou model territorial i urbà.
2. Infraestructures i serveis	Millorar l'accessibilitat interna als recursos amb les TIC's.
	Renovació i increment de les senyalitzacions.
	Augment de les places d'aparcament públic en els punts més estratègics.
	Fomentar el transport públic i millorar el servei tant intramunicipal com supramunicipal.
	Adequar les xarxes de camins secundaris.
	Creació d'un carril bici que connecti tota l'àrea d'estudi i no presenti itineraris separats.
3. Ordenació de platges	Combatre la distribució temporal i cercar una distribució espacial dispersa amb infraestructures lineals.
	Aplicació d'una taxa general per l'ús dels recursos turístics del PNDE..
	Emprar metodologies per controlar l'aforament i evitar la massificació turística.
	Creació d'un programa o pla de sostenibilitat turística que consideri alternatives enfront la regressió costanera.
	Creació d'un camí de guarda costaner que permetrà ser més resilient enfront les dificultats climatològiques.

Font: Elaboració pròpia.

Taula 8. Estratègia 2: Regeneració i consolidació del producte turístic.

ESTRATÈGIA 2: Regeneració i consolidació del producte turístic.	
Objectius	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Renovar i mantenir el producte turístic sota un enfocament sostenible. 2. Millorar, diversificar i potenciar l'oferta turística amb noves iniciatives. 3. Impulsar l'adhesió d'empreses turístiques a la CETS. 4. Informar i promocionar l'oferta turística del Delta de l'Ebre 	
PROGRAMES	ACCIONS
	- Introducció de les TIC per millorar l'eficàcia dels productes turístics.

1. Restablir l'oferta turística sostenible	- Apostar per noves iniciatives que potencien aquells productes turístics menys consolidats i explotats sosteniblement.
	- Invertir en la creació d'una marca turística sostenible del Delta de l'Ebre a través de la qual promocionar l'oferta turística disponible al territori.
	- Aplicació d'instruments o eines per consolidar la destinació amb una oferta turística sostenible i canalitzar l'activitat turística.
2. Promoció del producte turística	- Fomentar el consum de productes de proximitat.
	- Incidir en la potencialitat de l'ecoturisme, el turisme de natura i actiu amb la creació de noves iniciatives.
	- Difusió de l'oferta turística a fires i congressos d'una marca turística consolidada.
	- Promoure entre els clients les activitats preventives sobre la reducció, reutilització i reciclatge per fer front la creixent generació de residus.
3. Adhesió de les empreses turístiques a la CETS	- Fomentar la comercialització d'una oferta turística que respecti els principis de la sostenibilitat i contribueixin tant a la conservació com el desenvolupament local.
	- Premiar aquelles empreses turístiques que decideixen emprar accions sostenibles i apostar per aquesta mena d'instruments.
	- Impulsar convencions, fòrums i fires enfocades a la producció i comercialització de producte km 0.
	- Millorar el coneixement dels clients i els fluxos turístics de l'espai natural protegit, així com les tendències dels visitants potencials, orientant l'oferta en una promoció efectiva i rendible.

Font: Elaboració pròpia.

8.2. Estratègia – 2: Producte turístic

Taula 8. Estratègia 2: Regeneració i consolidació del producte turístic.

ESTRATÈGIA 2: Regeneració i consolidació del producte turístic.	
Objectius	
1. Renovar i mantenir el producte turístic sota un enfocament sostenible.	
2. Millorar, diversificar i potenciar l'oferta turística amb noves iniciatives.	
3. Impulsar l'adhesió d'empreses turístiques a la CETS.	
4. Informar i promocionar l'oferta turística del Delta de l'Ebre	
PROGRAMES	ACCIONS
1. Restablir l'oferta turística	- Introducció de les TIC per millorar l'eficàcia dels productes turístics.

sostenible	- Apostar per noves iniciatives que potencien aquells productes turístics menys consolidats i explotats sosteniblement.
	- Invertir en la creació d'una marca turística sostenible del Delta de l'Ebre a través de la qual promocionar l'oferta turística disponible al territori.
	- Aplicació d'instruments o eines per consolidar la destinació amb una oferta turística sostenible i canalitzar l'activitat turística.
2. Promoció del producte turística	- Fomentar el consum de productes de proximitat.
	- Incidir en la potencialitat de l'ecoturisme, el turisme de natura i actiu amb la creació de noves iniciatives.
	- Difusió de l'oferta turística a fires i congressos d'una marca turística consolidada.
	- Promoure entre els clients les activitats preventives sobre la reducció, reutilització i reciclatge per fer front la creixent generació de residus.
3. Adhesió de les empreses turístiques a la CETS	- Fomentar la comercialització d'una oferta turística que respecti els principis de la sostenibilitat i contribueixin tant a la conservació com el desenvolupament local.
	- Premiar aquelles empreses turístiques que decideixen emprar accions sostenibles i apostar per aquesta mena d'instruments.
	- Impulsar convencions, fòrums i fires enfocades a la producció i comercialització de producte km 0.
	- Millorar el coneixement dels clients i els fluxos turístics de l'espai natural protegit, així com les tendències dels visitants potencials, orientant l'oferta en una promoció efectiva i rendible.

Font: Elaboració pròpia.

8.3. Estratègia – 3: Gestió

Taula 9. Estratègia 3: La dinamització turística per la millora de la gestió i política turística.

ESTRATÈGIA 3: La dinamització turística per la millora de la gestió i política turística	
Objectius	
1. Col·laboració amb entitats supramunicipals.	
2. Evitar la desestacionalització i massificació turística temporal al territori.	
3. Minimitzar la càrrega quantitativa i potenciar la qualitativa cap a un enfocament sostenible.	
4. Generar un teixit associatiu que millori la governança entre entitats publicoprivades.	
PROGRAMES	ACCIONS

1. Augmentar les iniciatives supramunicipals	- Millorar la comunicació i la col·laboració entre les entitats públiques dels diferents municipis que conformen la plana deltaica, Baix Ebre i Montsià.
	- Aplicació de línies d'actuació territorials conjuntes, com ara el Pla de Protecció del Delta vers la regressió que s'imposa.
	- Creació d'un òrgan responsable de la gestió turística i aplicació d'instruments per consolidar la destinació amb una oferta turística sostenible que canalitzi l'activitat turística.
	- Sensibilitzar i conscienciar a la població local i els visitants i tenir en consideració la qualitat de vida de la societat civil així com la satisfacció dels turistes.
2. Generació de dinàmiques turístiques	- Valoració i ús turístic del patrimoni històric-cultural i natural existent.
	- Potenciació i millora dels recursos turístics dels municipis que conformen el Parc Natural del Delta de l'Ebre.
	- Creació d'una marca turística i distintiva del Delta de l'Ebre.
	- Incentivar l'arribada de visitants atrets per una oferta diversificada.
3. Implantació d'un model de desenvolupament sostenible	- Gestió eficaç i preservació dels recursos, potenciació mediambiental i prevenció del canvi climàtic.
	- Combatre l'estacionalització i la massificació turística puntual del destí.
	- Integrar un model de turisme sostenible compatible amb la conservació dels valors territorials, la satisfacció dels empresaris, les necessitats de la població local i les expectatives dels visitants.
	- Innovar i implantar noves tecnologies de la informació (TIC) per millorar la competitivitat i reduir l'impacte.
4. Impulsar la governança turística	- Aliances i participació entre els agents públics i privats.
	- Millorar la planificació i la presa de decisions col·lectives sobre la destinació.
	- Articulació de noves xarxes de cooperació i coordinació.
	- Disseny de nous processos de gestió turística local i monitoratge.

Font: Elaboració pròpia.

8.4. Estratègia – 4: Sostenibilitat

Taula 10. Estratègia 4: Millora de la qualitat del medi ambient en el model turístic territorial.

ESTRATÈGIA 4: Millora de la qualitat del medi ambient en el model turístic territorial	
Objectius	
1. Afrontar el canvi climàtic en els plans i models turístics. 2. Millorar el tractament de residus al PNDE. 3. Considerar la potencialitat del paisatge com un atractiu pel turisme des d'un punt de vista sostenible.	
PROGRAMES	ACCIONS
1. Conscienciació del canvi climàtic	- Plantejar un model contra la regressió costanera amb una visió ambiental i integrada sobre el territori.
	- Obligatorietat a les empreses turístiques en tenir una cultura enfocada a la sostenibilitat.
	- Incentivar l'obtenció dels ODS 11, 14 i 17 de l'Agenda 2030.
	- Fomentar la consolidació del PNDE com un referent nacional i internacional en turisme sostenible.
2. Gestió de residus	- Penalitzar aquelles pràctiques incíviques que tinguin una repercussió en el medi ambient.
	- Incidir i premiar, per part de les institucions, l'ús de materials reutilitzables o sostenibles a les empreses turístiques.
	- Mesurar i reduir la producció de tones de residus en comerços o hostaleria.
3. Paisatge com actiu essencial	- Instaurar pautes racionals sobre l'ús del sòl.
	- Potenciar la interpretació del paisatge per activitats alternatives i noves iniciatives vinculades amb els productes turístics sostenibles.
	- Establir una educació ambiental i fer èmfasi en el fet que l'espai existent ha de ser preservat per tots.
	- Innovar i implantar noves tecnologies de la informació (TIC) per millorar la competitivitat i reduir l'impacte.

Font: Elaboració pròpia.

9. CONCLUSIONS I LÍNIES FUTURES

Recopilant tota la informació emprada per l'anàlisi evolutiva del Parc Natural del Delta de l'Ebre i incidint en la presentació de propostes viables cara la confecció del nou dossier de candidatura per la CETS 2021 – 2026, escau fer una reflexió general per comprovar detingudament si s'han aconseguit els objectius plantejats des d'un principi i corroborar l'efectivitat del treball de camp. Per consegüent, es constata l'obtenció de les fites inicials després d'haver emprat una anàlisi sobre l'àrea d'estudi i presentat possibles solucions orientades a la planificació, l'ordenació, la gestió, el producte i la sostenibilitat de l'espai.

Així doncs, durant el transcurs de la investigació s'han estudiat exhaustivament tant els elements interns com externs que conformen el PNDE, posant en context al lector mitjançant la definició dels conceptes bàsics, analitzant els aspectes de suport territorial i els components del sistema turístic (recursos turístics, oferta i demanda), emprant un diagnòstic turístic integrat per conèixer el grau d'implicació dels agents publicoprivats i la sensibilització de la població local vers les pràctiques sostenibles, i per últim, exposant diverses línies estratègiques que incideixin en afavorir la planificació, ordenació i gestió turística sostenible del PNDE.

Quant a les dificultats i obstacles que s'han detectat durant l'elaboració del treball de camp, escau assenyalar les fonts d'investigació i la limitació social. Per una banda, la recerca d'informació ha resultat bastant complexa a causa de la inhabilitació de la pàgina web del parc natural, així com la mancança de documents i/o articles científics actualitzats. D'altra banda, s'ha imposat una barrera social sobre la figura de l'estudiant, ja que aquesta no disposa de la suficient repercussió o influència per difondre l'enquesta a gran escala i obtenir una mostra més ampla. No obstant això, cal agrair encaridament tant l'interès com l'accessibilitat dels agents publicoprivats a l'hora de realitzar les entrevistes, perquè no presentaren cap mena d'inconvenient i demostraren la seva preocupació vers la present crisi climàtica i massificació turística puntual.

En referència a les futures línies d'investigació, encara resta molt de camp per recórrer i urgeixen accions efectives que sens dubte hauran de ser regides per l'administració pública, les empreses privades i les figures expertes del turisme. Tanmateix, aquests agents seran els responsables d'escollir entre l'extinció del Parc Natural del Delta de l'Ebre o la seva consolidació com una de les destinacions turístiques sostenibles més reconegudes del món.

10.REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

10.1. Referències bibliogràfiques

- Azcárate, T., Benayas, J., Nerilli, G. i Justel, A. (2019). *Guía para un turismo sostenible. Retos del sector turístico ante la Agenda 2030*. REDS: Madrid.
- Balada, R. (1985). El Delta de l'Ebre. *Revista de Geografia*, 37(29-44), p. 43.
- Balada, R. (2000). Passat, present i futur del Parc del Delta de l'Ebre. *Revista Medi Ambient. Tecnologia i Cultura*, 27. [Online]. Disponible a: <https://www.raco.cat/index.php/MATiC/article/viewFile/297443/386427>. [Accés 5 juny 2021].
- Bramwell, B. (2010). Participative Planning and Governance for Sustainable Tourism, *Tourism Recreation Research*, 35(3), pp. 239-249.
- Comissió Mundial del Medi Ambient i del Desenvolupament (CMMAD). (1988). *Nuestro Futuro Común*. Madrid: Alianza.
- Departament d'Innovació Turística d'EURECAT. (2019). *Caracterització de la demanda turística a la plana deltaica. Hotels, Càmpings i Establiments de Turisme Rural*.
- Fernández, A., de Ceballos, B., Carmona, M. i Maynar, M. (2008). *El Turismo ornitológico en España como modalidad emergente. Organización interna de la actividad y caracterización de la demanda*, pp. 41-55. [Online]. Disponible a: <https://idus.us.es/bitstream/handle/11441/73595/56-257-1-PB.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. [Accés 5 juny 2021].
- Franquet, J. M., Albacar, M. A., Tallada, F. (2017). *Problemática del río Ebro en su tramo final. Informe acerca de los efectos sobre el área jurisdiccional de la Comunidad de Regantes – Sindicato agrícola del Ebro*. UNED.
- Generalitat Valenciana. (2019). *100 recomendaciones para los destinos turísticos de la Comunitat Valenciana*. [pdf]. Disponible a: http://www.turisme.gva.es/turisme/es/files/pdf/2019_ODS_recomendaciones.pdf. [Accés 5 juny 2021].
- González, F., Antón, S. (2016). *La planificación territorial de áreas turísticas. Conceptos, tipos y enfoques*. 1ª Ed. Universitat Rovira i Virgili.
- Guzmán, A. i de Andrés, A. (s.d). *Guía para la adhesión de las empresas turísticas a la Carta Europea de Turismo Sostenible*. Ed. ANDANATURA.

- Institut Universitari d'Investigacions Turístiques (2017). *Libro Blanco para una nueva estrategia turística de la Comunitat Valenciana*, pp. 154-199. València: Universitat d'Alacant.
- Kuper, D., Ramírez, L. i Troncoso, C. (2010). Política turística y planificación: ¿de las estrategias centralizadas a las estrategias participativas?. *Scripta Nova*, 331(41). [Online]. Disponible a: <<http://www.ub.edu/geocrit/sn/sn-331/sn-331-41.htm>>.
- López, D. (1998). *La ordenación y planificación integrada de los recursos territoriales turísticos*. Universitat Jaume I. Col. Manuals, 11.
- López, D. (2014). *Los recursos turísticos: Evaluación, ordenación y planificación turística. Estudio de casos*. 1ª Ed. València: Tirant Humanidades.
- López, D. (2012). *Unidad Ambiental Turística, UAT*. La Actividad Turística Española. AECIT-Editorial Ramón Areces, pp. 423-424.
- Matos, R. (2002). Can “slow tourism” bring new life to mountain areas?. *The Tourism and Leisure Industry: Shaping the Future*, pp. 254-263. [Online]. Disponible a: <https://www.researchgate.net/publication/275016750_Can_Slow_Tourism_Bring_New_Life_to_Alpine_Regions/citations>.
- Moral, M. (2016). El desarrollo del cicloturismo como una modalidad turística sostenible. *Revista Turydes: Turismo y Desarrollo*, 9(21). [Online]. Disponible a: <<https://www.eumed.net/rev/turydes/21/cicloturismo.html>>
- OMT. (2019). UNWTO Tourism Definitions | Définitions du tourisme de l'OMT | Definiciones de turismo de la OMT. *Definiciones de turismo de la OMT*, p. 58. [pdf]. Madrid. Disponible a: <<https://doi.org/10.18111/9789284420858>>.
- Parc Natural del Delta de l'Ebre. (s.d.). *Parc Natural del Delta de l'Ebre*. [Document no publicat]. Generalitat de Catalunya: Departament de Medi Ambient i Habitatge.
- Querol, A. (2004). *Processos i canvis al territori del delta de l'Ebre*. 1a Ed. Cossetània Edicions.
- Romagosa, F., Chelleri, L., Trujillo, A. J. i Breton, F. (2013). Sostenibilidad y resiliencia socioecológica en el delta del Ebro. *Documents d'anàlisi geogràfica*, 59(2), pp. 239-263. [Online]. Disponible a:

<<https://www.raco.cat/index.php/DocumentsAnalisi/article/download/291462/379942/0>>. [Accés 5 juny 2021].

- Ruhanen, L. (2004). Strategic Planning for Local Tourism Destinations: An Analysis of Tourism. *Tourism and Hospitality Planning & Development*, 1(3), pp. 239-253. Disponible a: <https://www.researchgate.net/profile/Lisa-Ruhanen/publication/37617335_Strategic_Planning_for_Local_Tourism_Destinations_An_Analysis_of_Tourism/links/0912f50e4386c91c28000000/Strategic-Planning-for-Local-Tourism-Destinations-An-Analysis-of-Tourism.pdf>.
- Velasco, M. (2016). Entre el poder y la racionalidad: gobierno del turismo, política turística, planificación turística y gestión pública del turismo. *PASOS (Revista de Turismo y Patrimonio Cultural)*, 14(3), pp. 577-594. Disponible a: <[https://www.ucm.es/data/cont/media/www/pag-86256/2016-MVelasco-Pol%C3%ADtica%20y%20planificacion%20turismo%20\(Pasos\).pdf](https://www.ucm.es/data/cont/media/www/pag-86256/2016-MVelasco-Pol%C3%ADtica%20y%20planificacion%20turismo%20(Pasos).pdf)>. [Accés 5 juny 2021].
- Vera, F. (2011). *Análisis territorial del turismo y planificación de destinos turísticos*. 1ª Ed. València: Tirant lo Blanch.
- Vidal, F. (2021). *El delta de l'Ebre i el seu Parc Natural. Gestió i aspectes socioeconòmics*. [Material didàctic del Curs del Punt d'Informació del Parc Natural].

10.2. Webgrafia

- Camp d'Aprenentatge del delta de l'Ebre. (2021). *ODS 13 CdA Delta de l'Ebre*. [Youtube]. Disponible a: <<https://www.youtube.com/watch?v=9hZir5eQhJA>>. [Accés 5 juny 2021].
- Comunitat General de Regants del Canal de la Dreta de l'Ebre. (2018). *Es constitueix oficialment la Taula de Consens pel Delta*. [Online]. Disponible a: <[https://www.comunitatregants.org/pagina.asp?id=498&i=ca&title=ES-CONSTITUEIEX-OFICIALMENT-LA-TAULA-DE-CONSENS-PEL-DELTA-\(14-11/2018\)](https://www.comunitatregants.org/pagina.asp?id=498&i=ca&title=ES-CONSTITUEIEX-OFICIALMENT-LA-TAULA-DE-CONSENS-PEL-DELTA-(14-11/2018))>. [Accés 5 juny 2021].
- Ebre Digital, 2020. *Els Consells Comarcals de les Terres de l'Ebre treballen en una estratègia conjunta per fer front als problemes del territori*. [Online]. Disponible a: <<https://ebredigital.cat/2020/02/14/els-consells-comarcals-de-terres-de-lebre-treballen-en-una-estrategia-conjunta-per-fer-front-als-problemes-del-territori/>>. [Accés 5 juny 2021].

- EUROPARC. (s.d.). *Carta Europea Turismo Sostenible*. [Online]. Disponible a: <<http://www.redeuroparc.org/actividades/carta-europea-turismo-sostenible>>. [Accés 5 juny 2021].
- Desnivel. (2001). *El Delta del Ebro*. [Online]. Disponible a: <<https://www.desnivel.com/excursionismo/el-delta-del-ebro/>>. [Accés 5 juny 2021].
- Marfanta. (2021). *El Consell Comarcal del Baix Ebre aprova les al·legacions al Pla de Protecció del Delta*. [Online]. Disponible a: <<https://www.marfanta.com/2021/03/26/el-consell-comarcal-del-baix-ebre-aprova-les-allegacions-al-pla-de-proteccio-del-delta/>>. [Accés 5 juny 2021].
- Ministerio de Asuntos Exteriores, Unión Europea y Cooperación. (s.d.). *Agenda 2030*. [Online]. Disponible a: <<http://www.exteriores.gob.es/portal/es/politicaexteriorcooperacion/agenda2030/Paginas/Inicio.aspx>>. [Accés 5 juny 2021].
- ONU. (2015). *La Agenda para el Desarrollo Sostenible*. Disponible a: <<https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/development-agenda/>>. [Accés 5 juny 2021].
- ONU. (s.d.). *Objetivos de desarrollo sostenible*. Disponible a: <<https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/objetivos-de-desarrollo-sostenible/>>. [Accés 5 juny 2021].
- Servei Meteorològic de Catalunya. (s.d.). *Climatologia. El Montsià*. [pdf]. Disponible a: <<https://static-m.meteo.cat/wordpressweb/wp-content/uploads/2014/11/13083422/Montsia.pdf>>. [Accés 5 juny 2021].

11.ANNEXOS

11.1. Annex – 1: Figures, gràfics i taules

Taula 1. Inventari de recursos turístics.

Nº	NOM DEL RECURS	CATEGORIA	TIPUS	SUBTIPUS 1	SUBTIPUS 2
1	Arrossars	A	1.2	1.2.2	-
2	Platja de Garbí	A	1.1	1.1.1	1.3.1.1
3	Platja de Migjorn	A	1.3	1.3.1	1.3.1.1
4	Platja de Riumar	A	1.3	1.3.1	1.3.1.1
5	Platja del Fangar	A	1.3	1.3.1	1.3.1.1
6	Platja del Serrallo	A	1.3	1.3.1	1.3.1.1
7	Platja del Suís	A	1.3	1.3.1	1.3.1.1

La sostenibilitat del turisme en espais naturals protegits: Evolució i propostes de planificació per al Parc Natural del Delta de l'Ebre

Gómez Iranzo, Rosa

8	Platja dels Eucaliptus	A	1.3	1.3.1	1.3.1.1
9	Platja de la Marquesa	A	1.3	1.3.1	1.3.1.1
10	Platja de les Delícies	A	1.3	1.3.1	1.3.1.1
11	Platjola	A	1.3	1.3.1	1.3.1.1
12	Illa de Buda	A	1.3	1.3.3	1.3.3.4
13	Illa de Gràcia	A	1.3	1.3.3	1.3.3.4
14	Illa de Sant Antoni	A	1.3	1.3.3	1.3.3.4
15	Illa de Sapinya	A	1.3	1.3.3	1.3.3.4
16	Barra del Trabucador	A	1.3	1.3.3	1.3.3.5
17	Badia del Fangar	A	1.3	1.3.3	1.3.3.6
18	Punta del Fangar	A	1.3	1.3.3	1.3.3.7 Punta
19	Punta de la Banya	A	1.3	1.3.3	1.3.3.7 Punta
20	Punta del Galatxo	A	1.3	1.3.3	1.3.3.7 Punta
21	Alfacada	A	1.4	1.4.2	-
22	Canal Vell	A	1.4	1.4.2	-
23	El Garxal	A	1.4	1.4.2	-
24	Encanyissada	A	1.4	1.4.2	-
25	Les Olles	A	1.4	1.4.2	-
26	Tancada	A	1.4	1.4.2	-
27	Aiguamolls d'Illa de Mar	A	1.4	1.4.5	1.4.5.1
28	Aiguamolls de l'Embut	A	1.4	1.4.5	1.4.5.1
29	Erms de Casablanca	A	1.4	1.4.5	1.4.5.1
30	Ullals de Baltasar	A	1.4	1.4.5	1.4.5.1
31	Antigues Salines de Sant Antoni	A	1.4	1.4.6 Salines	-
32	Riu Ebre	A	1.5	1.5.1	-
33	Gola de Migjorn	A	1.5	1.5.7 Desemboca dura	-
34	Món Natura	A	1.8	1.8.2	1.8.2.2
35	Lo Goleró	A	1.8	1.8.4	1.8.4.2
36	Camí de Sirga	A	1.8	1.8.7 Ruta natura	-
37	Ruta de les Ilacunes	A	1.8	1.8.7 Ruta natura	-
38	Ruta GR – 92	A	1.8	1.8.7 Ruta natura	-
39	Ruta GR – 99	A	1.8	1.8.7 Ruta natura	-
40	Poble Nou del Delta	B	2.1	2.1.2	2.1.2.5
41	Far del Fangar	B	2.1	2.1.2	2.1.2.6 Far
42	Mercat Municipal	B	2.1	2.1.2	2.1.2.6 Mercat
43	Ruta modernista	B	2.1	2.1.2	2.1.2.6 Villes

44	Torre de Sant Joan	B	2.1	2.1.3	2.1.3.3
45	Torre de la Carrova	B	2.1	2.1.3	2.1.3.3
46	Pont lo Passador	B	2.2	2.2.1	2.2.1.1
47	Pont Penjant d'Amposta	B	2.2	2.2.1	2.2.1.1
48	Canal de l'Esquerra de l'Ebre	B	2.2	2.2.1	2.2.1.3 Canal
49	Canal de la Dreta de l'Ebre	B	2.2	2.2.1	2.2.1.3 Canal
50	Port d'Illa de Mar	B	2.2	2.2.2	2.2.2.1
51	Barraca de l'Ametller	B	2.3	2.3.1	-
52	Salines de la Trinitat	B	2.4	2.4.9 Salines	-
53	Muscleres	B	2.4.	2.4.10 Muscleres	-
54	Museu de les Terres de l'Ebre	B	2.5	2.5.1	-
55	Casa de Fusta	B	2.5	2.5.7	-
56	Ecomuseu	B	2.5	2.5.7	-
57	Centre d'Interpretació de les Barraques	B	2.7	2.7.1 Habitatge rural	-
58	Arròs	C	3.1	3.1.12	3.1.12.6
59	Jota	D	4.1	4.1.3	-
60	Festa del Mercat a la Plaça	D	4.2	4.2.2	-
61	Festes Majors	D	4.2	4.2.2	-
62	Festa de la Plantada	D	4.2	4.2.3	-
63	Festa de la Sega	D	4.2	4.2.3	-
64	Delta Birding Festival	D	4.4	4.4.1	4.4.1.3

Font: Elaboració pròpia.

*Els RRTT marcats en verd es troben sota la protecció o estan lligats al PNDE.

Taula 2. Quantificació i distribució dels recursos turístics

CATEGORIES	NOMBRE	% sobre el total
A- Atractiu recurs natural i paisatgístic	39	60,94%
B- Recurs històric – monumental, tècnic, etnològic i artístic	18	28,13%
C- Recurs artesà i gastronòmic	1	1,56%
D- Folklore, festes i esdeveniments programats	6	9,37%
TOTAL	64	100%

Font: López 2014 i elaboració pròpia.

Taula 3. Jerarquia dels recursos turístics de l'àrea d'estudi.

La sostenibilitat del turisme en espais naturals protegits: Evolució i propostes de planificació per al Parc Natural del Delta de l'Ebre
Gómez Iranzo, Rosa

RECURS	Nº	CAT	X Factors interns			Y Factors externs		Índex jeràrquic (X+Y)	Jerarquia (X+Y)/50* 5
			A	B	C	A	B		
Arrossars	1	A	12	2,59	2,4	6	7	30	3
Platja de Garbí	2	A	6	4,34	2,4	8	5	26	3
Platja de Migjorn	3	A	11	2,59	2,4	4	5	25	2
Platja de Riumar	4	A	11	3,72	2,4	6	5	28	3
Platja del Fangar	5	A	12	2,72	2,4	2	8	27	3
Platja del Serrallo	6	A	11	3,22	2,4	4	6	27	3
Platja del Suís	7	A	6	4,34	2,4	8	5	26	3
Platja dels Eucaliptus	8	A	12	4,09	2,4	8	8	34	3
Platja de la Marquesa	9	A	11	2,72	2,4	8	7	31	3
Platja de les Delícies	10	A	8	3,84	2,4	8	6	28	3
Platjola	11	A	10	2,59	2,4	4	4	23	2
Illa de Buda	12	A	15	2,07	2,4	2	8	29	3
Illa de Gràcia	13	A	7	2,07	2,4	2	5	18	2
Illa de Sant Antoni	14	A	8	2,07	2,4	2	5	19	2
Illa de Sapinya	15	A	8	2,07	2,4	2	5	19	2
Barra del Trabucador	16	A	16	3,09	2,4	4	8	33	3
Badia del Fangar	17	A	14	3,09	2,4	4	8	31	3
Punta del Fangar	18	A	15	2,59	2,4	2	8	30	3
Punta de la Banya	19	A	15	2,46	2,4	2	8	30	3
Punta del Galatxo	20	A	11	2,46	2,4	2	5	23	2
Alfacada	21	A	10	2,59	2,4	4	4	23	2
Canal Vell	22	A	11	3,09	2,4	4	5	25	3
El Garxal	23	A	11	3,21	2,4	4	5	26	3
Encanyissada	24	A	15	3,84	2,4	6	8	35	4
Les Olles	25	A	11	3,22	2,4	6	7	30	3

La sostenibilitat del turisme en espais naturals protegits: Evolució i propostes de planificació per al Parc Natural del Delta de l'Ebre
Gómez Iranzo, Rosa

Tancada	26	A	14	3,72	2,4	6	8	34	3
Aiguamolls d'Illa de Mar	27	A	10	2,59	2,4	4	4	23	2
Aiguamolls de l'Embut	28	A	10	2,59	2,4	4	4	23	2
Erms de Casablanca	29	A	10	2,46	2,4	4	4	23	2
Ullals de Baltasar	30	A	12	3,22	2,4	6	6	30	3
Antigues Salines de Sant Antoni	31	A	13	3,34	2,4	6	7	32	3
Riu Ebre	32	A	15	4,7	2,4	8	8	38	4
Gola de Migjorn	33	A	12	2,59	2,4	2	5	24	2
Món Natura	34	A	12	4,2	2,4	10	8	37	4
Lo Goleró	35	A	10	3,09	2,4	4	5	24	2
Camí de Sirga	36	A	12	4,22	2,4	8	7	34	3
Ruta de les llacunes	37	A	13	3,72	2,4	8	8	35	4
Ruta GR – 92	38	A	8	3,72	2,4	6	6	26	3
Ruta GR – 99	39	A	8	3,72	2,4	6	5	25	3
Poble Nou del Delta	40	B	14	4,58	2,4	8	8	37	4
Far del Fangar	41	B	14	2,71	2,4	2	8	29	3
Mercat Municipal	42	B	9	4,46	2,4	10	5	31	3
Ruta modernista	43	B	9	4,2	2,4	6	6	28	3
Torre de Sant Joan	44	B	10	2,06	2,4	4	7	25	3
Torre de la Carrova	45	B	9	3,21	2,4	6	6	27	3
Pont lo Passador	46	B	10	4,58	2,4	10	5	32	3
Pont Penjant d'Amposta	47	B	11	4,58	2,4	10	6	34	3
Canal de l'Esquerra de l'Ebre	48	B	9	3,22	2,4	6	5	26	3
Canal de la Dreta de l'Ebre	49	B	9	3,22	2,4	6	5	26	3
Port d'Illa de Mar	50	B	10	2,83	2,4	4	4	23	2
Barraca de l'Ametller	51	B	12	2,45	2,4	6	5	28	3
Salines de la Trinitat	52	B	15	2,58	2,4	2	8	30	3

La sostenibilitat del turisme en espais naturals protegits: Evolució i propostes de planificació per al Parc Natural del Delta de l'Ebre
Gómez Iranzo, Rosa

Muscleres	53	B	14	3,71	2,4	4	7	31	3
Museu de les Terres de l'Ebre	54	B	11	4,7	2,4	8	6	32	3
Casa de Fusta	55	B	12	3,84	2,4	8	7	33	3
Ecomuseu	56	B	11	4,34	2,4	8	5	31	3
Centre d'Interpretació de les Barraques	57	B	12	3,84	2,4	8	6	32	3
Arròs	58	C	13	3,72	2,4	6	8	33	3
Jota	59	D	9	3,22	2,4	8	5	28	3
Festa del Mercat a la Plaça	60	D	12	4,7	2,4	8	6	33	3
Festes Majors	61	D	10	4,34	2,4	8	5	30	3
Festa de la Plantada	62	D	14	4,08	2,4	6	7	33	3
Festa de la Sega	63	D	14	4,08	2,4	6	7	33	3
Delta Birding Festival	64	D	12	3,58	2,4	8	7	33	3
TOTAL			721	215,39	153,6	360	394	1842	184
MITJA			11,26	3.36	2,4	5,62	6,15	28,78	2,8

Font: Elaboració pròpia.

Taula 4. Categorització i determinació del valor jeràrquic.

CATEGORIES	Valor Jeràrquic					TOTAL
	1	2 (4)	3 (9)	4 (16)	5 (25)	
A – Natural – paisatgístic	0	12 (48)	23 (207)	4 (64)	0	39 (319)
B – Històric – monumental, tècnic, etnològic i artístic	0	1 (4)	16 (144)	1 (16)	0	18 (164)
C - Artesanal i gastronòmic	0	14 (56)	1 (9)	0	0	15 (65)
D - Folklore, festes i esdeveniments programats	0	0	6 (54)	0	0	6 (54)
TOTAL	0	27 (108)	46 (414)	5 (80)	0	78 (602)

Categories

A- Atractiu o recurs natural – paisatgístic
B- Recurs històric – monumental, tècnic, etnològic i artístic
C- Recurs artesanal i gastronòmic
D- Folklore, festes i esdeveniments programats
Font: López 2014 i elaboració pròpia.

Jerarquies

1. Complementa a altres recursos
2. Motiva corrents turístiques locals
3. Motiva corrents turístiques regionals
4. Atractiu a nivell nacional
5. Atractiu a nivell internacional

11.2. Annex – 2: Entrevistes

11.2.1. Agents públics

11.2.1.1. *Pep Simó i Parra*

ENTREVISTA – PEP SIMÓ I PARRA

En primer lloc, és fonamental que l'entrevistat es presenti amb el seu nom complet i determini l'ens públic o privat que representa.

“Pep Simó i Parra, representant l'ens públic de l'Ajuntament d'Amposta.”

1. Quina funció exerceix en el sector turístic?

“La meva funció principal dins l'àmbit turístic és el càrrec públic com a regidor de Turisme a l'Ajuntament d'Amposta.”

2. Quants anys porta dedicant-se en aquest?

“En un principi, la meva vocació pel sector turístic va sorgir en cursar el Grau en Turisme a la Universitat Rovira i Virgili de Vila-seca –formant part així de la primera promoció d'aquesta titulació–, no obstant i pel que fa al càrrec polític, vaig entrar a la regidoria de Turisme de l'Ajuntament d'Amposta a finals de juny de l'any 2019. Aleshores, ja fa dos anys que exerceixo aquesta funció, els quals han estat plens de reptes a causa de la present pandèmia.”

3. Quines tipologies turístiques veu més potencials en el Parc Natural del Delta de l'Ebre? (*Ex: turisme rural, de natura, cicloturisme, esportiu, ecoturisme, etc.*)

“Tot aquell turisme que encaixi amb el territori i no impliqui una degradació de l'espai físic. Considero que la tipologia que millor engloba a la resta i defineix el turisme que es percep al Parc Natural del Delta de l'Ebre és l'ecoturisme. D'altra banda, caldria destacar aquelles tipologies, com ara el turisme escolar o d'IMSERSO, que ens ajuden a desestacionalitzar la destinació turística. D'aquesta manera, podríem afegir activitats que promouen la visita d'espais naturals en èpoques no massificades, com per exemple el *birdwatching*. Amb això, sabem que tenim un encant i disposem d'uns espais naturals realment privilegiats que són visitats durant el període estival i que les administracions públiques hem d'actuar com a responsables i estimular la captació de visitants durant les etapes més febles (març, octubre i novembre). Per consegüent, aconseguiríem un ventall

de fortaleces i oportunitats amb un efecte domino: evitar que els empresaris privats tanquin, allargar la temporalitat i oferir unes condicions laborals dignes (contractes més llargs, millora en la qualitat de vida, assegurances, etc.).”

4. Quin és el perfil del visitant que acudeix a la destinació i quina és la seva principal motivació?

“El perfil de visitant que acudeix a la destinació és català, concretament, de Barcelona. Aquest fet ve determinat per l'espectacular mercat emissor que tenim al nostre costat, propiciant així un turisme de proximitat i territorial enfocat a un *target* familiar. Com he esmenat abans, moltes de les tipologies turístiques que abunden al Parc Natural del Delta de l'Ebre (Ecoturisme, cicloturisme, turisme rural, etc.), estan estretament vinculades al públic més potencial que rebem, les famílies. Altres modalitats com el turisme de joventut o de “borratxera” no ens defineixen com a destinació i hem d'evitar aquell model que es produeix en diverses zones del Mediterrani. D'altra banda, la principal motivació del visitant ve impulsada pel mateix ecosistema que constitueix el Delta de l'Ebre i hem de procurar no perdre la seva essència.”

5. Quines mesures en matèria de sostenibilitat implementen en el seu ens?

“El nostre ens públic forma part de la Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS), encara que discerneixo el concepte de sostenibilitat com un fet real que necessita ser fomentat amb accions i anar més enllà de meres certificacions. Per això, vetllo perquè s'apliquin noves mesures a les empreses turístiques (allotjaments, restaurants i serveis) implementant sistemes amb menys impacte, conscienciant a la població local sobre l'espai protegit en el qual hi viu i sensibilitzant els visitants que arriben.”

6. Com apliquen les TIC (tecnologies de la informació) per la presa de decisions? Així bé, creu que el Parc Natural del Delta de l'Ebre es podria percebre com una DTI (destinació turística intel·ligent)? (Ex. Implementar sensors per detectar el nombre de vehicles que pot absorbir el territori o millorar la gestió sostenible del seu ens per tal de no posar en risc als habitants ni la resta de visitants de la zona).

“En relació amb les TIC i percebre el Parc Natural del Delta de l'Ebre com una DTI, ens queda molt de camp per a recórrer, ja que aquest té un gran potencial per definir-se com a destinació pionera, però s'han d'aplicar les metodologies adients. Una exemplificació a

l'hora d'analitzar la presa d'actuacions a la platja, és que ens trobem amb la desconeixença d'una quantitat qualificable de visitants sobre aquell recurs i només obtenim una mera valoració o estimació general. Per tant, a través de les TIC, hem d'aconseguir millorar aquestes accions i recollir les dades suficients per conèixer el perfil i la motivació del visitant que arriba al Parc Natural del Delta de l'Ebre. Tanmateix, hi ha una gran part del turisme que se'ns escapa i no arribem a detectar-la (p.e. els autocaravanistes o visitants amb campers), aplicant les noves tecnologies podríem controlar l'afluència turística del territori. Tot això ve donat perquè som una destinació petita, que no ha treballat conjuntament i manca una governança entre les parts públiques i privades. La implementació de les TIC i el reconeixement del Parc Natural del Delta de l'Ebre com a DTI, és un cavall de batalla que es té present i resulta imprescindible que tots els municipis optimitzen els seus recursos, ja que una sola població no pot assolir el cost econòmic que suposen aquestes infraestructures.”

7. Esmeni els problemes o mancances que hagi pogut detectar durant els últims anys a nivell ecològic en el Parc Natural del Delta de l'Ebre (*Ex. Regressió costanera fins la massificació turística*).

“Tot va lligat al tipus de destinació que vols ser i el turisme que vols rebre. Si volem ser una destinació ecoturística, no podem permetre imatges com la Setmana Santa passada i hem de treballar conjuntament per crear les eines que evitin aquesta massificació turística puntual. El model no està en dubte, anteriorment es van posar sobre la taula projectes que volien propiciar l'abundància turística amb complexos hotelers, però ara que hem evitat això, hem de saber gestionar el que tenim. Sempre ens hem dedicat a promoure i promocionar la destinació turística en si –on es dedicaven els pressupostos municipals, de diputacions o patronats davant la competència d'altres destins-, però ara això ha de virar i aquests recursos s'han de destinar cara un pressupost de planificació i gestió turística sostenible. Fa massa anys que li diem a la gent que hi vinguin al Parc Natural del Delta de l'Ebre, però ara que hi venen, no tenim les suficients infraestructures per abastir-los a tots. És evident que la massificació turística que s'ha produït és ocasional, però és un reflex d'una tendència que fa anys que hi ve. El Delta de l'Ebre està creixent i li queda molt per davant, considero que té una capacitat d'acollida encara major, però és necessari ser eficient i eficaç per evitar grans impactes, com ara: autocaravanes descontrolades, massificacions en espais concrets i estacionalitat turística. Alguna de les dèries que hi tinc, és la possibilitat de convertir les masies del canal del Delta de l'Ebre amb cases

rurals, creixent així la capacitat d'allotjaments turístics sense crear un impacte en el territori i contribuint en la riquesa local. [...]. O presentar altres propostes, com: habilitar una zona de benvinguda al Delta de l'Ebre, creant pàrquings no-cèntrics als seus municipis i que els visitants disposin d'alguna fórmula o les vies de comunicació necessàries per desplaçar-se fins a les zones regulades, ja sigui a través de carrils bici, línies d'autobusos compartits, vehicles llogats, etc., els quals restarien la pressió en determinats punts turístics. D'aquesta manera, evites l'impacte de la petjada ecològica i aconsegueixes deslocalitzar els visitants, els quals després tornaran als respectius municipis de forma controlada i deixaran ingressos al comerç local. Tot això, s'ha de percebre com una via econòmica sostenible del turisme elaborant un pla territorial específic.”

8. Es troba al corrent de les darreres normatives, plans, certificacions i iniciatives vigents instaurades al Parc Natural del Delta de l'Ebre? Si us plau, mencioni alguna d'elles. Així doncs, el seu ens és adherit a algun d'aquests?

“Ens trobem adherits als òrgans i instruments del Parc Natural del Delta de l'Ebre, com ara la Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS) o la Reserva de la Biosfera, encara que discrepo en la totalitat de l'eficiència o els beneficis que ens suposen aquests. Aplicant una exemplificació, si es produeix un problema d'ordenació costanera en un sol terme municipal, només aquell ajuntament abocarà tots els recursos, treball i esforç per reparar-ho, ja que a la resta de municipis no els interessa i no s'adonen que estan estretament interrelacionats. Així doncs, si darrere no hi ha una planificació o òrgan gestor del territori, aquestes etiquetes o instruments queden inservibles. [...] La pregunta és: qui ha de planificar i gestionar el Delta de l'Ebre? És un debat que vull obrir perquè hi ha dos consells comarcals que administrativament no concorden amb la naturalesa de la destinació. Al final, tots identifiquem el Delta de l'Ebre com un territori especial amb característiques peculiars i no correspon a cap òrgan administratiu. En el seu conjunt, són dues comarques dividides que necessiten una ordenació, planificació i gestió general, a banda de la turística sostenible. S'ha de determinar quin és l'òrgan responsable d'aquestes funcions, ja que considero que al Parc Natural del Delta de l'Ebre li queda lluny gestionar la totalitat del destí. Aquest ja es fa responsable de la matèria de protecció de l'espai i comparant-ho amb la turística són certament dispars, per la qual cosa es requereix un òrgan en què tots puguem creure i sentir-nos identificats. És un conglomerat publicoprivat: per una banda, l'administració pública té els recursos i les capacitats i,

La sostenibilitat del turisme en espais naturals protegits: Evolució i propostes de planificació per al Parc Natural del Delta de l'Ebre

Gómez Iranzo, Rosa

d'altra banda, les empreses privades tenen els projectes i les ganes d'emprendre'ls. Tot això s'ha de sumar cap a una gestió conjunta encapçalada per algun òrgan responsable, perquè les batalles individuals només porten a derrotes col·lectives.”

9. Creu que es tenen en compte les mesures sostenibles establertes pel Parc Natural del Delta de l'Ebre? Si és així, qui creu que les respecta més: les institucions públiques, privades, els habitants o els visitants? Estableixi una gradació de qui ho respecta més.

“És fonamental implantar programes per la sensibilització de la població local, però si ningú supervisa i garanteix que aquestes mesures es compleixen, no servirà de res. Per consegüent, veiem una sèrie d'imatges amb una assiduïtat que no voldríem en indrets del Delta de l'Ebre que serien impensables en altres espais naturals protegits, com ara: dormir en una autocaravana davant de l'Estany de Sant Maurici al Parc Nacional d'Aiguestortes. Aquestes conductes negligents haurien d'estar penalitzades i aquí es permeten cometre errors que provenen de la mateixa ciutadania, els quals no som conscients de l'espai tan privilegiat i fràgil en el que vivim. Si no fem del Delta de l'Ebre un espai sostenible i el preservem tots, mai podrem permetre usos que vagin més enllà de la protecció i l'aprofitament econòmic sostenible, aconseguint així un benefici comú tant per la part pública com pels comerços locals.”

10. Com qualifica els instruments de planificació i gestió dels espais naturals protegits, concretament, del Parc Natural del Delta de l'Ebre? I a nivell nacional o europeu?

“En el nostre cas, Turisme Amposta no rep cap mena de subvenció, tanmateix, espero que el Parc Natural del Delta de l'Ebre sí que estigui rebent ajudes per abordar tots els projectes del territori. Al final penso que per demanar una subvenció a escala europea, ens prendrien més seriosament si el Parc Natural del Delta de l'Ebre anés acompanyat del suport de les administracions locals i supramunicipals, encara que l'arrel del problema ve de si realment nosaltres creiem en la marca turística que som. Sabem que la creació del Parc Natural va generar certes divisions internes -ja que venim d'un passat agrari i rural-, però si de veritat volem que Europa ens ajudi i subvencioni els projectes dinàmics de planificació i gestió general del Delta de l'Ebre, haurem de complir els requisits com espai natural. Això, pot comportar al fet que hagi de renunciar a beneficis que abans t'afavorien i es comencin a imposar una sèrie de limitacions. Tot es redueix en una batalla

política que provoca una dualitat complexa, escollir entre un rendiment econòmic a curt termini o buscar una sostenibilitat a llarg termini.”

11. Davant les presents amenaces (regressió costanera i problemàtiques al voltant de l'activitat turística), quines accions o iniciatives proposaria per revaloritzar el Parc Natural del Delta de l'Ebre?

“La Taula de Consens pel Delta, formada pel Parc Natural del Delta de l'Ebre, les administracions públiques i la comunitat de regants, conforma l'únic òrgan que actua conjuntament com a territori i en una mateixa direcció. Hem de prendre mesures urgents que haurien d'anar encapçalades pels experts en matèria. Una exemplificació d'acord o proposta per intentar contrarestar les problemàtiques seria: el camí de guarda costaner, una acció que ens podria permetre ser més resilients davant les dificultats que ens esperen, però que xoca amb el punt de vista ecologista. Tanmateix, el problema sorgeix quan predomina l'individualisme sobre el col·lectivisme.”

12. Respecte a les noves mesures que s'estan posant sobre la taula i què afecten al turisme, com ara la gestió i pagament de platges, considera que algun recurs turístic del Parc Natural del Delta de l'Ebre es troba massificat? Creu que aquesta gestió té una finalitat lucrativa o s'està vetllant per la sostenibilitat i la preservació de l'entorn natural? Considera viable un instrument de planificació d'ús i gestió del conjunt del Parc?

“Sense cap mena de dubte, crec que les mesures que s'estan posant sobre la taula no tenen funció lucrativa alguna, sinó que si volem recursos econòmics per ordenar, planificar i gestionar, hem de buscar-los movent-nos a nivell de subvencions catalanes, nacionals i europees. Els visitants podrien pagar una taxa generalitzada per entrar directament al Parc Natural del Delta de l'Ebre, per tal de fer un ús de tots els recursos turístics i poder reforçar l'espai dotant-lo de serveis i infraestructures. Per exemple, si fem pagar per aparcar a un pàrquing, a canvi d'aquest cost ha d'haver una mena de transport públic que et faciliti l'arribada al recurs turístic o altres comoditats. És un debat complex perquè al final qui menys es fixa amb el preu és el visitant, ja que no li suposa res pagar per allò que està veient o viure una experiència turística més enriquidora. Això no significa que el Parc Natural del Delta de l'Ebre s'enfoqui cap a un turisme de luxe, sinó un turisme de qualitat. [...]. En relació a la gestió dels recursos turístics, ha d'haver una gestió conjunta, és a dir, si cadascú actua individualment només bonificarà als habitants del seu municipi. Així

doncs, l'única fórmula administrativa viable seria la gestió conjunta entre el Parc Natural del Delta de l'Ebre i els municipis, per tal d'aplicar una taxa general als visitants i que la població local pertanyent al termini del parc quedi exempta de pagament. A hores d'ara, ja és impossible aplicar aquesta ordenança perquè no existeix un òrgan independent que sustenti aquestes gestions, només ens resta el Parc Natural del Delta de l'Ebre, el qual no va néixer amb aquesta finalitat, sinó per la protecció de la fauna i flora del territori. Per tant, és necessari que el parc es bolqui amb una altra eina o es creï un òrgan independent que contempli les funcions que falten. D'altra banda, els municipis també han d'estar disposats a cedir una part dels pressupostos o personal de feina per a que l'acció conjunta sigui més profitosa. Per exemple: No és necessari que cada municipi vagi a una fira nacional o internacional per comercialitzar-se, sinó que seria millor invertir aquests fons i fer-ho conjuntament amb una marca turística del Delta de l'Ebre, oferint així un paquet turístic amb els recursos més rellevants de cada municipi. No cal gastar recursos públics per vendre una imatge més concreta o específica del Delta que confongui al visitant, sinó formar una marca que ens definís a tots amb una visió clara com a territori, encara que poden sorgir localismes i problemàtiques que impliquin renunciar a la teva municipalitat per un benefici major.”

13. Durant els darrers anys, el turisme al Parc Natural del Delta de l'Ebre ha estat una activitat controlada, no obstant, s'està produint certa massificació i/o aflluència turística i la població local tendeix a adjudicar-li una connotació negativa. Com conscienciaria als habitants del Delta de l'Ebre sobre els pros i contres que suposa l'activitat turística?

“Jo li formularia una qüestió al pagès: qui està disposat a pagar més per l'arròs que cultives? Aquella gent que està disposada a pagar més per la teva feina són els visitants, ja que valoren l'experiència que engloba el Delta de l'Ebre, així com el procés i cultiu de l'arròs. A banda dels beneficis directes que deixen els visitants –en matèria de restauració, allotjaments i serveis turístics- té una cadena de valor que també repercuteix en el comerç local. És aquell que després retornarà al seu lloc d'origen i quan vagi al supermercat escollirà el teu arròs perquè creu amb els valors del destí que va visitar. El sector turístic ha de tenir clar que sense el sector primari no tindria cap sentit, ja que la gent generalment visita el Parc Natural del Delta de l'Ebre pel paisatge que promou el sector agrari i es troba intrínsecament lligat aquest. Però, el sector agrari també ha de tenir clar que el sector turístic és aquell que tanca el cicle menjant allò que produeix (ja sigui consumint el

producte als restaurants o comprant-lo a agrotigues). [...]. En referència a la població jove, aquesta ha d'entendre que vivim en un espai privilegiat i únic que ha sigut descobert per la resta i és cada cop més valorat. Abans es pensava que les Terres de l'Ebre podrien acollir altres alternatives com fàbriques o un turisme de sol i platja, però gràcies a la deslocalització fins a altres destinacions, ara conforma un espai configurat per l'activitat turística sostenible i constitueix un dels majors motors econòmics del territori. En un futur les noves tecnologies ens ajudaran, però sempre s'ha de tenir en consideració el benefici o suport per la població i el comerç local, evitant que cadenes hoteleres amb perfils laborals precaris puguin guanyar-se la vida a costa del que hem erigit durant tants d'anys.”

14. La sostenibilitat requereix una previsió a llarg termini, per tant, voldria saber quina visió té del Parc Natural del Delta de l'Ebre a 10 anys llum?

“Penso que o actuem ara o ja no caldrà fer-ho. Hem de començar a implementar totes les mesures necessàries per millorar la planificació i gestió turística sostenible del Delta de l'Ebre. S'han de determinar les prioritats del territori i actuar conjuntament sense pausa. Des del nostre ens públic, fer el projecte de platja suposa un petit gra d'arena per tal d'evitar que trepitgin les plantes autòctones –encarregades de la fixació de l'arena- i prohibir l'entrada de vehicles per disminuir la petjada ecològica, ja que això permetrà que la natura broti o es regeneri i mantindrem el recurs de la platja com a primera barrera natural. Per concloure, el hàndicap que pot sofrir el Delta de l'Ebre és que la resta d'administracions públiques no vulguin actuar en la mateixa direcció i és urgent que els experts en matèria ens ajudin a trobar la millor fórmula per garantir el seu futur.”

11.2.1.2. Gina Fornós Bo

ENTREVISTA – GINA FORNÓS BO

En primer lloc, és fonamental que l'entrevistat es presenti amb el seu nom complet i determini l'ens públic o privat que representa.

“Gina Fornós Bo, representant l'ens públic del Parc Natural del Delta de l'Ebre.”

1. Quina funció exerceix en el sector turístic?

“La meva tasca dins del sector turístic és ser la tècnica encarregada del seguiment i la coordinació de la Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS) al Parc Natural del Delta de l'Ebre. En referència a la principal funció del Parc Natural del Delta de l'Ebre, aquesta és la conservació i la preservació del territori que garanteix el gaudi per les futures

generacions. Per això, es necessiten una sèrie d'elements i equipaments per assegurar la seva continuïtat. A banda, hi ha altres instruments per poder treballar encara millor envers el turisme i la sostenibilitat, podent col·laborar amb altres sectors de la població o ens públicoprivats vinculats al turisme. Per aquest motiu, l'any 2007 ens vam adherir a la CETS, per disposar d'aquesta eina tan eficient que ens permet planificar tot el Delta de l'Ebre.”

2. Quants anys porta dedicant-se en aquest?

“Dins el sector turístic porto dedicant-me des de l'any 1998, però al Parc Natural del Delta de l'Ebre vaig començar l'any 2007, gairebé des de la creació de la Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS). Així doncs, la creació del parc fou l'any 1983 i es tractaven qüestions conservacionistes i proteccionistes. Els sectors amb els quals treballàvem eren l'agricultura, la ramaderia, la caça i la pesca, a causa del sorgiment de conflictes. Més tard, es van començar a crear noves instal·lacions com l'Ecomuseu de Deltebre i la Casa de Fusta com a punts d'informació dispersats pel parc natural. També, arran de la CETS, es va començar a crear una xarxa d'equipaments del Parc Natural del Delta de l'Ebre, la qual cosa va permetre accions amb la resta de municipis i sol·licitar suports econòmics – tècnics (p.e. PLANDETUR amb senyalitzacions i carrils bici).”

3. Quines tipologies turístiques veu més potencials en el Parc Natural del Delta de l'Ebre? (Ex: turisme rural, de natura, cicloturisme, esportiu, ecoturisme, etc.).

“L'ecoturisme engloba les activitats físiques generals i les de caràcter contemplatiu (observació d'aus o rutes de descoberta de natura), que conformen l'educació ambiental i sensibilització que es pretén implantar. Des de fa temps, s'està treballant la tipologia turística de l'ecoturisme amb l'Associació d'Empresaris d'Ecoturisme del Delta de l'Ebre i el Parc Natural del Delta de l'Ebre, ja que arran de la pandèmia és una tendència que es troba en auge. Així bé, altres destinacions com Salou veuen potencial en aquesta tipologia i estan intentant adaptar-se perquè s'adonen que els visitants marxen fins destins més amplis i tranquils. Fa deu anys, es va crear una associació del Club de Ecoturismo de España, la qual està augmentant el nombre de socis per la popularitat d'aquest tipus de turisme. A més a més, l'Estat espanyol i l'Agència Catalana de Turisme els hi donen suport i han creat una marca d'ecoturisme. [...]. Tot i això, no pot passar desapercebuda

La sostenibilitat del turisme en espais naturals protegits: Evolució i propostes de planificació per al Parc Natural del Delta de l'Ebre
Gómez Iranzo, Rosa
la perillositat d'aquesta tendència, ja que estan acudint molts visitants que volen practicar-la i no es troben totalment conscienciats o sensibilitzats.”

4. Quin és el perfil del visitant que acudeix a la destinació i quina és la seva principal motivació?

“Basant-nos en les estadístiques recollides pel Parc Natural del Delta de l'Ebre, el perfil del visitant que generalment acudeix a la nostra destinació són famílies amb nens o parelles entre els quaranta – quaranta-cinc anys que normalment provenen de l'àrea metropolitana de Catalunya (80% de Barcelona), encara que hi arriben de la resta d'Espanya (València, Aragó, Madrid, Navarra i País Basc) i que la seva principal motivació és la natura, la pau, la tranquil·litat, la gastronomia i les activitats esportives (bicicleta, caiac, surf d'estel, etc.) disponibles en l'espai natural. [...]. Disposem d'un estudi sobre el perfil del visitant del Parc Natural del Delta de l'Ebre abans de la pandèmia (2019), no obstant això, aquest necessita ser actualitzat per la mutabilitat del perfil potencial i les seves motivacions.”

5. Quines mesures en matèria de sostenibilitat implementen en el seu ens?

“Les mesures en matèria de sostenibilitat que implementem des del Parc Natural del Delta de l'Ebre serien la difusió per les xarxes socials d'infografies que sensibilitzin a la ciutadania i als visitants de l'espai natural protegit. També, apliquem metodologies com xarxes, tallers, jornades i cursos del punt d'informació del Parc per conscienciar a la gent del territori sobre els recursos turístics i els plans que es preveuen. A més a més, a l'hora de construir les infraestructures com a senyals o miradors, es procura seguir el model més sostenible possible.”

6. Com apliquen les TIC (tecnologies de la informació) per la presa de decisions? Així bé, creu que el Parc Natural del Delta de l'Ebre es podria percebre com una DTI (destinació turística intel·ligent)? (Ex. Implementar sensors per detectar el nombre de vehicles que pot absorbir el territori o millorar la gestió sostenible del seu ens per tal de no posar en risc als habitants ni la resta de visitants de la zona).

“En un futur no molt llunyà, el Parc Natural del Delta de l'Ebre podria percebre's com una destinació turística intel·ligent (DTI). Tanmateix, s'intentarà treballar conjuntament amb la resta d'ajuntaments per aplicar accions que vinculin les tecnologies de la

informació (TIC). Algunes de les propostes serien les platges intel·ligents (Wi-Fi, control d'aparcaments i gestió d'aforaments), la qualitat de l'aigua, millora dels carrils bici, etc. Amb tot això, estem pendants de l'aplicació de les TIC's per presentar-nos dins l'àmbit estatal als Planes de Desarrollo Sostenible del Estado Español per sol·licitar una subvenció de 3MEUR. Per consegüent, haurem d'exposar un projecte ambiciós sobre el Delta de l'Ebre i les línies estratègiques que volem aplicar. Així doncs, les TIC són una tendència que pròximament s'implementarà en la nostra destinació.”

7. Esmeni els problemes o mancances que hagi pogut detectar durant els últims anys a nivell ecològic en el Parc Natural del Delta de l'Ebre (Ex. *Regressió costanera fins la massificació turística*).

“La problemàtica sobre la regressió costanera del Delta de l'Ebre al parc no ens afecta directament, sinó que perjudica els llocs on s'està produint aquest efecte (camps d'arròs, àrees particulars, etc.). Estem a favor d'una baixada de sediments i volem que el Delta de l'Ebre es regeneri de forma natural, però hi ha altres qüestions més reticents. Si sabem que el Delta de l'Ebre és voluble i variable, s'espera que es produeixi una dinàmica natural, la qual no arriba mai pel tema dels sediments. Respecte a la problemàtica de la massificació turística, arran de la pandèmia de la COVID-19, la majoria dels visitants que han acudit a la destinació no estaven sensibilitzats amb l'espai natural protegit i s'han detectat casos de comportaments incívics. [...]. Ara bé, a escala del Delta de l'Ebre, s'estan aplicant plans com la prova pilot de la platja del Trabucador: imposant una taxa econòmica, instal·lar una barrera per controlar l'aforament i crear tres bombolles d'aparcament amb una capacitat de 600 cotxes. Així mateix, també destaquen els plans que es pretenen aplicar a la zona dels Eucaliptus i a la platja de la Marquesa o Serrallo. El problema és que tots aquests plans arriben tard i ens hem endarrerit amb el procediment administratiu tan llarg i exhaust que suposa. Penso que la taxa de pagament és una bona alternativa, però hauria d'aplicar-se a escala del Delta i proposar-se a la Taula de Consens pel Delta.”

8. Es troba al corrent de les darreres normatives, plans, certificacions i iniciatives vigents instaurades al Parc Natural del Delta de l'Ebre? Si us plau, mencioni alguna d'elles. Així doncs, el seu ens és adherit a algun d'aquests?

“Com he mencionat anteriorment, ens trobem adherits a la Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS) des de l'any 2007. També, cada cinc anys, fem la renovació i

presentem el Dossier de Candidatura CETS del Parc Natural del Delta de l'Ebre. A partir del segon semestre d'aquest 2021, comencem els treballs participatius per elaborar el nou dossier i presentar un resum de què s'ha fet durant els últims cinc anys. Amb això, cal revisar l'estratègia, elaborar un nou pla d'actuació i detectar les entitats que es comprometen com a responsables de properes actuacions. Des de l'any 2009, estem acreditats com a European Destination of Excellence (EDEN), gràcies a la candidatura que jo mateixa vaig presentar. Així mateix, som Xarxa Natura 2000 i comptem amb les designacions de Zona d'Especial Protecció per les Aus (ZEPA) i Zona Especial de Conservació (ZEC). Després, també som un Lloc d'Importància Comunitària (LIC). Formem part del Conveni de Ramsar d'aiguamolls d'importància internacional i dels catàlegs de Zones Humides i del Paisatge de les Terres de l'Ebre. S'han dut a terme diversos plans (Pla Director Urbanístic del Sistema Costaner, Pla Territorial de les Terres de l'Ebre, Pla Hidrològic Nacional i Pla Hidrològic de la Demarcació Hidrogràfica de l'Ebre). Per últim, també formem part de la Reserva de la Biosfera i la marca turística de les Terres de l'Ebre.”

9. Creu que es tenen en compte les mesures sostenibles establertes pel Parc Natural del Delta de l'Ebre? Si és així, qui creu que les respecta més: les institucions públiques, privades, els habitants o els visitants? Estableixi una gradació de qui ho respecta més.

“En general, tots respectem molt poc. Si hagués d'establir una gradació de qui ho respecta més, començaria amb les institucions privades –els quals cuiden i respecten l'entorn que els hi proporciona un benefici-, els visitants sensibilitzats i conscienciats, els habitants dels municipis del Delta de l'Ebre –a vegades, fem més mal ús que els mateixos turistes- i, per últim, les institucions públiques com a responsables del compliment i instauració d'aquestes mesures sostenibles.”

10. Com qualifica els instruments de planificació i gestió dels espais naturals protegits, concretament, del Parc Natural del Delta de l'Ebre? I a nivell nacional o europeu?

“Tenim una mancança d'instruments de planificació, perquè tan sols ens estem regint en un manual de gestió d'un pla que van elaborar els mateixos tècnics del Parc Natural del Delta de l'Ebre l'any 2010. Gairebé tots els parcs naturals de Catalunya creats a partir de l'any 2000 compten amb un pla de gestió, conegut com el Pla Especial d'Espais d'Interès

Natural, i dins d'aquest i hi ha un altre dedicat a l'ús públic. El problema ve que el Parc Natural del Delta de l'Ebre és més antic i fou creat l'any 1983 per una colla d'amics que va decidir anar a parlar amb l'expresident Jordi Pujol per signar un acord i assignar uns càrrecs. És una eina fonamental i imprescindible pel parc que es porta redactant des de l'any 2007, però encara no s'ha adaptat a les modalitats i no està vigent. D'altra banda, s'està elaborant un pla d'ús públic general de tots els parcs naturals. En l'àmbit nacional hi ha altres normatives i en l'àmbit europeu altres directrius amb una cobertura legal important."

11. Davant les presents amenaces (regressió costanera i problemàtiques al voltant de l'activitat turística), quines accions o iniciatives proposaria per revaloritzar el Parc Natural del Delta de l'Ebre?

"Proposaria la baixada immediata de sediments i una major sensibilització a la ciutadania i els turistes que ens visiten. [...]. En general, tenim una visió positiva en l'àmbit estatal i solem acomplir amb les expectatives que prometem com a destinació."

12. Respecte a les noves mesures que s'estan posant sobre la taula i què afecten al turisme, com ara la gestió i pagament de platges, considera que algun recurs turístic del Parc Natural del Delta de l'Ebre es troba massificat? Creu que aquesta gestió té una finalitat lucrativa o s'està vetllant per la sostenibilitat i la preservació de l'entorn natural? Considera viable un instrument de planificació d'ús i gestió del conjunt del Parc?

"Sí, considero que algun recurs turístic del Parc Natural del Delta de l'Ebre es troba massificat en moments puntuals, sobretot en Setmana Santa i la primera quinzena d'agost. Per exemple, la zona del Fangar és un punt molt freqüentat i es massifica en moments puntuals, o també, les zones de les llacunes i les Olles són més sensibles, però compten amb itineraris i es pot posar un límit de capacitat d'acollida. [...]. D'altra banda, sorgeixen problemàtiques i conflictes a l'hora de voler planificar i gestionar el territori, com ara: haver-hi d'expropiar o comprar terrenys de la comunitat de regants per l'habilitació de carrils bici, la diversitat d'entrades al Parc Natural del Delta de l'Ebre per carreteres de l'Ampolla, l'Aldea, Amposta i Sant Carles de la Ràpita, la falta d'aparcaments i la limitació d'aforament dels presents, etc. El problema del Delta de l'Ebre és que en l'àmbit físic som una qüestió, però en l'àmbit polític no. Això, parteix que som dos fragments de dues comarques diferents, formem part d'una marca turística de les Terres de l'Ebre –

La sostenibilitat del turisme en espais naturals protegits: Evolució i propostes de planificació per al Parc Natural del Delta de l'Ebre

Gómez Iranzo, Rosa

Reserva de la Biosfera (que gairebé no es fa responsable de res) i l'únic òrgan que ens unifica és el Parc Natural del Delta de l'Ebre. Nosaltres tenim unes limitacions com a ens públic i la nostra principal funció és la preservació, en canvi, la planificació i l'ordenació de l'espai se'ns escapen. Des de fa dos anys, es va crear la Comissió de Treball per planificar i ordenar els usos del riu, involucrant a municipis com l'Aldea, Amposta, Sant Jaume d'Enveja i Tortosa, els empresaris privats amb activitats vinculades a la nàutica, els clubs de rem i la capitania marítima, volent aplicar-se així normatives i crear una divisió dels usos del riu. Més tard, el capità marítim va prescindir del seu càrrec i es va aturar tot el procediment. Aquest, és un exemple dels centenars de plans i processos que no s'han dut a terme. [...]. És una lluita constant estar al Parc Natural del Delta de l'Ebre perquè tenim moltes responsabilitats, però no podem fer-nos càrrec de tot. Considero que les noves normatives sobre els usos de la platja no hi tenen una finalitat lucrativa, sinó que vetllen per millorar la gestió turística, però hauria d'haver-hi un òrgan independent o una mena de consorci que decidís les accions a escala de tot el Delta de l'Ebre.”

13. Durant els darrers anys, el turisme al Parc Natural del Delta de l'Ebre ha estat una activitat controlada, no obstant, s'està produint certa massificació i/o aflluència turística i la població local tendeix a adjudicar-li una connotació negativa. Com conscienciaria als habitants del Delta de l'Ebre sobre els pros i contres que suposa l'activitat turística?

“Es diu que els autocaravanistes no es gasten diners en allotjaments turístics, però sí que ho fan amb altres serveis com establiments de restauració o suplir necessitats als supermercats. Definitivament, és una tendència que ha vingut per quedar-se. L'únic que a nosaltres se'ns escapa la penalització per l'incompliment de normatives i la falta de civisme d'aquesta tipologia turística, per aquest motiu, els cossos de seguretat han de ser més estrictes. Pròximament, nosaltres durem a terme una sèrie d'actuacions per millorar l'ordenació del territori, però és fonamental el suport i la garantia dels agents. Estem cansats d'aplicar metodologies per millorar la sensibilització de la població local i els visitants sense una vigilància i penalització darrera.”

14. La sostenibilitat requereix una previsió a llarg termini, per tant, voldria saber quina visió té del Parc Natural del Delta de l'Ebre a 10 anys llum?

“A deu anys llum, no et puc donar una visió clara perquè hi ha molta incertesa. Encara que gràcies a la Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS) i els plans que duem a

terme, podem tenir una visió a cinc anys vista. Dins d'aquest pla, s'espera una adaptació als temporals com el Glòria o el Filomena, cercar solucions pel tema dels sediments i consolidar-nos en l'àmbit turístic, ja sigui aconseguint la subvenció que tenim prevista de 3MEUR del pla i poder invertir-ho en l'ordenació de les fluctuacions turístiques i la planificació sostenible del territori.”

11.2.2. Agents privats

11.2.2.1. Josep Bertomeu

ENTREVISTA – JOSEP BERTOMEU

En primer lloc, és fonamental que l'entrevistat es presenti amb el seu nom complet i determini l'ens públic o privat que representa.

“Josep Bertomeu, representant l'ens privat de DeltaPolet Natura i Sabers.”

1. Quina funció exerceix en el sector turístic?

“Dins del sector turístic, tinc una empresa d'activitats tradicionals i safaris pel Delta de l'Ebre. La nostra missió empresarial és transmetre als visitants la cultura del terreny, tot i que aquesta va començar amb una idea d'aprofitament de l'afluència turística per transmetre els sabers dels nostres avantpassats. A banda, sóc l'actual president de l'Associació d'Empreses d'Ecoturisme del Delta de l'Ebre i estem lluitant diàriament pel turisme sostenible.”

2. Quants anys porta dedicant-se en aquest?

“L'empresa DeltaPolet Natura i Sabers fou fundada pel meu pare l'any 2000 i posteriorment, a l'any 2009, em vaig incorporar fins l'actualitat.”

3. Quines tipologies turístiques veu més potencials en el Parc Natural del Delta de l'Ebre? (Ex: turisme rural, de natura, cicloturisme, esportiu, ecoturisme, etc.)

“La tipologia turística més potencial al Parc Natural del Delta de l'Ebre és l'ecoturisme, ja que constitueix la millor manera de practicar el turisme. Generalment, el turisme és vist com una activitat que amenaça els últims espais naturals protegits, tanmateix, l'ecoturisme reverteix aquesta situació i ho transforma en un recuperador tant de tradicions com d'espais naturals. Pensem que l'aposta ha de ser clara i l'ecoturisme restitueix directament sobre la població local, ja que una indústria turística convencional

pot distorsionar tant l'economia local com l'estil de vida de la gent de la zona. Així doncs, l'ecoturisme és tot el contrari i genera uns ingressos al comerç local. Una de les peculiaritats del Delta de l'Ebre, és que totes les empreses turístiques que ofereixen serveis als visitants són entitats familiars del territori, per tant, els ingressos es queden al territori. Amb això, no és un fons d'inversió extern que s'aprofita dels recursos del territori i deixa llocs de feina precaris, sinó que al Delta tenim aquest avantatge laboral i s'ha de seguir preservant.”

4. Quin és el perfil del visitant que acudeix a la destinació i quina és la seva principal motivació?

“El perfil del visitant que acudeix a la destinació va variant. Els darrers estudis demostren que el turista que venia al Parc Natural del Delta de l'Ebre complia amb un biaix conscienciat sobre el territori, no obstant això i a causa de la pandèmia de la COVID-19, el perfil del visitant ha canviat i ens ha arribat un tipus de turisme menys sensibilitzat amb la visita en espais naturals protegits. Per consegüent, ens toca posar l'accent en aquest aspecte i fomentar les pràctiques sostenibles durant la seva estança. En referència a les característiques del visitant: el seu nivell cultural és mig – alt, la seva provinença és de Catalunya (destacant Barcelona amb un 80%), País Basc, Madrid i llocs específics de la resta d'Espanya (Valladolid i Salamanca), la seva edat es troba entre els 25 – 40 anys, ve acompanyat per la seva parella o colles d'amics, i per últim, la seva aflluència comença entrat l'estiu (famílies) i al setembre (seniors i grups de francesos).”

5. Quines mesures en matèria de sostenibilitat implementen en el seu ens?

“La nostra cultura empresarial és sostenible, així com tot el procediment per la creació i l'oferta dels nostres serveis turístics. Així mateix, gràcies a les metodologies ecològiques que hem emprat durant aquests anys, hem estat guardonats amb diverses acreditacions i titulacions que més endavant esmenaré.”

6. Com apliquen les TIC (tecnologies de la informació) per la presa de decisions? Així bé, creu que el Parc Natural del Delta de l'Ebre es podria percebre com una DTI (destinació turística intel·ligent)? (Ex. Implementar sensors per detectar el nombre de vehicles que pot absorbir el territori o millorar la gestió sostenible del seu ens per tal de no posar en risc als habitants ni la resta de visitants de la zona).

“A nosaltres l'àmbit de les TIC (tecnologies de la informació) ens agafa contrapeu, perquè hem evolucionat progressivament en diferents eres: manual, mecanitzada, química i informàtica. [...]. És fonamental respectar la capacitat de càrrega dels espais naturals vitals, no podem permetre situacions com la passada i s'ha d'instaurar una regulació. El tumor que tenim a la nostra societat és la burocràcia i les administracions públiques a vegades no són capaces d'executar els plans que prometen. Amb això, cal comentar la diversitat administrativa tan complexa que predomina al Delta de l'Ebre, ja que el territori està dividit en dos consells comarcals, diversos ajuntaments, la comunitat de regants i el Parc Natural com a òrgan que intenta traçar una via fluida per la gestió i planificació territorial turística. [...]. D'altra banda, les taules de treball de la Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS) volen proposar una millora de gestió i s'ha creat la Taula d'Ecoturisme amb associacions d'empreses privades, alcaldies i el Parc Natural del Delta de l'Ebre. Aquesta presenta propostes sobre la taula i projectes ambiciosos vinculats amb la regulació de platges, els carrils bici incomunicats, etc. Un cop més, cal assenyalar com la burocràcia, les regulacions i els permisos retarden tots els procediments. Com a conseqüent, es produeixen incidències com l'anterior massificació turística. Per això, des de l'associació han demanat que abans d'aplicar tots els projectes, es prenguin mesures per evitar imatges com les passades.”

7. Esmeni els problemes o mancances que hagi pogut detectar durant els últims anys a nivell ecològic en el Parc Natural del Delta de l'Ebre (*Ex. Regressió costanera fins la massificació turística*).

“Cal esmenar la negligència puntual que es va produir l'estiu passat i aquestes Pasqües, encara que l'estiu vinent es tornarà a produir. [...]. En referència al tema de la regressió costanera, es parla de fer actuacions i obres costaneres, però els problemes principals són la no arribada de sediments (retinguts en els pantans) i la no arribada de cabal (se'l continuen emportant els transvasaments a Tarragona). El Parc Natural del Delta de l'Ebre va néixer l'any 1983 a Deltebre perquè la població local i l'ajuntament de Deltebre volien evitar la dessecació de la llacuna del Canal Vell i va néixer exclusivament amb una funció conservacionista. Llavors, els recursos disponibles són molt escassos i se centren en altres funcions, deixant a un costat la matèria turística i produint una mancança en l'ordenació i planificació sostenible de l'espai natural protegit.”

8. Es troba al corrent de les darreres normatives, plans, certificacions i iniciatives vigents instaurades al Parc Natural del Delta de l'Ebre? Si us plau, mencioni alguna d'elles. Així doncs, el seu ens és adherit a algun d'aquests?

“Ens trobem adherits a l'Associació d'Empreses d'Ecoturisme del Delta de l'Ebre (AEEDE), de la qual sóc cofundador i president. Aquesta es tracta d'una associació sense ànim de lucre que fou creada l'any 2005 i raspallada per la candidatura de la Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS) del Parc Natural del Delta de l'Ebre. Els membres d'aquesta associació hem apostat per l'obligatorietat de l'acreditació, per tant, tots estan acreditats o es troben en procés d'acreditació, destacant per la seva implicació i compromís amb el Parc Natural del Delta de l'Ebre. Així mateix, sóc vocal de l'Associació d'Ecoturisme a Espanya (AEE), òrgan sense ànim de lucre i creat l'any 2010, per tal de fomentar el turisme sostenible als espais naturals protegits. D'altra banda i pel que fa a les acreditacions, DeltaPolet està autenticat per la Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS), acreditació d'àmbit europeu atorgada per la Federació EUROPARC, que certifica el desenvolupament turístic de forma sostenible d'acord amb els objectius de la CETS. Considerem que aquesta és la millor ferramenta de tota Europa per poder treballar cara la sostenibilitat en un espai natural protegit. En referència als premis, DeltaPolet és la guanyadora de la II edició dels Premis al Turisme Responsable de Catalunya 2014, com la “millor experiència a l'aire lliure”. Posteriorment, al 2019, la nostra empresa fou la guanyadora dels premis Star Awards que atorga EUROPARC, en la categoria de “Contribució a la Conservació”. També, ens trobem a la Taula de Consens pel Delta i a la Junta Rectora del Parc Natural del Delta de l'Ebre, donant suport a les al·legacions que es pretenen fer al parc.”

9. Creu que es tenen en compte les mesures sostenibles establertes pel Parc Natural del Delta de l'Ebre? Si és així, qui creu que les respecta més: les institucions públiques, privades, els habitants o els visitants? Estableixi una gradació de qui ho respecta més.

“Si tingués que establir una gradació sobre qui té més en compte les mesures sostenibles establertes pel Parc Natural del Delta de l'Ebre, col·locaria en primera posició a les empreses privades, ja que som qui més les respecten i tenim molta més cura perquè els nostres negocis depenen de la conservació del territori, després anirien les administracions públiques que vetllen per la sostenibilitat i intenten aplicar sistemes per

sensibilitzar a la població local i els visitants, darrere aniria la població local i, finalment, els visitants segons la conscienciació que hi tenen.”

10. Com qualifica els instruments de planificació i gestió dels espais naturals protegits, concretament, del Parc Natural del Delta de l'Ebre? I a nivell nacional o europeu?

“Els instruments de planificació i gestió dels espais naturals protegits estan presents, el que realment manca és l'agilitat a l'hora de poder executar els plans i les accions. El mateix ocorre en l'àmbit nacional i europeu. [...]. En resum, és tot una qüestió de burocràcia i suposa l'endarreriment dels procediments a causa de l'exhaustiva demanda de permisos.”

11. Davant les presents amenaces (regressió costanera i problemàtiques al voltant de l'activitat turística), quines accions o iniciatives proposaria per revaloritzar el Parc Natural del Delta de l'Ebre?

“En general, pequem de poca autoestima. Personalment, jo que em menejo pels congressos nacionals d'ecoturisme –d'entre ells ens van convidar a participar en el fòrum d'Euskadi-, el Parc Natural del Delta de l'Ebre sempre surt dignificat com un exemple de gestió ecoturística de l'espai natural protegit i ens tenen en molta consideració. No penso que estiguem discriminats, sinó valorats, ara bé, el problema neix quan nosaltres mateixos no ens apreciem com a territori ni estimem els recursos que hi tenim. [...]. També, caldria esmenar l'expert en ecoturisme i arquitecte mexicà, Héctor Ceballos – Lascuráin, qui va elaborar el primer pla ecoturístic al Delta de l'Ebre conegut com el *Plan Maestro de Ecoturismo del Delta del Ebro* (1994).”

12. Respecte a les noves mesures que s'estan posant sobre la taula i què afecten al turisme, com ara la gestió i pagament de platges, considera que algun recurs turístic del Parc Natural del Delta de l'Ebre es troba massificat? Creu que aquesta gestió té una finalitat lucrativa o s'està vetllant per la sostenibilitat i la preservació de l'entorn natural? Considera viable un instrument de planificació d'ús i gestió del conjunt del Parc?

“No considero que es tracti d'una finalitat lucrativa, sinó d'una qüestió en matèria de sostenibilitat. No em sembla del tot malament la implementació d'una taxa turística, sinó la discriminació d'actuació a escala municipal i el benefici administratiu pels residents

d'aquella localitat. Considero que hauria d'aplicar-se una metodologia conjunta, en clau Delta. La taxa està ben imposada i procura vetllar per l'ordenació i la planificació de l'espai on vivim, però l'hem de recórrer totalment.”

13. Durant els darrers anys, el turisme al Parc Natural del Delta de l'Ebre ha estat una activitat controlada, no obstant, s'està produint certa massificació i/o aflluència turística i la població local tendeix a adjudicar-li una connotació negativa. Com conscienciaria als habitants del Delta de l'Ebre sobre els pros i contres que suposa l'activitat turística?

“Quan no teníem turistes, la gent es queixava i ara que han vingut, la gent es torna a queixar, és a dir, la qüestió és queixar-se. Avui en dia, s'ha de tenir en consideració que el turisme crea més llocs de treball que altres sectors de la zona. Així mateix, el turisme afecta el *modus vivendi* dels residents, sigui per les carreteres més plenes o l'aflluència turística en llocs habituals com supermercats. Però, aquestes persones que arriben i et molesten, són les mateixes que et porten els diners a casa. Com he comentat anteriorment, totes les empreses turístiques que aprofiten els recursos turístics del Parc Natural del Delta de l'Ebre són del territori, per la qual cosa, els diners que guanyarem també els gastarem aquí. [...]. La gent encara no hi té clar que el turisme és possiblement un dels motors econòmics més importants d'aquí baix.”

14. La sostenibilitat requereix una previsió a llarg termini, per tant, voldria saber quina visió té del Parc Natural del Delta de l'Ebre a 10 anys llum?

“Si es treballa com s'hauria de treballar, d'aquí a deu anys llum el Parc Natural del Delta de l'Ebre serà un paradís, instaurant-se com una de les destinacions turístiques més importants en l'àmbit nacional i europeu. Tenim la gran sort que als anys vuitanta, quan es va destruir tota la costa mediterrània, a nosaltres ens van passar de llarg gràcies al fet que hi va haver un grup capaç de preveure la situació i crear el Parc Natural del Delta de l'Ebre. Quan parlem de turisme, s'ha de determinar un perfil i saber cap on volem enfocar la nostra oferta turística. Dit això, és necessari anar a la recerca d'un turisme de qualitat i que la gent del territori sigui capaç d'explotar sosteniblement els recursos turístics de la zona. [...]. El temps ens juga a favor, però s'han de dur a terme les accions correctes.”

ENTREVISTA – JOSEP LLUÍS GARCIA MUÑOZ

En primer lloc, és fonamental que l'entrevistat es presenti amb el seu nom complet i determini l'ens públic o privat que representa.

“Josep Lluís Garcia Muñoz, representant l'ens privat del restaurant de l'Estany i l'empresa d'activitats turístiques Lo Mas de la Cuixota”.

1. Quina funció exerceix en el sector turístic?

“Tant la meva dona, Maria Isabel Bo Escala, com jo, hem estat els pioners que van apostar pel turisme al Delta de l'Ebre. Durant els anys, hem anat creixent dins del sector turístic per tal de potenciar-lo i donar a conèixer una oferta turística diferenciada. El nostre establiment de restauració es defineix com un restaurant totalment atípic i dedicat a donar a conèixer la gastronomia tradicional del territori.”

2. Quants anys porta dedicant-se en aquest?

“Pràcticament, m'he dedicat al sector turístic tota la meva vida. La nostra empresa i el projecte d'emprenedoria va néixer fa trenta-quatre anys.”

3. Quines tipologies turístiques veu més potencials en el Parc Natural del Delta de l'Ebre? (Ex: turisme rural, de natura, cicloturisme, esportiu, ecoturisme, etc.)

“En referència a les tipologies turístiques més potencials del Parc Natural del Delta de l'Ebre, destaca el turisme rural (potenciat per les cases rurals), el cicloturisme (el qual suposa un dels fons d'ingressos pel Mas de la Cuixota) i altres tipologies turístiques com el turisme escolar (ajudant a contrarestar l'estacionalitat turística que es produeix). [...] En aquest moment, es detecta una gran mancança en el funcionament del Parc Natural del Delta de l'Ebre i aquest mateix ha de potenciar o habilitar els recursos turístics disponibles, ja que tal com s'estan protegint es trau l'accessibilitat al visitant i automàticament es limiten les activitats més latents del territori.”

4. Quin és el perfil del visitant que acudeix a la destinació i quina és la seva principal motivació?

“Respecte al perfil del visitant que acudeix a la destinació turística, destaquem en primera posició el provinent de Barcelona, seguit per un visitant de proximitat (Tarragona, Reus,

Castelló de la Plana, Vinaròs i València) i País Basc. Pel que fa als estrangers, no són el client més potencial que rebem, però destaquen les visites escolars franceses que tenen lloc a principis d'any o a la tardor. [...] La recent motivació que ha propiciat desplaçaments de nous visitants és que aquests saben que estem passant per una mala època i volen vindre a veure'ns abans que desapareguem. La imatge negativa que s'ha generat sobre el Delta de l'Ebre, ha resultat ser un punt d'atracció turística causada per la paüra de la nostra extinció. A més a més, la motivació principal que ve determinada per la unicitat del Parc Natural del Delta de l'Ebre com a punt de trobada natural tan extens i l'autenticitat de la zona per característiques com el clima, la pau, la tranquil·litat, la llum, la natura, la fauna i la gastronomia. [...] D'altra banda, cal destacar que la pandèmia ha estat un fet puntual, a Setmana Santa es va rebre una gran onada de turistes perquè els mitjans de comunicació van difondre el Delta de l'Ebre com una destinació idònia i habilitada per viatjar de forma segura. No ens hem de posar una bena als ulls i basar-nos en el que ha passat durant la pandèmia, sinó crear les infraestructures necessàries per abastir el Delta de l'Ebre i evitar possibles massificacions. De cara a un futur, s'ha d'ordenar el Parc Natural del Delta de l'Ebre i crear punts concrets d'aparcament sobre la innegable evidència de visitants. Espais com el nostre són necessaris per a recepció de turistes, però han de ser el mateix Parc Natural amb la col·laboració dels ajuntaments municipals els que creïn infraestructures sense perjudicar el medi ambient o les zones més sensibles de l'espai natural protegit.”

5. Quines mesures en matèria de sostenibilitat implementen en el seu ens?

“Nosaltres ens trobem adherits a la Reserva de la Biosfera i vam ser la primera entitat privada en formar part d'aquest. Així mateix, apliquem mesures en matèria de sostenibilitat vinculades a la CETS i altres instruments del Parc Natural del Delta de l'Ebre. D'altra banda, la nostra cultura empresarial implica la creació d'una oferta gastronòmica km 0 i tradicional.”

6. Com apliquen les TIC (tecnologies de la informació) per la presa de decisions? Així bé, creu que el Parc Natural del Delta de l'Ebre es podria percebre com una DTI (destinació turística intel·ligent)? (Ex. Implementar sensors per detectar el nombre de vehicles que pot absorbir el territori o millorar la gestió sostenible del seu ens per tal de no posar en risc als habitants ni la resta de visitants de la zona).

“Als nostres negocis apliquem les tecnologies de la informació (TIC). Per una banda, hem sigut la primera àrea d'autocaravanes privada a escala de tot el Delta de l'Ebre i com àrea d'autocaravanes general la segona després d'una temporal dels Muntells. La finalitat d'aquesta infraestructura és la d'ordenar i planificar. [...] Un dels problemes que he tingut com a restaurador ha estat la disponibilitat del pàrquing, ja que els visitants assumeixen que és públic i els consumidors es queden sense places. Estem recorrent a un programa informàtic amb el qual des de casa seva podran escollir la parcel·la d'autocaravana que desitgin, les seves condicions i la periodicitat. En matèria d'Internet, tota la fibra i línia de Wi-Fi l'hem instal·lada nosaltres. La possible denominació com a destinació turística intel·ligent (DTI) em sembla adient, però el tema és que el parc natural o les administracions públiques estiguin a l'altura. Sento que el Parc Natural del Delta de l'Ebre ens veu als empresaris com enemics i pràcticament no tenim cap mena de relació, només pel que fa a les avaries. El tema del turisme l'assumeix perquè no té remei i existeix un marge de maniobra perquè controlin les gestions. La sensació que tinc com empresari és que passa molta més gent per aquesta zona que altres punts exclusivament dedicats a la informació turística (oficines de turisme o museus). [...] Hem creat diverses activitats basant-nos en els recursos del territori i sense perjudicar-lo. Per exemple: La Festa de la Plantada o la Festa de la Sega, per tal de reconèixer les tasques i els esforços dels nostres avantpassats. A més a més, és una atracció turística senzilla que no requereix grans infraestructures, sinó aparcaments. [...] Nosaltres fem pagar per l'àrea d'autocaravanes privada perquè volem habilitar-la amb infraestructures (instal·lar punts de llum, dutxes, banys 24 h, etc.). Llavors, hem arribat a un punt d'esgotament per rebre a visitants gratuïtament i no poder invertir mai en l'àrea. La idea és que la gent pagui perquè respectin el lloc on està i el que recaptem ho posem a banda per fer aquesta mena d'inversions. Les administracions públiques han d'imposar un impost pels visitants i no els residents dels municipis del Delta de l'Ebre. [...] S'ha d'aconseguir que la gent es pernocti a les localitats de la zona i que durant el dia es desplaci expressament als punts turístics habilitats del Parc Natural del Delta de l'Ebre.”

7. Esmeni els problemes o mancances que hagi pogut detectar durant els últims anys a nivell ecològic en el Parc Natural del Delta de l'Ebre (*Ex. Regressió costanera fins la massificació turística*).

“No considero que el Delta de l'Ebre estigui massificat, això no descarta que es massifiqui en dies puntuals, com va ocórrer en Setmana Santa o l'estiu passat. Anteriorment, ens

visitaven un nombre de turistes que podíem assumir, però a causa de la popularització de la destinació, vista com idònia per viatjar en temps de COVID-19, ens ha arribat una afluència turística insospitada. Per exemple, l'ajuntament d'Amposta ha contractat un servei de vigilància costanera per controlar la capacitat de càrrega i l'ús responsable a les platges. Tanmateix, s'han de buscar fórmules perquè la gent directament no arribi a la destinació si no hi ha disponibilitat. Nosaltres vam actuar com a barrera i comunicàvem als visitants sobre la insuficiència per abastir-los. Els autocaravanistes de tota la vida s'avergonyeixen del que s'està produint, ja que taquen la seva imatge. Mitjançant les TIC, hauria d'haver-hi un control i difondre els punts accessibles. La qüestió no és habilitar tantes àrees d'autocaravanes, sinó poder assumir la gent que vingui. Ens interessa que aquests es desplacin pel territori i pernoctin fora de les zones del Parc Natural, això s'aconsegueix aplicant restriccions i pagaments per tenir un control. [...] Quant als factors meteorològics, formo part de la Taula contra la regressió del Delta.”

8. Es troba al corrent de les darreres normatives, plans, certificacions i iniciatives vigents instaurades al Parc Natural del Delta de l'Ebre? Si us plau, mencioni alguna d'elles. Així doncs, el seu ens és adherit a algun d'aquests?

“Estem adherits a l'Associació Territorial d'Hoteleria i Turisme, l'Associació d'Empreses de les Comarques de l'Ebre, l'Associació d'Empreses d'Ecoturisme del Delta de l'Ebre (AETADE), l'Associació d'Empresaris d'Activitats Nàutiques de les Terres de l'Ebre (AENATE), a la Reserva de la Biosfera i formem part de la Taula Interjeccional de les Terres de l'Ebre vinculada a aquesta.”

9. Creu que es tenen en compte les mesures sostenibles establertes pel Parc Natural del Delta de l'Ebre? Si és així, qui creu que les respecta més: les institucions públiques, privades, els habitants o els visitants? Estableixi una gradació de qui ho respecta més.

“Tinc dubtes en el fet que es respectin les mesures sostenibles establertes pel Parc Natural del Delta de l'Ebre, malgrat això, penso que les institucions privades som qui més ho preservem perquè vivim del mateix entorn, seguits per les institucions públiques que apliquen metodologies, els habitants concrets que les compleixen i, finalment, els visitants que no respecten l'espai natural protegit. És crucial que tots anem sense presses cap a la mateixa direcció i sento que la divisió comarcal només complica la situació. Ens

fa la sensació que el Parc Natural del Delta de l'Ebre és un òrgan que es troba lluny i no sento una governança entre les parts pública i privada.”

10. Com qualifica els instruments de planificació i gestió dels espais naturals protegits, concretament, del Parc Natural del Delta de l'Ebre? I a nivell nacional o europeu?

“Nosaltres com empresaris no rebem cap subvenció i no tenim vinculacions amb entitats que proporcionin ajudes. Quant a la gestió del Parc Natural del Delta de l'Ebre, dins dels seus pressupostos i la seva limitació econòmica, fan el que poden. Durant d'un temps determinat executen projectes (miradors, senyalitzacions, etc.), els quals s'emporten pràcticament tots els recursos econòmics disponibles. Tanmateix, nosaltres vam ser la primera empresa que va començar a senyalitzar dins del Delta de l'Ebre i trenta-quatre anys després encara no està prou indicat. Em fa la sensació que no tenim massa clar quin tipus de futur volem per salvar el Delta i es produeix un problema general d'interrelació entre el govern central i Catalunya, sent aquesta quasi nul·la. Una de les inversions més grans que s'han fet a la zona és el Clot, el qual fou subvencionat per l'estat en el seu dia, però ara ningú es fa responsable dels costos econòmics que suposa el sistema de bombeig. A hores d'ara, a la llacuna de l'Encanyissada només resta la vegetació salobre o baixa, factor que apunta la precarietat del manteniment i la mancança de pressupostos.”

11. Davant les presents amenaces (regressió costanera i problemàtiques al voltant de l'activitat turística), quines accions o iniciatives proposaria per revaloritzar el Parc Natural del Delta de l'Ebre?

“Hem de pensar que el Delta de l'Ebre és una de les zones més atractives i valorades en l'àmbit nacional, fins i tot, estatal. L'única carència que hi trobo és que el mateix Parc Natural ha de saber enfocar cap a quina direcció volem anar. La qüestió de potenciar els sectors privats i els patronats de turisme queda inservible si no es regula una gestió interna, la qual queda fora de les mans de les empreses turístiques i és a càrrec de les administracions públiques. Alguna mena d'òrgan o consorci ha de decidir si escau que el Delta de l'Ebre mori per tornar a néixer i potser la solució estigui darrere de l'aplicació d'unes accions tan dràstiques que canvien la morfologia del Delta de l'Ebre i ens permeti reconduir-lo. Malgrat això, aquesta decisió l'ha de recomanar un expert en matèria i nosaltres fem tot el possible donant suport a la Taula de Consens pel Delta, per tal d'aportar idees des de la perspectiva d'un dels sectors més perjudicats.”

12. Respecte a les noves mesures que s'estan posant sobre la taula i què afecten al turisme, com ara la gestió i pagament de platges, considera que algun recurs turístic del Parc Natural del Delta de l'Ebre es troba massificat? Creu que aquesta gestió té una finalitat lucrativa o s'està vetllant per la sostenibilitat i la preservació de l'entorn natural? Considera viable un instrument de planificació d'ús i gestió del conjunt del Parc?

“No crec que aquesta mena de gestions es facin per una finalitat lucrativa, però per la sostenibilitat tampoc, ja que no és responsabilitat dels que s'encarreguen. Penso que les administracions públiques s'han de posar d'acord amb els accessos pels visitants i determinar una sèrie de limitacions. Una exemplificació seria el cas del pagament del Trabucador (fora del Parc Natural del Delta de l'Ebre), és d'esperar que la gent anirà als Eucaliptus i s'ha de prevenir el que succeirà. Amb el cas que es va produir la passada Pasqua, autoritats com la Guàrdia Civil no es van atrevir a intervenir perquè no sabien de quina manera penalitzar o evitar l'onada de turistes. El tema de les platges, gira entorn un benefici econòmic en el fet que tothom instal·la el seu negoci i ningú habilita un aparcament. Aquesta responsabilitat recau sobre l'empresa sol·licitant permisos o l'ajuntament del terme municipal. En el meu cas, si jo tanco el meu aparcament quasi ningú accedirà al punt d'informació i museu de la Casa de Fusta, encara que ara cedim una part del nostre pàrquing a l'ajuntament. [...]. Per una banda, hi ha un tipus d'administració que s'ha d'encarregar de la matèria de sostenibilitat i, d'altra banda, s'han de prendre mesures efectives sobre els recursos turístics del Parc Natural del Delta de l'Ebre puntualment massificats. Espero que la taxa que s'aplicarà també garanteixi unes infraestructures a la zona d'aparcament, ja que nosaltres l'imposem amb aquesta finalitat: controlar la recepció de turistes i millorar els nostres equipaments mitjançant les TIC. Hauran d'habilitar una mena de serveis sostenibles que justifiquin l'impost. [...]. Si volem salvar el Delta de l'Ebre, no podem tirar camions d'arena que el mar tornarà a tragar-se. Hem d'assumir que no tornarem a veure el Delta com el vam conèixer, ja que es tracta d'un espai voluble i canviant. [...]. El problema és que a l'administració pública li resulta difícil decidir què volem ser quan siguem grans.”

13. Durant els darrers anys, el turisme al Parc Natural del Delta de l'Ebre ha estat una activitat controlada, no obstant, s'està produint certa massificació i/o aflluència turística i la població local tendeix a adjudicar-li una connotació

negativa. Com conscienciaria als habitants del Delta de l'Ebre sobre els pros i contres que suposa l'activitat turística?

“Parlant en termes generals, el municipi del Poble Nou del Delta no s'ha queixat de l'afluència turística i ha resultat el més beneficiat. És evident que la població se sent pressionada, però realment qui roman vivint allí són pocs. La gran majoria de residents tenen negocis vinculats al turisme i van sorgir conflictes entre empreses a causa de les normatives de seguretat instaurades per la COVID-19 (horaris, aforament, etc.). Es vol convertir el Poble Nou en una zona de vianants, però s'hauria d'invertir comprant terrenys per habilitar aparcaments i altres equipaments. [...]. Tornem al mateix tòpic sobre l'ordenació, la planificació i l'habilitació d'infraestructures per facilitar la recepció controlada de visitants. Tu pots potenciar una zona, però al mateix temps, has d'habilitar-la amb serveis que cobreixin les necessitats dels que arribin. El Parc Natural hauria d'assumir l'impacte visual que pot generar la creació d'un pàrquing, però a llarg termini veurà l'efectivitat d'aquest. Ara el que resta és facilitar-ho, executar-ho i controlar-ho. Després d'haver tingut la iniciativa de crear tot aquest espai, no estem suficientment reconeguts i ens hem de fer responsables de comunicar les negligències que es produeixen a la zona.”

14. La sostenibilitat requereix una previsió a llarg termini, per tant, voldria saber quina visió té del Parc Natural del Delta de l'Ebre a 10 anys llum?

“No sé què li espera al Parc Natural del Delta de l'Ebre. Es produeix una incertesa en casos com la compra de terres per l'estat espanyol i la urgència que formi part del Parc Natural mitjançant una cessió. Quin futur hi ha? No veig més enllà del futur, jo veig el present i el que tenim ara mateix al Delta no garanteix la seva continuïtat. Doncs, seguirem confiant que algun dia les administracions públiques s'asseguin per proposar accions efectives que salvaguardin un futur pel Delta de l'Ebre. No sóc dels que estigui convençut que la problemàtica dels sediments sigui la solució absoluta, ja que farien falta molts d'anys i recursos perquè es pugui regenerar. La preocupació va més enllà i espero veure un equip que proposi canvis. El futur és incert, igual que la responsabilitat de qui ha de decidir-lo.”

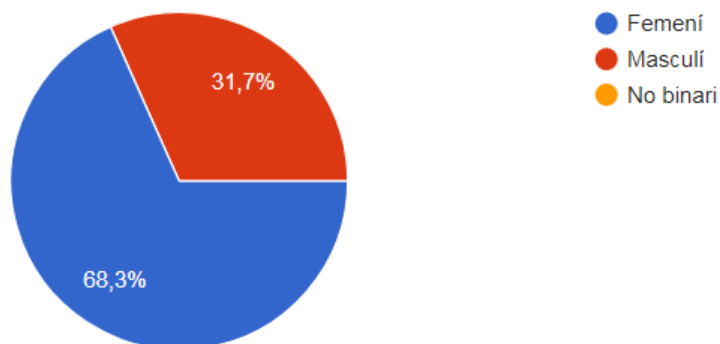
11.3. Annex – 3: Enquestes

QÜESTIONARI TFG – GRÀFICS I TAULES

Gràfic 1. Resultats per la variable de sexe (2021).

Sexe

60 respostes

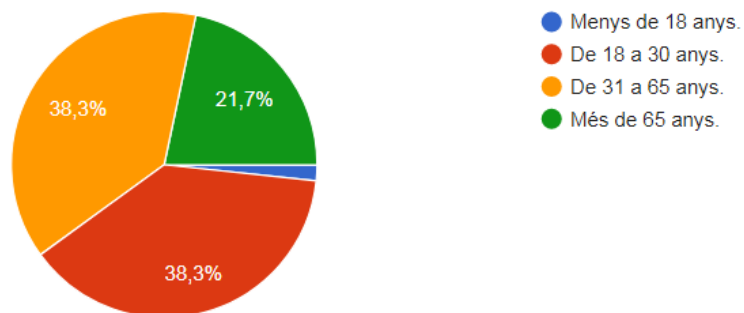

Font: Elaboració pròpia.

Gràfic 2. Resultats per la variable d'edat (2021).

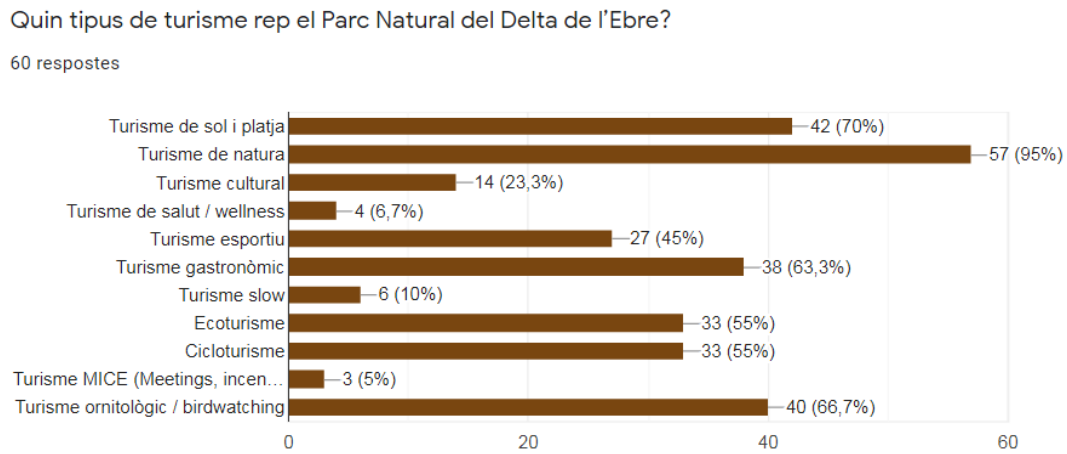
Edat

60 respostes

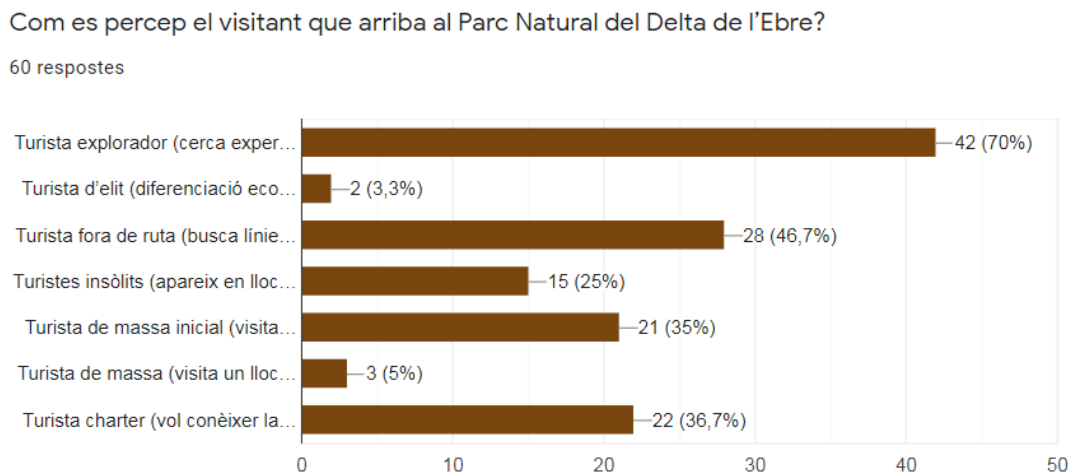
Font: Elaboració pròpia.

Gràfic 3. Resultats sobre quin tipus de turisme rep el Parc Natural del Delta de l'Ebre (2021).

Font: Elaboració pròpia.

Gràfic 4. Resultats sobre com es percep el visitant que arriba al Parc Natural del Delta de l'Ebre (2021).

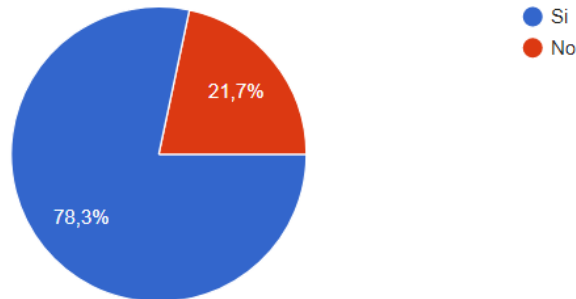

Font: Elaboració pròpia.

Gràfic 5. Resultats sobre si es pensa que s'està produint *overtourism* o massificació en el Parc Natural del Delta de l'Ebre (2021).

Pensa que s'està produint *overtourism* o massificació en el Parc Natural del Delta de l'Ebre?

60 respostes

Font: Elaboració pròpia.

Taula – 1: Respostes sobre les solucions que es podrien donar a les problemàtiques del Parc Natural del Delta de l'Ebre (2021).

Si l'anterior resposta ha estat afirmativa, quines solucions es podrien donar a aquesta mena de problemàtiques?
Diversificar la demanda en espais temporals més llargs.
Controlar l'accés pagant un extra per poder visitar el parc natural.
Accés restringit a determinades zones. Creació àrees estacionament obligat.
Millorar la planificació i l'ordenació de l'espai natural per habilitar infraestructures que faciliten la rebuda de visitants o controlar la capacitat de càrrega de la destinació i posar una limitació de turistes.
Regular l'entrada.
A l'igual que s'ha comentat passada la setmana santa, una bona solució seria el pagament per accedir al terme, però amb unes condicions, ja que les persones que viuen a la comarca o als voltants és injust haver de pagar per accedir i gaudir de la seva zona.
Conscienciar als turistes de que es tracta de un parc natural i, que per tant, hi ha q ser respectuós amb el medi ambient. Posar una quota de turisme per dia/setmana. Restringir el pas a certs accessos.
Controlar la capacitat de càrrega de les zones més fràgils.
Planificar.
Restriccions.
Control d'aforament.
Intentar controlar l'accés a algunes zones del Delta de l'Ebre mitjançant taxes i que aquestes es destinen al manteniment de la zona.
Número determinat de visitants cada dia.
Fer pagar taxes a l'entrar al Parc Natural i reduir un numero limitat de visitants.
Fer pagar per entrar.
D'entrada crec que s'ha de tenir clar que aquest fenomen es produeix perquè altres destinacions estan tancades, és temps de revitalitzar els espais i fer d'una vegada les coses ben fetes. El turisme és font de riquesa i és el moment de tractar-lo millor i oferir per exemple transports per a grups.
Controlar la gent que accedeix al Delta.

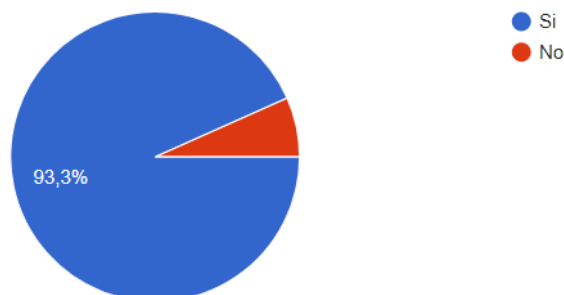
Desgraciadament, aplicar dures sancions. Molta gent no saben comportar-se, no són respectuosos amb la natura, estem transformant-ho tot en femer. Es molt trist el que està passant.
Control d'accés en temporada alta.
Controlar els espais de massificació.
Regularització i normes.
Més control en les zones restringides del Parc.
Controls d'aforament.
No ho sé.
Afirmativa només a Setmana Santa i a l'agost. Solució: controlar l'afluència de turistes amb una barrera.
Regular les entrades com a parc natural que es.
- Fer més limitacions d'accés. - Ampliar els parcs naturals. - Restringir l'accés per dia/persona a les zones mes massificades. Per fer-ho podria ser una bona idea fer pagar, però en dos condicions, sempre que els fons siguin per a restaurar l'ecosistema, i estaria bé que les persones poguessin recuperar l'import pagat per l'accés si a canvi recullen brossa per exemple a la platja, quan l'entreguen al punt d'accés vigilat. Crec que l'important seria normalitzar aquestes accions.
Regular els accessos als llocs més fràgils.
Controlar els accessos a tota la zona. Millorar les instal·lacions per adequar els espais.
Controlar i restringir l'accés, especialment a les zones més fràgils.
Informació, senyalització i vigilància.
Controlar accessos als llocs naturals i protegir-los.
No ho sé.
Regulat.
Peatges per accedir al Delta.
Peatges per fer millora d'habitat.
Aforo en tot l'àmbit de l'espai protegit del parc (litoral, basses i llacunes) i tancar al públic certs accessos en èpoques de reproducció d'aus.
Limitar l'accés al parc al turisme de massa.
Desenvolupar infraestructures per acollir el turisme massiu, respectant el medi ambient, Parc Natural fauna i flora de la zona.
Acotar zones per protegir-les, conscienciar la gent.....
Aforament anual màxim per visitants.

Font: Elaboració pròpia.

Gràfic 6. Resultats sobre si es creu necessari sensibilitzar a la població local sobre les pràctiques sostenibles del turisme en els espais naturals protegits (2021).

Creu que és necessari sensibilitzar a la població local sobre les pràctiques sostenibles del turisme en els espais naturals protegits?

60 respostes

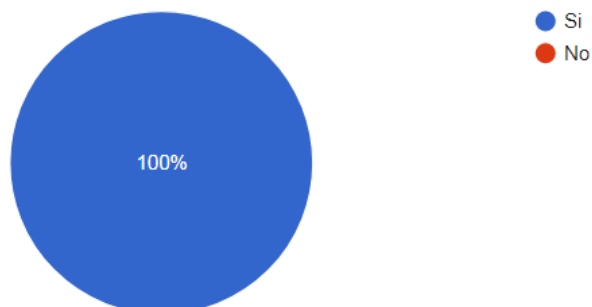

Font: Elaboració pròpia.

Gràfic 7. Resultats sobre si es creu necessari sensibilitzar als visitants sobre les pràctiques sostenibles del turisme en els espais naturals protegits (2021).

Creu que és necessari sensibilitzar als visitants sobre les pràctiques sostenibles del turisme en els espais naturals protegits?

60 respostes

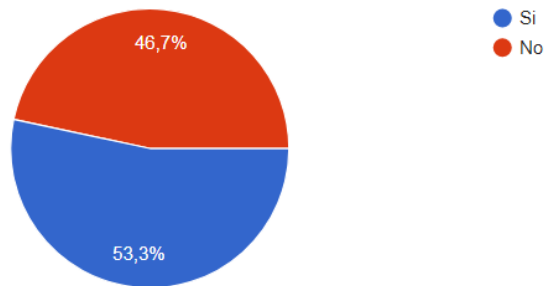

Font: Elaboració pròpia.

Gràfic 8. Resultats sobre la coneixença dels instruments de planificació i gestió sostenible que s'empren al Parc Natural del Delta de l'Ebre (2021).

Coneix els instruments de planificació i gestió sostenible que s'empren al Parc Natural del Delta de l'Ebre?

60 respostes

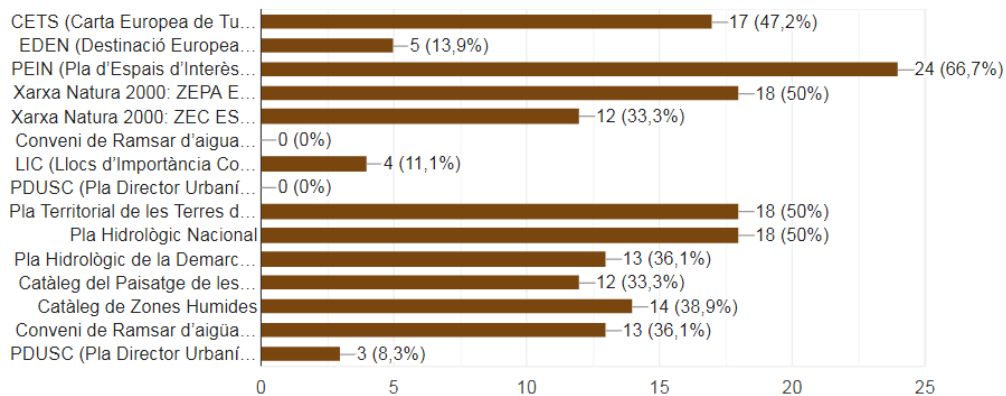

Font: Elaboració pròpia.

Gràfic 9. Afirmació sobre la coneixença dels instruments de planificació i gestió sostenible que s'empren al Parc Natural del Delta de l'Ebre (2021).

Si la seva resposta és afirmativa, marqui els que conegui:

36 respostes

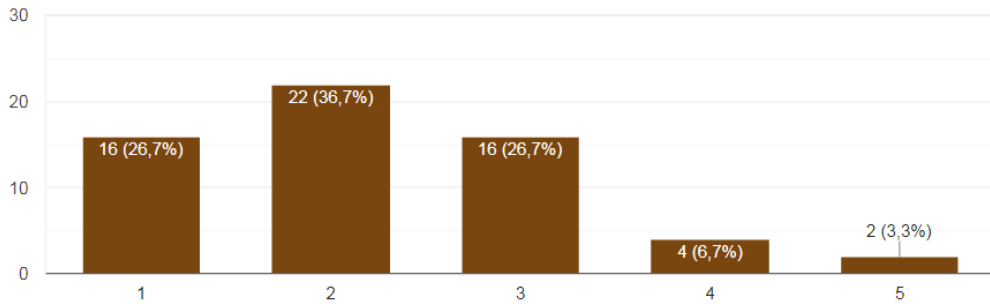

Font: Elaboració pròpia.

Gràfic 10. Resultats sobre la satisfacció de la feina que exerceixen les administracions públiques en la planificació sostenible del Parc Natural del Delta de l'Ebre (2021).

Està satisfeta o satisfet amb la feina que exerceixen les administracions públiques en la planificació sostenible del Parc Natural del Delta de l'Ebre, sent 1 el valor més baix i 5 el més elevat.

60 respostes

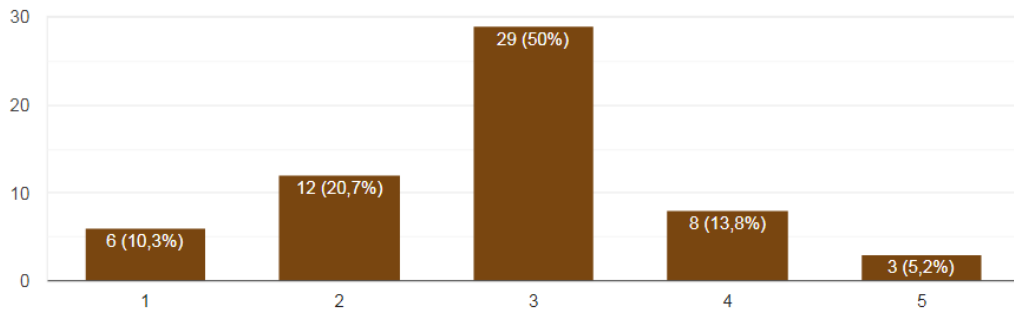

Font: Elaboració pròpia.

Gràfic 11. Resultats sobre la satisfacció de la feina que exerceixen les entitats privades en la planificació sostenible del Parc Natural del Delta de l'Ebre (2021).

Està satisfeta o satisfet amb la feina que exerceixen les entitats privades en la planificació sostenible del Parc Natural del Delta de l'Ebre, sent 1 el valor més baix i 5 el més elevat.

58 respostes

Font: Elaboració pròpia.

Taula 2. Respostes sobre quins handicaps o frens s'identifiquen per la sostenibilitat de l'activitat turística en el Parc Natural del Delta de l'Ebre (2021).

Quins handicaps o frens identifica per la sostenibilitat de l'activitat turística en el Parc Natural del Delta de l'Ebre?
Pagament per anar al Trabucador.
No ho sé.
Falta de recursos.
Massificació.
No ho sé.

No hi ha una sensibilització per part de les persones que fan ús del Parc Natural. La part econòmica també es una gran mancança, ja que el Parc no disposa de suficients diners com per crear millors infraestructures.
Massificació.
La massificació d'autocaravanes i escombraries.
La massificació del turisme. La dificultat de restringir l'accés. La vulnerabilitat de l'espai.
La manca d'inversió de les administracions públiques.
No deixar entrar a llocs protegits.
Actua sempre de manera sostenible.
Economia.
Manca de recursos econòmics.
Massificació turística actual.
Mala gestió de les entitats públiques.
Una gran part de la població del Delta de l'Ebre viu del turisme. Per tant, pot arribar a ser incompatible la sostenibilitat de l'activitat turística i l'activitat econòmica.
Ningú va junt.
No hi ha planificació.
Especialment la poca cura que té dels espais la gent que viu aquí.
Més control.
Falta de responsabilitat.
El poc civisme del turista.
Econòmics, mala planificació...
Més civisme i educació dels medis.
Falta de recursos, mitjans i pressupostos.
No ho sé.
Trobo que els frens ens els posa el govern català, ja que el Delta està en regressió i no han destinat ni un euro pel tema dels sediments.
La massificació.
La massificació.
La pròpia administració.
La perseverança de la natura.
No ho sé.
La regressió del Delta de l'Ebre.
Implicar-se més l'administració i la gent del territori.
La contaminació, però també la deficiència del transport públic per fer ús del turisme al Delta.
La fragilitat de l'espai que es trepitja.
Crec que falten més àrees de serveis.
La manca i l'adequació d'espais per informar i responsabilitzar els visitants.
La massificació d'autocaravanes i furgonetes.
Educació i informació des de tots els àmbits possibles.
Falta de suport i diners.
Volen emportar-se l'aigua i frenen la vinguda d'indústries.
Tenir clar que el Delta es protegirà adequadament.
No hi ha un pla de gestió clar i consensuat.
No ho sé.
Tenir una gestió adequada del Delta.

La sobreprotecció i la poca predisposició a trobar l'equilibri entre activitat humana i protecció de la natura.
Bones infraestructures, per poder acollir a tota classe de turistes de diferents estatus socials.
El <i>target</i> objectiu que hi hagut fins ara.
L'administració no s'implica en evitar la regressió del Delta.
Turisme sense control (afluències màximes als llocs naturals), pràctica d'esports invasius amb la fauna i la flora.
L'econòmic.
Certes activitats i comportaments dels visitants (respecte pel medi ambient, etc.).
Falta de conscienciació de la població resident i controls de sostenibilitat per agents rurals amb capacitat de multar al que se les salti.

Font: Elaboració pròpia.

Taula 3. Respostes sobre quines propostes o accions es plantegen per millorar la planificació i gestió del Parc Natural del Delta de l'Ebre (2021).

Quines propostes o accions planteja per millorar la planificació i gestió del Parc Natural del Delta de l'Ebre?
Més inversió estatal.
Més agents rurals.
Crear i implementar documents de gestió a nivell europeu. Incorporar les activitats del sector primari com a valor, tant la vessant tradicional com l'actual.
Donar-lo a conèixer per tot el món.
Crear un ens o consorci que uneixi els dos consells comarcals amb els seus respectius ajuntaments, les entitats privades del turisme i el Parc Natural, per tal d'actuar tots a una millorant la governança. També crearia una marca del Delta de l'Ebre com a tal. Habilitaria zones de pàrquing controlades o limitaria l'accés a x nombre de vehicles. Aplicaria una sola taxa a tot el parc natural i que aquesta no discrimines als municipis que en formen part.
No tinc propostes.
Limitacions de persones i pagament per accés als de fora.
Millorar les infraestructures que donen accés.
Controlar els aforaments, la cura dels espais, conscienciar tant habitants com turistes.
Inscripcions controlades.
Sa de planificar tot a anys vista.
Més recursos econòmics.
Que els dos Consells Comarcals, el Parc Natural i les empreses turístiques facin una col·laboració més estreta.
Millorar la comunicació i consens entre les entitats locals i els governs.
El més important en aquests moments és combatre la regressió costanera.
Una associació paral·lela de gent interessada en aportar idees bones i pràctiques.
Que hi hagi una junta de gent que es dediqui exclusivament a millorar la planificació turística del parc invertint els diners en habilitar infraestructures pràctiques.
No ho sé.
Fortes multes a qui embruti i càmeres.
Vigilància i control perquè la gent sigui responsable quan accedeix al Parc.
Més controls als visitants.
Invertir en campanyes publicitàries per la cura del Parc i en un servei d'escombraries (perquè hi ha gen que sempre serà incívica).

Controlar el turisme, donar ajudes a empreses del RAM, bona gestió de control de turisme sostenible, etc.
Tenir cura del medi.
Més orientació i coneixement del territori.
No ho sé
Posar les explicacions dels llocs en cinc idiomes diferents: català, castellà, anglès, francès i alemany.
Declarar més zones com a protegides.
Regular l'entrada de gent.
Controlar les entrades / sortides de turistes, entregar una butlleta amb normes ecoturístiques, més cartells informatius.
Més inversió econòmica dels ens públics.
La qüestió de fer pagar per entrar al Trabucador està molt bé, però no té cap mena de sentit que els de les Terres de l'Ebre ho haguem de pagar també, perquè d'aquesta manera només aconseguirem que aquest lloc sigui només pels turistes perquè per una vegada que venen no els suposarà res pagar 3€, mentre que els que som d'aquí no voldrem pagar tres euros cada cop que anéssim, així que indirectament ens estan fent fora de casa nostra, del nostre "terreno". A més, he vist que farien pagar a canvi de fer aparcaments i no em sembla bé, hem de respectar la natura tal i com és, no emplenar-la de construccions que l'únic que faran serà malmetre més el territori.
Més unió entre les administracions.
Fer més consciència social local i turista sobre què és el Delta i què implica cada petjada nostra al seu interior. Fer consciència del mal que pot fer l'home en un espai natural com aquest, per saber-lo cuidar com es mereix. Per exemple, limitant accessos i motivant als turistes a llegir informació conscienciària.
Més educació ambiental.
Punts d'informació i organització de rutes.
No tinc coneixement del que s'ha fet i les possibilitats de noves accions.
Impulsar accions directes des dels ajuntaments per protegir les espècies autòctones de fauna i flora, controlar el flux turístic i buscar mesures per frenar / descelerar la recessió del territori.
Molta informació, senyalització i vigilància.
Més suport dels governs i protecció.
No ho sé.
Ser més exigents amb les tasques de l'administració, en general. Que hi hagi mecanismes d'avaluació de la seva gestió i reconduir amb eficàcia accions insuficients o errònies.
Controlar la massificació.
Consensuar un pla de gestió amb les entitats representades a l'assemblea del parc.
No ho sé.
Tenir un pla de gestió, que després de 35 anys encara no el té.
Tindre més en compte els habitants locals per a que puguin fer la seva pròpia vida.
Menys espais protegits, i els protegits més ben cuidats.
Crear <i>targets</i> nous. Explotar més els valors biològics de la zona aprofitant les migracions d'aus hivernals, atraient un turisme de més qualitat (fotògrafs, ornitòlegs, biòlegs, grups naturalistes...) i descentralitzar les massificacions d'estiu.
Deixar que els sediments arribin a la desembocadura i evitar el turisme massiu.
Més punts d'informació, control d'accés, imposar el pagament amb destinació dels beneficis a la cura del parc.

La sostenibilitat del turisme en espais naturals protegits: Evolució i propostes de planificació per al Parc Natural del Delta de l'Ebre
 Gómez Iranzo, Rosa

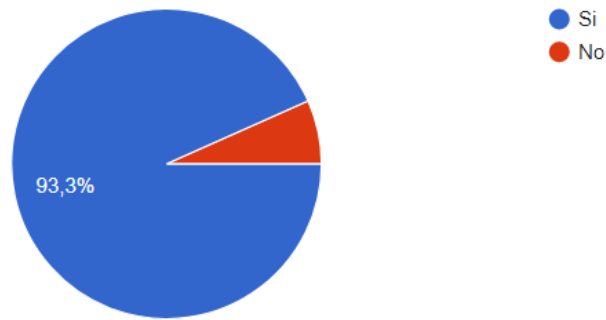
La primera prendre consciència de la necessitat de millorar la planificació i gestió del Parc.
Desplegar un col·lectiu de científics i ecòlegs que avaluin l'impacte real de les persones al Parc.
Major autonomia per prendre decisions que creguin convenientes per salvaguardar la biodiversitat del Parc.

Font: Elaboració pròpia.

Gràfic 12. Resultats sobre si es considera que l'activitat turística, planificada i gestionada de manera sostenible pot fomentar la sostenibilitat del Parc Natural del Delta de l'Ebre (2021).

Considera que l'activitat turística, planificada i gestionada de manera sostenible, pot fomentar la sostenibilitat del Parc Natural del Delta de l'Ebre?

60 respostes

Font: Elaboració pròpia.

Taula 4. Respostes sobre quina visió tenen del Parc Natural del Delta de l'Ebre a 10 anys llum (2021).

Quina visió té del Parc Natural del Delta de l'Ebre a 10 anys llum?
Bastant dolenta.
Desapareixerà.
Com ara.
El lloc turístic per excel·lència de Catalunya.
Pot arribar a tenir un gran potencial si es planifica i gestiona organitzadament, encara que poden aparèixer problemàtiques mediambientals que deteriorin el terreny i siguin difícils de contrarestar sense una ajuda econòmica.
Port Aventura a l'Ebre.
Que desaparegui.
Amb dificultats per sobreviure, destrucció d'habitats naturals i migracions d'animals.
La progressiva desaparició del Delta.
Canvi de paisatge.
Si es fan bé les coses, pot ser un exemple a seguir.
Regressió.
Espero que boa.
Podem ser una zona turística important si ho sabem conservar.
Si es lluita per la conservació del territori es millorarà en tots els àmbits.

Molt negativa, si no es fa alguna cosa per combatre la regressió. I si a aquesta s'afegeix una massificació i un turisme poc responsable encara més.
No existirà.
Nul·la, desapareixerà el Delta si no es planifica turísticament i es porten sediments.
Si no l'arreglem, acabarà desapareixent.
Espai en perill de desaparició amb les conseqüències que comporta per tot el planeta.
Si no es posa remei i control, el veig molt deteriorat.
No molt bona.
A dia d'avui, negativa.
Molt deteriorada si no es fiquen solucions a curt termini.
Si no es gestiona be el Delta com a tal, pot anar desapareixent.
En procés d'extinció.
La degradació i l'erosió anirà en augment si no s'atura ja!
Que si no es soluciona el problema dels sediments acabarà desapareixent.
Amb zones desaparegudes per l'augment del nivell el mar.
Si no el cuidem, un gran retrocés.
Positiva, si l'administració reacciona i sembla que després d'uns quants errors, rectifica. El tema de la regressió és el que més em preocupa.
Que desapareixerà.
Desapareixerà o s'haurà explotat tant turísticament que no quedarà natura i tot seran construccions.
Dolenta si no s'actua de forma immediata.
Crec que anem a pitjor, perquè la majoria de gent sabem que esta anant tot malament, però ens conformem en que no es cosa nostra sinó dels de dalt i no és així. Crec que es culpa de tots permetre que part d'això no sigui reversible i pugui millorar.
Pessimista.
Crec que el tenim que cuidar.
Si no es millora la zona, es protegeix eficaçment el braç de la dreta i la Punta de la Banya, el Delta desapareixerà.
Que no existirà.
Un entorn més degradat.
Espero que estigui protegit.
Una reserva d'indis.
Espero que encara el puguem gaudir, això si, amb una extensió i funcionament millors.
No molt bona.
Manca la planificació i l'organització.
Nefasta.
Una oportunitat pel territori si hi ha voluntat real.
Que és imprescindible encaminar les actituds i accions si la gent local volem preservar els nostres costums i poder gaudir del nostre territori sense més restriccions de les necessàries.
Molt dolenta.
Malauradament si no s'actua...
Per desgràcia, si no s'hi fa res, la major part haurà desaparegut.
Desaparició d'espècies de fauna i flora, més carreteres i camins pel turisme... El meu ideal seria trobar l'equilibri entre turisme i sostenibilitat i si s'ha de limitar la part turística que es faci.
Un ecosistema equilibrat en tots els seus aspectes, on es desenvolupen perfectament la flora, la fauna i es pugui visitar per gaudir-lo.

La sostenibilitat del turisme en espais naturals protegits: Evolució i propostes de planificació per al Parc Natural del Delta de l'Ebre
Gómez Iranzo, Rosa

Si es manté una bona gestió, més o menys igual que ara (o a un ritme degeneratiu semblant al que porten altres regions “natural” d’arreu del món”).

Zones parcialment inundades per la pujada del nivell de l’aigua i el sorgiment dels Ullals que crearan bosses d’aigua a les zones de l’interior.

Font: Elaboració pròpia.